

Cənab və xanım Benin hörmətli
Erik Foliyə danışdıqları əsasında

İMANLI NƏSİLLƏR

**Bu, bəşər tarixində əlli ildən çox
məsihçiliyə düşmən olan ölkədə bir şimali
koreyalı ailənin Rəbbin Böyük tapşırığını
necə həyata keçirməsinin hekayəsidir.**

İMANLI NƏSİLLƏR

**Bu, bəşər tarixində əlli ildən çox məsihçiliyə
düşmən olan ölkədə bir şimali koreyalı ailənin
Rəbbin Böyük tapşırığını necə həyata
keçirməsinin hekayəsidir**

Cənab və xanım Benin hörmətli
Erik Foliyə danışdıqları əsasında

Şəhidlərin səsi

İmanlı nəsillər

Erik Foli

© 2012 Eric Foley

Originally published in English under the title:

These are the Generations

by W Publishing, Colorado Springs, CO

All Rights Reserved.

Müqəddəs Kəlama əsaslanmış sitatlar Müqəddəs Kitabdan

(Əhdi-Ətiq və Əhdi-Cədid) götürülmüşdür.

Əhdi-Ətiq © Müqəddəs Kitab şirkəti 2004, 2006, 2009

Əhdi-Cədid © Müqəddəs Kitab şirkəti 2009

Bütün müəlliflik hüquqları qorunur.

Bu kitabda təqdim olunan şimali koreyalı qaçqınların ideyaları və baxışları heç də həmişə “Şəhidlərin səsi” təşkilatının fikirlərini əks etdirmir. Buna baxmayaraq, şimali koreyalıların fikirlərini olduğu kimi oxucuya çatdırmağı vacib hesab etdik.

“Şəhidlərin səsi” və dua bülletenimiz haqqında ətraflı məlumat üçün

www.vom-ru.org saytımıza daxil ola bilərsiniz.

info@vom-ru.org ünvanı ilə siz çap etmək və rəqəmsal materiallar əldə etmək üçün abunə ola bilərsiniz.

“Şəhidlərin səsi” təşkilatı haqqında

Luka 9:23-cü ayədə Rəbb İsa deyir: “Əgər bir kəs Mənim ardımca gəlmək istəyirsə, özündən imtina etsin və hər gün çarxını götürüb ardımca gəlsin”. Bu, dünya yolu ilə gedən məsihçilər üçün kədərli və təhlükəli görünə bilər. Belə məsihçilər çox vaxt imanlarına görə əziyyət çəkənlərə rəğbət bəsləyirlər. Özləri və başqaları üçün ağrısız, firavanlıqla dolu bir həyat ümid edirlər.

Bununla belə, daha yaxşı yolu bilən “böyük şahidlər buludu” (İbraniyə 12:1) var. Bunlar dünyanın hər yerindən və öz ölkəmizdən olan, həm keçmişdən, həm də müasirlərimizdən olan, həyatlarını Rəbb uğrunda qurban verən və ya uzun illər ərzində Məsihin fədakar məhəbbətini nümayiş etdirən kişilər və qadınlardır. Onlar bizə öyrədirlər ki, Allahın məhəbbəti uğrunda insan əzablarına dəyər və bu məhəbbəti ölüm də daxil olmaqla yer üzündə heç bir qüvvə dayandıra bilməz. Onların yolu dərin və əbədi sevincə aparan yeganə yoldur. Bu, adi məsihçi həyatıdır.

“Şəhidlərin səsi” dünyanın hər yerindən olan bacı-qardaşlara bu yolu xatırlamaq və birlikdə getməyi öyrənmək məqsədi daşıyır. Biz bunu İsanın səsini, müasir dövrdə bütün dünyada Məsih uğrunda ölənlər və təqib olunan məsihçiləri diqqətlə dinləməklə edirik. Biz Məsih üçün əzab çəkənlərlə təkcə mərhəmət, rəğbət və ya onları xilas etmək istəyi ilə deyil, həm də Rəbbin məhəbbətinin insanların Allahdan aldıqları və həyatlarında göstərə biləcəkləri ən böyük xəzinə olduğuna inanır və onlarla ünsiyyət yaradırıq.

“Şəhidlərin səsi” 1967-ci ildə kommunist dövründə Rumıniyada İsa Məsihə inandığına görə on dörd il həbs cəzası çəkən pastor Riçard Vurmbrend tərəfindən təsis edilmişdir. Həyat yoldaşı Sabina isə həyatının üç ilini məcburi əmək düşərgələrində keçirmişdi. 1965-ci ildə Riçard və ailəsi Rumıniyadan fədyə alındı. O, hələ də Məsihin təqib olunan Bədəninə xidmət edən dünya miqyasında xidmət şəbəkəsi yaratdı.

Ön söz

Həyat yoldaşım ilə müxtəlif konfrans və seminarlarda Şimali Koreya haqqında danışanda insanlar bizə eyni sualı verirlər: “Biz Şimali Koreya məsihçiləri üçün necə dua edə bilərik?” Ona görə də biz bunu Şimali Koreyanın gizli kilsəsindən olan bir qrup bacı-qardaşdan soruşmaq qərarına gəldik. Onlar bizə belə cavab verdilər: “Bizim üçün necə dua edəsiniz?!” Siz yox, biz sizin üçün dua edirik!”

Gizli kilsənin üzvləri olan imanlılar niyə bizim üçün dua etdiklərini təəccüblənərək soruşanda onlar belə cavab verdilər: “Çünki Qərbdə məsihçilərin sərvəti, azadlığı və gücü var. Onların çoxunun həyatda hər şeyləri var, amma bilmirlər ki, insan üçün həyatda Allah ən böyük sərvətdir”.

Cənab və xanım Benin hekayəsi şimali koreyalı məsihçilərin hər şeydən əvvəl mərhəmət axtarmadığının, azadlıq istəmədiyinin sübutudur. Bunun əvəzinə, onlar bəşər tarixində məsihçiliyin qəsdən təhrif edilməsi kimi qurulmuş yeganə cəmiyyətdə daim ölüm təhlükəsi altında, Allahın Padşahlığını axtarırlar.

Şimali Koreya hökumətinin məsihçilərdən qurtulmaq üçün çalışması bizə qəribə görünə bilər. Axı onların məsihçilikdən başqa heç nədən qorxuları yoxdur. Ölkə 1,1 milyondan çox hərbi qulluqçuya malik olmaqla planetin dördüncü ən böyük daimi ordusuna malikdir.¹ Onlarda xüsusi təyinatlıların ən böyük ordusu var,² hətta

¹ International Institute for Strategic Studies; Hackett, James (ed.) (3 February 2010). *The Military Balance 2010*. London: Routledge, 411-413.

² Defence Forum India, “*New Threat from N. Korea’s ‘Asymmetrical’ Warfare*,” April 29, 2010, <http://defenceforumindia.com/showthread.php?t=9887&page=1>.

ABŞ və Çin bu qədər xüsusi təyinatlılara malik deyil. İqtisadi sanksiyalar faktiki olaraq ölkənin inkişaf prosesini ləngitmir, çünki iqtisadiyyatın 80 faizi qeyri-formal sektora aiddir.³ Onlar çirkli pul-ların yuyulması və narkotik alveri yolu ilə ildə bir milyard dollar qazanırlar.⁴ Silah satışından əldə olunan gəlirlər buna aid deyil. Bəs niyə onlar məsihçiləri məhv etməkdə bu qədər səy göstəririlər?

Bu suala cavab vermək üçün kommunist Şimali Koreyanın ateist dövlət olması ilə bağlı hökm sürən stereotipdən əl çəkməliyik. Əslində, bu ölkə, demək olar ki, yer üzündə dinin ən geniş inkişaf etdiyi bir yerdir. Üstəlik, Şimali Koreyanın dini bizə çox tanış görünə bilər.

Onların dini “*çuçxe*” adlanır və bu, “özünə güvənmə” kimi tərcümə olunur.⁵ Hər həftə istisnasız olaraq bütün ölkə vətəndaşları “özünü tənqid sessiyaları” iclaslarının keçirildiyi xüsusi binalara toplaşır.⁶ *Çuçxe* dininin hətta öz üçlüyü var, bunlar Kim İr Sen, həyat yoldaşı və onların oğlu Kim Çen İrdir.⁷ Təəccüblüdür ki, sonuncu dövlət rəhbərinə hörmət ölümündən və varisi Kim Çen İrin hakimiyyətə gəlişindən sonra da zəifləmədi. Bu həftəlik görüşlər zamanı şimali koreyalılar Kim İr Sen və Kim Çen İri tərifləyən altı yüz

³ Offshore-Advisors.com, “*The Underground Economy*,” January 8, 2011, <http://www.offshore-advisors.com/the-underground-economy.html>.

⁴ Bill Powell and Adam Zagorin, “*The Tony Soprano of North Korea*,” Time, July 12, 2007, <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,1642898,00.html>.

⁵ Adherents.com, “*Discussion of Why Juche Is Classified as a Major World Religion*,” April 23, 2005, <http://www.adherents.com/largecom/Juche.html>.

⁶ Andrei Lankov, *North of the DMZ: Essays on Daily Life in North Korea* (Jefferson, NC: McFarland & Company, 2007), 33-37. See also Kondgan Oh, “*North Korea: The Nadir of Freedom*,” Foreign Policy Research Institute, May 2007, <http://www.fpri.org/footnotes/1216.200705.oh.northkorea.html>.

⁷ World Center for North Korea Missions, “*A Look at Christianity in North Korea*,” April 15, 2002, <http://www.crosswalk.com/1135128/>.

mahnıdan ibarət mədhiyyələr oxuyurlar.⁸ 1998-ci ildə Şimali Koreya *çuçxe* ilahilərini davamlı olaraq bütün dünyaya yayımlamaq üçün orbitə peyk çıxarmağa çalışdı, amma təəssüf ki, onlar o, yerə çırpıldı.⁹

Şimali koreyalılar Kim sülaləsinin rəhbərlərinin hər evdə həmişə hörmətli yerdə asılan portretlərinə hörmətlə baxaraq dua edirlər.¹⁰ Sülalənin birinci rəhbəri Kim İr Sen 1994-cü ildə vəfat etdi, lakin şimali koreyalılar onu ölkənin prezidenti adlandıрмаğa və Şimali Koreyanın ölməz tanrısı kimi ona sitayiş etməyə davam edirlər.¹¹ Çinli müxbir bir dəfə şimali koreyalı gənc tələbədən soruşdu:

“Yatmazdan əvvəl Kim İr Sen üçün müəyyən vaxt ayırırsınız? Onunla ünsiyyət qurursunuzmu? O sizə cavab verir?”

Tələbə cavab verdi: “Bəli”.¹²

Kim Çen İrə gəlincə, belə bir inanc var ki, guya Kim Çen İr qışın ortasında taxtadan tikilmiş evdə dünyaya gələndə səmada ulduz peyda olub. Jurnalistlərdən birinin yazdığı kimi: “Yalnız üç dövəli müdriklər əskikdir”.¹³

Əgər *çuçxe* sizə məşihçiliyin təhrif olunmuş oxşarını xatırladırsa, onda təsəvvür edə bilərsiniz ki, Şimali Koreya hökuməti niyə onun

⁸ The Voice of the Martyrs, “*This Is Our Victory*,” October 2008, http://www.persecution.com/uploads/media/downloads/117_ThisIsOurVictory-October2008.pdf.

⁹ SatBytes, “*Did North Korea Launch a Satellite?*,” 2006, <http://www.spacetoday.org/Satellites/SatBytes/NoKoreaSat.html>.

¹⁰ NorthKoreaChristians.com, “*North Korea Religion*,” 2009, <http://www.northkoreachristians.com/religion-north-korea.html>.

¹¹ NorthKoreaChristians.com, “*North Korea Religion*,” 2009, <http://www.northkoreachristians.com/religion-north-korea.html>.

¹² Michael Bristow, “*North Korea: Life in Cultural Isolation*,” BBC News Magazine, December 20, 2011, <http://www.bbc.co.uk/news/magazine-16243995>. See also Sunny Lee, “God Forbid, Religion in North Korea?,” Asia Times Online, May 12, 2007, <http://www.atimes.com/atimes/Korea/IE12Dg01.html>.

¹³ Anne Penketh, “*God Is Dead. Long Live Kim Il Sung*,” The Independent (UK), September 17, 2004, <http://www.rickross.com/reference/nkorea/nkorea27.html>.

kökünü kəsmək üçün bu qədər səy göstərir. Axı, əsl inancın saxtası olan *çuçxe* maskasını yalnız Məsihə iman çıxara bilər. Buna görə də Şimali Koreya öz ərazisindəki hər bir məsihçini məhv etmək üçün böyük səy göstərir.

Şimali Koreyaya məsihçilik Cənubi Koreyaya gəlməmişdən əvvəl gəlib. 1941-ci ilə qədər təxminən üç yüz min şimali koreyalı özlərini məsihçi adlandırdılar.¹⁴ Lakin Şimali Koreya torpağında ilk məsihçi qanı Kim İr Senin göstərişi ilə deyil, Koreyanın 1910-cu ildən İkinci Dünya Müharibəsinin sonuna qədər işğalı altında olan yaponların göstərişi ilə töküldü. Koreyalı məsihçilərin əksəriyyəti pastorlarının məsləhəti ilə işğalçıların Yapon Şinto ziyarətgahlarına sitayiş etmək tələbini yerinə yetirdilər. Lakin bütün kilsələr onların tövsiyələrinə əməl etmədi və müqavimət göstərənlər amansızcasına təqib olundu. Bəziləri sərhədi keçərək Çinin şimal-şərqinə qaçdı. Lakin Yaponiya imperiyasının bölgəyə irəliləməsi oradakı koreyalı məsihçilərin də təqib olunması demək idi.

Koreya Yaponiyadan azad edildikdən sonra ölkə şərti olaraq şimal və cənub inzibati zonalarına bölündü. Şimal Sovet İttifaqının təsir dairəsində idi. Şimal ərazisində olan məsihçilər kommunist sisteminə boyun əyməkdən imtina etdilər və əvvəlcə onların sayı müqavimət göstərməyə imkan verdi. Onda Kim İr Sen şübhəsiz başa düşdü ki, kommunizmin hakimiyyətini qurmaq üçün məsihçiliyin kökünü kəsmək lazımdır.

Hökumət ilk dəfə 1946-cı ildə Torpaq İslahatı Aktının himayəsi altında məsihçilərin əmlakını müsadirə etməklə kilsəyə iqtisadi zərbə vurdu. 1949-cu ildə Şimal müharibəyə hazırlaşarkən Kim İr Sen hər hansı dini fəaliyyətlə məşğul olan hər kəsin həbs edilməsini əmr etdi və çox imanlıların qanı töküldü. Təəssüf ki, hekayələri itirilən minlərlə saysız insan Məsih uğrunda əzab çəkdi.

¹⁴ Buradan fəslin sonuna qədər olan məlumatlar "Seul ABŞ" təşkilatı tərəfindən verilmişdir. "The History of the North Korean Underground Church," 2012, <http://www.seoulusa.org/mediafiles/2012-03-susa-knewsletter.pdf>.

Şimali Koreyadakı müharibədən sonra kilsə binaları ya tamamilə söküldü, ya da Kim İr Senin həyat və yaradıcılığı ilə bağlı tədqiqat mərkəzlərinə çevrildi. Müharibə dövründə cənuba qaçmayan məsihçilər əks-inqilabçı kimi damğalandılar, ictimai edam və ya əmək, konsentrasiya düşərgələrində həbs edildilər. 1959-cu ildə hökumət antiməsihiçi ədəbiyyatını təbliğ etmək üçün kampaniya başlatdı. Təbliğat kitablarından birində deyilirdi: “Biz dini niyə inkar edirik? Son üç ildə Koreya və Cənubi Koreya müharibələri Allahın adı ilə qızıışdırıldı və amerikalılar tərəfindən idarə olundu. Nəticədə qırğınlar, yanğınlar, talanlar və bəşəriyyətə qarşı başqa amansız davranışlar oldu. Bu, bütün pisləklərin səbəbkarının din olduğuna sübutdur”.

Amerikalılarla birlikdə sui-qəsdçi kimi müharibəyə başlamaqda günahlandırılan şimali koreyalı məsihçilər 1960-cı illərdə təqiblərə məruz qaldılar, kütləvi şəkildə edam edildilər və rəsmi kilsə tamamilə sıxışdırıldı. Sağ qalan bir neçə məsihiçi isə gizlənərək imanlarını qorumağa çalışdı.

Təbii ki, gizli kilsənin rəsmi təşkilatı və strukturu yox idi. Digər imanlılarla hər hansı ünsiyyət ölüm təhlükəsi daşıyırdı. Pastorların təlimi qeyri-mümkün oldu. Əksər məsihçilər yalnız yaxın, ən etibarlı ailə üzvlərinin iştirakı ilə evdə gizli xidmətlər keçirməli idilər. Koreya müharibəsi bitməmişdən əvvəl Məsihə iman edən və hələ də təlim keçməyə və ya heç olmasa hazırlıq əldə etməyə vaxtı olanlar qocalırdılar. Məsihçilərin orta yaşı altmış və ya daha yuxarı idi. Ölkədə yalnız bir neçə məhv edilməmiş Müqəddəs Kitab qalmışdı, lakin hətta onlar da zədələnmiş vəziyyətdə idi. Valideynlərə övladlarına Allah haqqında danışmağa icazə verilmirdi, çünki məktəbdə müəllimlər hiyləgərcəsinə şagirdlərdən ailə üzvlərinin imanını öyrənməyə çalışırdılar. Əgər məsihiçi valideynlər uşaq on beş yaşına çatmamış ölürdüsə, uşaq çox vaxt valideynlərinin məsihiçi olmasından xəbərsiz qalırdı.

1980-ci illərin əvvəllərində hökumətin yaratdığı Koreya Məsihiçi Assosiasiyası xarici qonaqları ölkədəki məsihçilərin öz imanlarına

uyğun yaşamaqda azad olduqlarına inandırmaq üçün nümayiş kilsəsi açdı. Assosiasiyanın diqqətlə səhnələşdirdiyi xidmətlər zamanı xüsusi təlim keçmiş aktyorlardan ibarət kiçik bir qrup Koreya Presviterian Kilsəsinin 1930-cu illərin ortalarına aid olan “Məzmunlar toplusu”ndan oxudular. 1984-cü ildə isə Şimali Koreya kommunistləri az sayda Müqəddəs Kitab və məsihçi ilahilərini tərcümə edib çap etdilər. 1988-ci ildə kilsə binasının tikintisi başa çatdı və 1989-cu ildə daha iki nümayiş kilsəsi — “Bonqsu” və “Çulgl” açıldı. Burada ziyarətçilər Milad və Pasxa mərasimləri kimi dini tədbirlər təşkil edirdilər.¹⁵

Lakin məhz bu dövrdə həqiqi dini fəaliyyətlər müşahidə olundu və bu, hakimiyyət üçün böyük gözlənilməz bir şey oldu. Təxminən eyni vaxtda Çin şimali koreyalılar üçün daha açıq oldu. 1990-cı illərin əvvəllərində cənubi koreyalı müjdəçilərdən ilhamlanan Çində yaşayan etnik koreyalı məsihçilər Müjdəni təbliğ etmək üçün Şimali Koreyaya getdilər. Sonra 1990-cı illərin ortalarında görünməmiş qıtlıq dövrü olan “Sərt yürüş” zamanı yüz minlərlə şimali koreyalı Çinə və Rusiyaya qaçdı və burada müjdəçilər Məsih barədə danışdılar və bir çoxları iman etdilər. Çoxları Rəbbin sadıq davamçıları oldular və sonra Şimali Koreya kilsəsini yenidən qurmaq niyyəti ilə Şimali Koreyaya qayıtdılar.

Gizli fəaliyyət göstərən məsihçilərin sayı sürətlə artdı və bununla da iman uğrunda şəhid olanların sayı artdı. Evə qayıtdıqdan sonra məsihçiliyi qəbul edənlər casusluq ittihamı ilə həbs olundular. Əvvəlcə hökumətdən qorxaraq qonşuların verdiyi məlumatlara əsasən Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə və Dürüstlük İdarəsi məsihçiləri sorğu-sual etdi. İstintaqdan sonra məsihçilərin bəziləri açıq şəkildə edam edildi, bəziləri isə konsentrasiya düşərgələrinə göndərildi.

¹⁵ Park Hyun Min, “Believers at Pyongyang Bongsu Church are Members of Chosun Workers Party,” Daily NK, June 8, 2007, <http://www.dailynk.com/english/read.php?cataId=nk01600&num=2194>.

Kim Çen İr çox ehtiyac duyulan sabit valyutanı təmin etmək üçün 40 ölkəyə 40.000 şimali koreyalı işçi göndərdiyinə görə,¹⁶ şimali koreyalıların sərhədi keçərək xarici valyuta ilə Şimali Koreyaya qayıtma ehtimalı artdı. Eyni vaxtda Müjdə hələ də yayılmaqda davam edirdi. Lakin şimali koreyalı məsihçilər başqa ölkəyə qaçıb orada vətəndaşlıq alana qədər öz imanlarını bölüşə bilməzdilər. Onların əksəriyyəti Cənubi Koreyaya köçdü. Hazırda Cənubi Koreyada iyirmi üç mindən çox şimali koreyalı qaçqın¹⁷ var, onların 1% -dən azı Şimali Koreyada gizli məsihçi kilsəsinin mövcudluğundan xəbərdardır. Qaçqınların əksəriyyəti Allah haqqında ilk dəfə Çində eşidiblər. Onların bir çoxu özlərini müjdəçi xidmətinə həsr ediblər və Müqəddəs Kitabı təbliğ etmək üçün öz vətənlərinə qayıtmağa çalışırlar. Hal-hazırda, ən etibarlı mənbələrə görə, Şimali Koreyada yüz minə yaxın gizli fəaliyyət göstərən məsihçi var.

Bu, Şimali Koreyada məsihçiliyin tarixidir — tarixlər, təfərrüatlar və statistika. Son on ildir ki, mən, həyat yoldaşım Hyun Suk və qardaşımız D.H Müjdəni dünyanın bütün qitələrində yayırıq. Ancaq keçən il mənə çox təsirləndirən bir hekayə eşitdik, onu sizə danışmaq istərdim. Biz təhlükəsizlik baxımından tanış olduğumuz bu cütlüyün əsl adlarını gizlədirik (şərti olaraq ər və arvadı Be adlı cütlük adlandırırıq). Onların ailəsi KXDR-də məsihçiliyin inkişafının bütün mərhələlərinin — Yapon işğalı zamanı təqiblərdən tutmuş, Şimali Koreya dövlətinin formalaşmasının dərinləşən qaranlığına, illərin mütləq sükutuna, təcrid və terrora, Çindəki müjdəçilərlə birləşməyə qədər olan vaxtların şahidi olmuşdu. İndi öz hekayələrini dünyaya danışmaq üçün onlar Cənubi Koreyaya gəlmişdilər. Cütlüyün şəhadətliyi — onları achiqdan xilas edən gözəl təminat; şərdən

¹⁶ Chosunilbo, "More N. Korean Workers to Earn Valuta for Kim Jongun," english.chosun.com, April 27, 2012, http://english.chosun.com/site/data/html_dir/2012/04/27/2012042701255.html.

¹⁷ Paula Hancocks, "North Korean defector stands for South Korean election," CNN U.S., April 10, 2012, http://articles.cnn.com/2012-04-10/asia/world_asia_north-korea-defector_1_cho-north-koreadefectors?s=PM:ASIA

xilas olmaq; Onun sevən əllərinə düşmək və kəndləri silkələyəcək qədər cəsarətli bir iman idi və onlar bu haqda danışmaq istəyirdilər. Onların imanı o qədər sakit, lakin sarsılmaz idi ki, daim diqqətli olan hakimiyyətin gözü qarşısında belə o görünməz oldu.

Bu, Şimali Koreyanın gizli kilsəsinin dünyanın hər hansı digər kilsəsindən nə qədər fərqli, nə qədər gözəl, qiymətli olduğunu və nə qədər ibrətəməz təcrübəyə malik olduğunu dünyaya aydın şəkildə nümayiş etdirəcək bir hekayədir. Uzun illər Şimali Koreya gizli kilsəsi haqqında bizim (yanlış) təsəvvürümüz onu Çin gizli kilsəsinin daha ifrat variantı kimi görmək idi. Burada imanlılar mağaralarda və evlərdə toplaşaraq gizli baxışlar mübadiləsi aparırdı və Müqədəs Kitabları gizlədirdi. Bununla belə, Be ailəsinin az qala bir əsrlik tarixindən öyrəndiyimiz və bu kitabda bəhs ediləcək gizli Şimali Koreya kilsəsi bu cür kilsə ilə bağlı bütün fikirlərimizi tamamilə darmadağın edir. Gördüyünüz kimi, Şimali Koreyanın gizli məsihçiləri sanki bir ovuc solğun mozaika hissələrini miras almış insanlara bənzəyirlər. Onlara təhvil verilən xəzinənin əvəzsiz olduğunu bilirlər, lakin onun bütün mozaika hissələrini bir yerə düzəlsələr, necə bir mənzərə yaranacağını təsəvvür belə edə bilmirlər. Onlar öz həyatları bahasına olsa belə bu imanı — mozaika hissələrini qoruyur və onun nəsildən-nəslə ötürülməsi üçün həyatlarını həsr edirlər.

İndiki şimali koreyalı məsihçilər, yəqin ki, eşitmisiniz, bu tip məsihçi deyillər. Çox vaxt müasir şimali koreyalı məsihçilər qonşu Çində olarkən Məsih haqqında yeni öyrənmiş bu biliyi bir çox tədris proqramları və tədris materialları ilə birlikdə Şimali Koreyaya gətirmişdilər. Lakin Be ailəsi bunlara aid deyil. Onlar şəhidlərdən doğulmuş imanlılardır, atalarının qorxmaz imanının varisləridir. Onlar dünyanın ən qaranlıq yerində, bəlkə də bəşər tarixində indiyə qədər mövcud olan ən bütpərəst ölkələrdən birində Müjdəni saxlayanlar, *Baal* qarşısında heç vaxt diz çökməyən və Allaha sadıq qalan yeddi min fədakar imanlılardır.¹⁸

¹⁸ Birinici Padşahlar 19:18.

Kitabın adı *İmanlı nəsillər* “nəsillər boyu” ifadəsinə istinad edir ki, bu da Yaradılış kitabında Allahın İsrail xalqının nəslinə verdiyi əmləri tez-tez təkrarlayarkən işlətdiyi ifadədir. Bu həmçinin Şimali Koreya kilsəsinin nəsillərinə də aiddir. Onlar tarixdən, rəqəmlərdən və statistikadan xəbərsiz olduğumuz nəsillərdir ki, onların qoyub getdikləri izi əks etdirir. İndi bu nəsil canlı müqəddəslər kimi deyil, biznesmenlər və çörəkçilər, məhbuslar, peyğəmbərlər, müjdəçilər və Allahın sarsılmaz Padşahlığının görünməz sütunlarıdır.

Cənab və xanım Be hələ də xidmətdədirlər, baxmayaraq ki, bu, onlarla başlayan şəxsi bir xidmət və ya görüntü deyil. Bu, onlara miras qalmış imanlarını qoruyub saxlamaq və sona qədər davam etdirmək məcburiyyətində olduqları bir şeydir. Məndə olan mozaika hissələrindən onlarda daha az olmasına baxmayaraq, onların imanda göstərdikləri dəyərli və tam sədaqət məni heyrtləndirir və təvazökar edir. Bu insanlar mozaikada yığılan tam şəkli təsəvvür etməsələr də, imanda sadıq qaldılar.

Bir neçə il əvvəl Şimali Koreyanın gizli məsihçilərinə verdiyimiz sualın cavabını hələ də eşidirəm. “Siz bizim üçün dua edirsiniz?! Biz sizin üçün dua edirik!” Biz mozaikanın tam təsvirinə və onun necə yığılması qaydası olan bir qutuya sahib ola bilərik. Amma bu məsihçilər qorxu və ehtiramla əllərində əzilmiş və solğun bir mozaika hissələrini saxlayırlar. Yalnız hər şeyi Yaradana ibadət edir və Ona güvənirlər. Mən bunları onlardan öyrənməliyəm. Mən sərvətə, səlahiyyətə və azadlığa malik olduğum halda, tez-tez nəzərlərimi digər mozaikalara tərəfə çevirirəm ki, həqiqətən vacib olan yeganə imanın əsas olduğunu anlayım.

Erik P. Foli, “Şahidlərin səsi” təşkilatının icraçı direktoru

22 iyun 2012-ci il

Seul, Koreya

I-Cİ FƏSİL

Babam məsihçi fanatdır

Cənab Be

Bəzi iman barədə şəhadətlilər o qədər heyratamizdir ki, onların necə bitdiyini öyrənmək üçün səbirsiz oluram. Babamın mənə danışdığı nağıllar da həmişə belə olub. Mən, babamın vəfatından kədərlənən on bir yaşlı şimali koreyalı uşaq, qaranlıq qış axşamlarında nənəmə yalvarırdım ki, babamın hekayələrini mənə təkrar danışsın. Hər ikimiz onları danışmağın və hətta dinləməyin belə ailəmizin hər bir üzvü üçün təhlükəli olduğunu bilirdik. İllər sonra, on üç ay səhərdən gecə saat ona qədər Şimali Koreyanın soyuq həbsxanasında bir küncdə oturarkən bu hekayənin ən xırda təfərrüatlarını günlərlə fikrimdə canlandırırdım. İndi isə Cənubi Koreyada avtoyuma məntəqəsində işləyirəm və Allahın çağırışına qulaq asaraq qızımı parçalanmış, dağılmış millətimizə şəfa verən birisi kimi böyüdürəm. Göylərə baxanda yadıma babamın hekayələri düşür.

Kaş ki, babamı tanıyıydınız! Mən sizə onun həyat hekayəsini danışacağam. Allah onunla elə ucadan danışmışdı ki, az qala qulaqları kar olacaqdı. Mən sizə Allahın lütfü ilə babamın Rəbbin əmrlərinə tabe olaraq dəfələrlə öz şəhərini xilas etməsindən, quldurlara və işğalçı ordunun əsgərlərinə Müjdəni necə bölüşməsindən, kilsənin yandırılmasının qarşısını almaq üçün özünü necə qurban verməsindən (kilsənin keşişi gizləndiyi zaman) danışacağam. Mən əminəm ki, siz hər şeyin necə bitdiyini öyrənmək üçün tez kitabın sonunu oxumaq istəyəcəksiniz.

Ona görə də hekayəni axırdan danışmağa başlayacağam.

Beləliklə, babam Allahın ona əmr etdiyi kimi bütün Müqəddəs Kitabları yandırdı və bununla da Şimali Koreya hakimiyyətini aldatdı. Amma Müjdə yayılmağa davam edirdi.

Nəsildən-nəslə ötürülən imanın sədaqətinin və möhkəmliyinin sübutu üçün belə bir sonluq çox qeyri-adi görünə bilər, lakin Şimali Koreya Allaha sadiqliyin asan olduğu bir yer deyil. Şimali Koreyada məsihçilər bütün ağılları, ruhları, bədənləri və gücləri ilə Allaha sadiq qalmağa çalışırlar və buna hər bir halda öz həyatları bahasına nail olurlar. Buna görə də bu sədaqət çox qiymətlidir və bu hekayələr çox vaxt qeyri-adi başlanğıc və sonluqlara malikdir.

Babamın hekayəsi Şimali Koreyadan başlamır. O günlərdə nə Şimali, nə də Cənubi Koreya var idi — yalnız Yaponiya imperiyasının sərt boyunduruğu altında olan Koreya var idi və bu imperiya tayfun kimi Çini də bürümüşdü. Lakin o şiddətli tayfunun içində Allahın babama ayağa durub İsanın adı ilə onu sakitləşdirməyi necə əmr etdiyini eşidəndə təəccüblənəcəksiniz!

İcazə verin lap əvvəldən başlayım.

Mənim babam sizə əfsanəvi bir şəxsiyyət kimi görünəcək. Amma mənim üçün o, sadəcə bir baba idi. O, anamın atası və kilsənin ağsaqqalı olmasına baxmayaraq, ilk növbədə tarixin ən qaranlıq dövrlərindən birində təsadüfən dəhşətli bir yerdə yaşayan Allahın xidmətçisi idi.

O, sevən, səmimi, ağıllı və mehriban bir insan idi. Günün hər saatında ətrafına insanlar toplaşır, çoxları onun arxasınca getdiyi yerə gəldilər. Mən hətta babamın üzündən daha çox onu salamlayan adamların üz ifadələrini yaxşı xatırlayıram. Uşaq vaxtı hətta hakimiyyətdəkilərin də babama necə hörmətlə yanaşdığını görəndə qürur hissi duyurdum. Halbuki, özü heç vaxt qürur duymurdu, ehtiyacı olanlara kömək etmək, təsəlli vermək, ruhlandırmaq, həmişə insanları Məsihə iman yolu ilə tanış etmək üçün çalışırdı.

Ailəm o vaxtları bir yuxu kimi xatırlayır. Bəzən hətta bir anlıq şübhələrə qərq oluruq, həqiqətənmi onun ailə üzvlərinə bu qədər hörmət və ehtiram göstərilib? O vaxtlar qızıl kimi vaxtlar idi! Çox

sonralar babam bizə dedi ki, ətrafımızdakı hər şey aydın görünməsə də, Allah həmişə bizim qayğımıza qalır.

İkinci Dünya Müharibəsi zamanı, tankların və mərmilərin gurultusu altında babam ilk dəfə Allahın səsini eşitdi. Yaponlar dayanmadan Çinin şimal-şərqinə, mənim ailəmin yaşadığı yere daxil olarkən babam Allahın səsini eşitdi. Nənəm mənə babamın yaponlara qarşı durması hekayəsini danışanda həmişə fikirləşirdim ki, babam koreya və çin dillərindən əlavə, nə vaxt və necə yapon dilində belə gözəl danışmağı öyrənmişdi? Bəlkə də həmin gün kilsəni dağıtmağa gələn yapon ordusunun əsgərləri də babama eyni sualı vermişdilər.

Yaponlar Çində yaşayan Çin xalqını oradakı koreyalılardan çox sıxırdılar. Onların fikrincə, çinlilər mədəniyyətsiz, murdar idilər, amma koreyalıları çinlilərdən bir az üstün hesab edirdilər. Ancaq heç nə onları babamla görüşə hazırlaya bilməzdi.

Nənəmin dediyinə görə babam bir neçə gün idi ki, oruc tuturdu. O, babamın Allahın adını çox yüksək səslə çağırıldığını eşitdi və bir anlıq bütün digər səslər kəsildi.

Ucadan, güclü bir səs gəldi: “Sunq Do! Sunq Do! Sunq Do! Yaponlar sizə zərər verməyəcək. Onların yanına gedin.”

Məsihçiləri həbs edib kilsələrə hücum edən və yolunda olan hər kəsi öldürən qatillərin yanına getmək?! Nənəmin dediyinə görə, babam bunu eşidəndə səhv eşitmədiyinə əmin idi. Beləliklə, o, sadəcə olaraq dua etdiyi yerdə qaldı. Səs eyni sözləri daha üç-dörd dəfə təkrarladı.

Babam duasını və orucunu bitirdi və belə qənaətə gəldi ki, həqiqətən də Allahın səsini eşitmişdi, ona görə də əmrə tabe olmalı və qaçmaq əvəzinə yaponların yanına getməli idi.

Bu axmaqlıqdır! Yapon batalyonunun əsgərləri kilsəni dağıtmağı düşünürdülər. Kilsənin pastoru gizlənilib baş verənləri seyr edərək eyni şeyi düşünürdü. Babam isə sakitcə kilsənin qapısında dayanıb yapon dilində əsgərlərə dost kimi müraciət etdi. Onlardan kilsəni dağıtmamağı xahiş etdi.

Yaponlar öz dillərini mükəmməl bilən “canlı qalxan kimi durmuş insanı” görəndə heyrətə gəldilər. “Bu insanlar arasında kimsə yaponca əla danışır!” — deyə əllərində balta ilə gələnlər təəccübləndilər, yerlərində donub qaldılar. Bu zaman babam imanlıların niyə kilsəyə toplaşdığını, Allah kim olduğunu və əsgərlərin Allahla barışmaq üçün tövbə edib Məsihi qəbul etməsinin səbəbini izah etdi. Nənəmin dediyinə görə, həmin gün bir çox yapon əsgəri məsihçi oldu. Lakin kilsə heç bir zərər görmədi.

Bəzi məsihçilər artıq şəhərdən qaçmağa müvəffəq olmuşdular, digərləri isə babama baxıb orada qaldılar. O, pastor olmasa da, ondan nümunə götürdülər. Babamı hətta qocalanda da “məsihçi fanatı” adlandırırdılar (bəli, bu onun ləqəbi idi).

Bilmirəm, babam Allahın səsini eşitmək istəyirdi, ya yox, çünki bu, adətən çətinliyin yaxınlaşması əlaməti idi. Bu, tezliklə ondan riskli addımlar atmağı tələb edə bilərdi. Tanrının dedikləri insanın düşüncələrinin tam əksi idi. Beləliklə, yaponlarla görüşəndən az sonra, Allah kilsəni xilas etmək üçün ondan istifadə edəndə (babam yaponlarla görüşəndən sonra hər şeyin yaxşı getdiyinə görə çox sevinirdi, o həm də çox təvazökar adam idi), bu qulaqbatırıcı səs yenidən babamın adını çağırırdı və Öz sözlərini söylədi.

Səs belə demişdi: “Şəhər camaatının ölməsini istəmirsənsə, şəhəri tərək et və işlə”. Babam bunu eşidəndə qəti şəkildə çəşmişdi. İş getməliyəm? Babam Allahdan xahiş etdi ki, nə etməli olduğunu ona dəqiq anlatsın. Ancaq Allahdan nə qədər çox təfərrüat alırdısa, narazılığı bir o qədər artırdı. Səs babama dedi ki, bütün şəhər əhalisinin, məsihçilərin və imansızların evlərini gəzib Allahın adını çəkmədən əmanətlərini istəsin. Ona nə verilsə, özü ilə götürüb yola çıxsın. Pulu biznesə qoysun, qırx gündən sonra şəhərə qayıtsın.

Babamın ev-ev gəzib şəhər sakinlərinə belə qəribə xahişlə müraciət etməsi yəqin ki, alçalıcı idi. Əlbəttə, bəziləri onu ələ saldı, amma təəccüblüdür ki, belələrinin sayı çox az idi. Nəhayət, onu həm məsihçilər, həm də qeyri-məsihçilər “məsihçi fanatı” adlandırırsalar da, onun cəsarətinə, dözümlülüyünə və yapon işğalçıları qarşı-

sına çıxmasına heç kim şübhə etmirdi. Mən əminəm ki, əmanətlərini babama verməkdə bir çox insanların qəlbini Allah idarə etmişdi. Onların arasında həmin il məhsulunu itirənlər də var idi, buna baxmayaraq, onlar əllərində olan əmanətdən babama verdi.

Babam getdikdən təxminən qırx gün sonra quldurlar şəhərimizə hücum etdilər. Bu, çəyirtkə sürüsünə bənzəyirdi. Onlar ətrafdakı dağlardan şəhərə enib əllərinə düşəni apardılar. Nənəmin dediyi kimi, (ailəmizin qalan üzvləri də bu faciənin şahidi idilər) quldurlar hər şeyi apardılar.

Qəzəbli sakinlər quldurların şəhəri tərk edən günün babamın qayıdacağı gün olduğunu güman edirdilər. Ancaq babam o gün geri qayıtmadı.

Ertəsi gün şəhər sakinlərindən biri nənəmin evinə getdi və onu danlamağa, ittiham etməyə başladı. Sonra o, nənəmi tutdu, bir nəçə dəfə itələdi və onun başı divara dəydi.

Digərləri də buna oxşar hərəkət etdilər. O zamanlar hamı ən pis dövrdən keçirdi. Çoxları məhsul çatışmazlığı səbəbindən ac qaldı. Nənəm öz ərzaq ehtiyatını ailələrlə bölüşmək üçün evləri qapı-qapı gəzdi və onlara babam qayıdana qədər gözləməyi tapşırırdı. Bəziləri onun qayğısından çox təsirləndilər və babamın qayıtmasını gözləmədən ölə biləcəklərinə baxmayaraq razılaşırdılar. Bununla belə, əksər sakinlər yenə də narazılıqlarını bildirdilər.

Nəhayət, əlində olan hər şeyi verən və uzun müddət yemək yeməyən nənəm çox zəiflədi və ümidini itirdi. Babam gedəndən qırx üç gün sonra nənəm qərar verdi ki, o gün əri qayıtmasa, özünə intihar edəcək. Bu niyyətini yerinə yetirmək əzmində olan nənəm uşaqları yığıb körpüyə apardı.

Babam həmişə boynuna ağ yaylıq taxardı. Sübh çağında nənəm və uşaqlar günəşin çıxmasına baxaraq babamı gözləyirdilər. Tezliklə bir qayığın yaxınlaşdığını görsələr də, orada kimin olduğunu ayırd edə bilmədiklər. Nənəm bir nəfərin boynunda ağ yaylıq gördü. Qayıqdakı adam yaylığı ətrafa yelləməyə başladı. Nənəm də o adama öz yaylığını yellədi. Qayıqdakı adam babam idi!

Qayıq yaxınlaşanda nənəm uşaqlarla rəqs edib sevincdən ağlayırdılar. Nənəm babamın qayıtması barədə qonşulara məlumat vermək istəsə də, fiziki vəziyyətini zəiflədən aclıqdan buna nail ola bilmədi.

Babam qırx üç gün idi ki, getmişdi. Həmin gün başqa şəhər sakinləri də intihar etmək fikri ilə körpüyə gəlmişdilər, çünki onların yeganə ümidləri babam idi. Nənəm deyirdi ki, onlar yemək dalınca gəlmişdilər, əgər babam qayıtmasaydı, sözsüz ki, öz niyyətlərini yerinə yetirəcəkdilər. Nənəm deyirdi ki, babam qayıqla sahilə yaxınlaşanda suyun kənarında çoxlu adam toplaşmışdı.

Kütlənin təzyiqindən babamın nə şəxsi salamlaşmağa, nə də məlumat verməyə imkanı oldu. Kimsə bu ac camaatla danışmalı idi və nənəm hadisələrin belə əlverişli dönüş almasını yuxarıdan gələn xeyir-dua olduğunu dərk edərək, bu çətin işi könüllü olaraq yerinə yetirməyə başladı.

Nənəm qayığa mindi və son vaxtlar ona qarşı çox nifrət edən şəhər əhalisinə müraciət etdi. O, qayıqda olan yeməkdən heç kimin götürməsinə icazə verməyəcəkdi, çünki onlar özlərini çox qəddar və qəzəbli aparmışdılar. Ona və ərinə güvənmədiklərinə, babamın vaxtında qayıtmamasına əsaslı səbəblər olduğuna görə onları qınadı. Sonra o əlavə etdi ki, qayıq yeməklə doludur, ancaq ürəkləri sərt olduğuna, kiminsə onu itələyib başını divara vurduğuna görə ərzağı paylamaq fikrində deyillər. Hamı sakitcə hönkür-hönkür ağladı və ondan bağışlanma dilədilər. Nənəm daha sonra orada olanlara xatırlatdı ki, o, heç vaxt şəhər sakinlərini aldatmayıb, sadəcə olaraq onlar üçün özünü qurban verib və öz ərzaq ehtiyatını onlarla bölüşüb.

Sonra babam nənəmin çiyinə yumşaq bir şəkildə toxunaraq dedi: "İcazə ver, mən onlarla danışım". O, xalqa üz tutdu və onun əsas işinin insanları Allaha tərəf yönəltmək olduğunu izah etdi. Onları əmin etdi ki, bunu pul xatirinə deyil, Allahın əmrinə tabe olmaq üçün edir, çünki ona şəhər camaatını xilas etməyi Rəbb buyurmuşdu. O, hər kəsə məsihçi olduğunu xatırlatdı və bildirdi ki,

qeyri-məsihçilər üçün onun dediklərini başa düşmək çətin olacaq. Əgər getməsəydi, şəhər sakinlərinin ona verdiyi pulları quldurlar aparacaqdı. Bu, ona əminlik verir ki, onları xilas etmək üçün onu göndərən Allahdır və onlar Rəbbə iman etməlidirlər. Babam əlavə etdi ki, Allah ona yaxşı pul qazanmağa imkan verib. Bundan sonra şəhər sakinlərinin bir neçə il kifayət qədər ərzaqları olacaq. Bütün imanlılar və hətta inanmayanlar da razılıqla başlarını tərpətdilər.

Sonra babam ona etibar edib əmanətlərini verənlərdən bir tərəfə yığışmalarını xahiş etdi. Onların hər birinin verdiyindən *yüz dəfə çox* alacağını bildirdi. Yüz dəfə!

Orada olanlar utandılar. Nənə və babama yalvarmağa başladılar ki, onları acılıqdan xilas etsinlər. “Bizi xilas elə! Bizi xilas elə!” – deyər yalvardılar. Babam yalnız onun çağırışına cavab verənlərə güvənəcəyini söylədi. Bütün şəhəri xilas etmək üçün Tanrının ondan şəhəri tərk etməsini istədiyini bildirdi. O, camaatın qalan hissəsindən soruşdu: “İndi Allaha inanırsınızımı?” Onlar cavab verdilər: “Bəli! Bəli! Biz Allaha inanırıq!” Onlar qollarını qaldırıb elə ucadan qışqırırdılar ki, sanki heç ac deyildilər.

Sonra baş verənlər hamını təəccübləndirdi. Babam əmanəti verib-verməməsindən asılı olmayaraq *hamıya eyni miqdarda ərzaq* payladı. O gündən şəhərdə hamı kilsəyə getməyə başladı.

Bütün bunlardan sonra babamın necə şöhrət qazanmasını təsəvvür edə bilərsiniz. Lakin qayıtdıqdan bir az sonra həmin tanış səs yenidən babamın gündəlik duasının və orucunun sükutunu qulaqbatırıcı şəkildə pozub babamın adını ucadan çağırırdı. Yəqin ki, babam ondan qaçmaq istəyirdi. Bu səs ona ailəsini *dərhal özü ilə aparıb şəhəri tərk etməyi* əmr etdi. Onun əvvəlcə bu əmrə niyə müqavimət göstərdiyi mənə tamamilə aydındır. Axı o, sakinləri arasında nüfuz qazanmışdı. Onu kilsənin müdafiəçisi, Allahdan gələn sahibkar və heç tayı olmayan bir müjdəçi kimi tanıyırdılar!

Amma səs təkid etdi. Allah babama bildirdi ki, bu dəfə şəhəri tərk etməli və bir daha şəhəri xilas etməlidir. Çəşqin şəhər əhalisi bu anlaşılmaz və kədərli mənzərəni seyr edərkən babam öz ailəsi

ilə kədərli şəkildə oranı tərk etdi. “Nə qərribə adamdır” deyə onlar düşündülər. “Belə hörmət və şərəf əldə edəndən sonra hər şeyi qoyub gedirlər.” Onlar yəqin ki, bu qərribə insanı və Allahın öz şəhərlərini xilas etmək üçün verdiyi vədini uzun müddət xatırladılar. Babam gedəndən az sonra şəhərdə tif xəstəliyi yayıldı və çoxları öldü. Bəziləri xəstəlikdən öldü, bəziləri isə əlil oldu. Bununla belə, ailəmiz Allahın lütfü ilə xilas oldu.

Bəs Allahın babamın şəhəri xilas edəcəyi vədi haqqında nə demək olar? Bu, sizə qərribə hekayə kimi görünə bilər. Babam öz şəhərini tərk etdikdən sonra ailəsi ilə əmisi oğullarının yaşadığı başqa yerə köçdü. Lakin o şəhər acınacaqlı vəziyyətdə idi. Orada bir neçə varlı adam, quldur, oğru və bir çox bədnam bədxahlar yaşayırdı. Bu, əsl Sodom və Homorra idi.

Babam və ailəsi əşyalarını boşaldıb bu şəhərdə yaşamağa başladılar. Gələn ili yoxsullara kömək etmək üçün keçirdilər. Zaman keçdikcə babam və onun ailəsi son dərəcə çətin şəraitdə qaldılar. Onların evinə oğru girib hər şeyi oğurlamışdı. Nənəm taleyindən gileyləndi, babam isə dua etməyə davam etdi. Babam inanırdı ki, Allah onların imanının nə qədər güclü olduğunu yoxlayır.

Bir ildən sonra babam yenə üç dəfə və əvvəlki kimi ucadan Tanrının səsinə eşitdi. Allah dedi: “Sən şəhər sakinlərini xilas edəcəksən”.

Babam bu barədə arvadına danışdı. O, təbii ki, bu xəbərdən təşvişə düşdü, çünki onlar özləri birtəhər dolanırdılar. Yaşadıqları bütün şəhəri xilas etmək bir yana, hətta özlərini də xilas edə biləcəklərini təsəvvür etmək çətin idi. Nənəm babama bildirdi ki, qazanc əldə etmək üçün əri harasa getməlidir. O, qəzəbli qonşularının yenidən başına xəsarət yetirməsini istəmirdi. Amma babam dedi ki, Allah ona harasa getməyi demədiyi üçün heç yerə getməyəcək. O, nənəmi inandırır ki, onlar üçün Allahın Öz planı var. Onlar gözləməyə qərar verdilər.

Həmin dağlıq ərazidə quldur dəstələri az deyildi. Bəzilərinin azğınlaşmış vicdanları var idi və yalnız varlıları soyurdu, bəziləri

isə bütün dünyaya qəzəblənir və hamını soyurdular. Beləcə şəhərdə “xeyirxah” oğru dəstəsi peyda oldu, onlar varlı vətəndaşları qarət edirdi. Təsəvvür edin, kasıb kişi olan babam onları haqq yoluna gətirmək üçün “işlərinə” mane olanda təəccübləndilər. Babam onlara başa saldı ki, istər kasıb, istərsə də zəngin hər kəsi soymaq günahdır. Onun iman barədə danışması dini vəzlərə çox az bənzəyirdi, onun məqsədi sadəcə dinləyənləri Allaha sarı döndərmək idi. Babamın danışdıqlarından onlar məəttəl qaldılar, dayandılar. Lakin onun sözlərinin mənasını eşitmək və başa düşmək üçün kifayət qədər uzun müddət dayandılar.

Sonra dəstə başçısı babamdan buranın onun məmləkəti olub-olmadığını soruşdu. O düşünürdü ki, bu kişi kasıb ailələrə köməkdənsə niyə zəngin qonşularını müdafiə edərək həyatını təhlükəyə atır. Babam dəstə başçısı ilə sanki hörmətli bir qonaq kimi danışdı, başqa şəhərdə doğulub yaşadığını dedi və o şəhərin adını çəkdi.

Babamın doğulub yaşadığı şəhərin adını eşidən dəstə başçısı çox təəccübləndi və (ona və baş verənləri böyük maraqla izləyən nənəmə) onların dəstəsinin bu yaxınlarda bir neçə varlının evini qarət etmələrinin sirrini söylədi. O şəhərdə, bir dəfə tif epidemiyası olmazdan əvvəl bütün şəhəri aclıqdan xilas edən adam haqqında eşitmişdilər. Quldur soruşdu ki, babam bu adamı tanıyırmı?

Bu vaxt nənəm daha özünü saxlaya bilməyib dedi: “Bu odur! Bu odur!” Ancaq bu, quldurların başçısını daha da çaşdırdı. O soruşdu ki, niyə belə bir adam var-dövlətini və nüfuzunu qoyub yoxsulluq və məhrumiyətlər olan bir şəhərə köçdü?

Burada babam qulduru Rəblə tanış etmək üçün əla fürsət hiss etdi. Şəhəri tərk etməkdə Allahın məqsədi var idi və Tanrı şəhər sakinlərini aclıqdan xilas etmək istəyirdi. Quldurlar babamın danışdıqlarını dinləyərək gülümsədilər. Düşünürdülər ki, görəsən, pulu və nüfuzu olmayan belə bir adam kimisə necə xilas edə bilər?

Amma babam cəsarətlə öz hekayəsini davam etdirdi. Babam Allahın Kəlamının onun həyatı olduğuna inandığını və Allah sayə-

sində bu şəhərin əhalisini xilas edəcəyini bildirdi. Hal-hazırda babamın sakinlərə kömək edəcək heç bir şeyi olmasa da, o, əmin idi ki, vaxtında Allah ona nə edəcəyini mütləq bildirəcək.

Babam bunu deyəndə dəstə başçısı gülməyə başladı. O, quldur dəstəsindən olan bir neçə adamın apardığı iri, ağır düyü emalı maşınına işarə etdi və dedi: “Biz artıq bu ərazidəki bütün şəhər və kəndləri gəzmişik, indi hərəkət etmək vaxtıdır. Bu maşını daşımaq bizim üçün çox ağırdır. Allah sizi ən münasib anda bizə çatdırdı. İndi siz bütün ətraf ərazilərin sakinlərini xilas edə bilərsiniz!” Dəstənin qalan hissəsi bir ağızdan güldü.

Quldurlar əvvəlcə bu maşını əldə etməyə görə çox sevinirdilər, sonra isə onlara yük oldu. Onlar maşını daşımaqda çətinlik çəkdiklərindən onu aparmaq üçün babama bir at da verdilər. Beləliklə, babam bir anda yenidən zənginləşdi, düyü emalı maşınının və ən əsası faydalı heyvan olan atın sahibi oldu.

Halbuki babamı maddi rifahından daha çox quldurların ruhu maraqlandırırdı. Babam düyü emalı maşını qoyub quldur başçısına tövbə etməsini və Allahın diri Tanrı olduğuna inanmasını bildirərək belə dedi: “Oğurladığınız hər şeyi geri qaytar”.

Quldurların başçısı cəld Allah haqqında düşüncələri bir kənara atdı və onunla olan adamların oğurladıqları ət və digər ərzaqlara ehtiyacları olduğunu söylədi. Ancaq ayrılarkən, itkilərini kompensasiya etmək üçün bütün sakinlərə ipək vermək qərarına gəldi. Onlar babamla dost kimi ayrıldılar və quldurların başçısı babamın “qəribə” Tanrısı sayəsində həqiqətən bu şəhəri xilas edəcəyinə inandığını bildirdi.

Nənəmin sözlərinə görə, quldur başçısı heç vaxt sözünün üstündə durmasa da, qayıdacağına söz verdi. Lakin Allahın lütfü və iradəsi sayəsində babam əslində şəhəri xilas etdi. Nənəm və babam düyü emalında uğur qazandılar və onun hesabına yaxşı dolandılar. Onlar özlərini və digər şəhər sakinlərini düyü ilə təmin etdilər.

Bütün bunlar səsin yenidən onu çağırmasından bir az əvvəl baş verdi: “Sunq Do, Sunq Do! Sunq Do!” Əvvəllər olduğu kimi,

babam dua edərkən yenə bu səsi eşitdi. Allah ona dedi: “Çini tərk etməyin vaxtıdır. Tələsin, siz Şimali Koreyaya istənilən vasitə ilə və özü də mümkün qədər tez çatmalısınız”.

Babam Allahın əmrini ailəsinə çatdırdı. O vaxt ailə başçısı anamın böyük qardaşı idi, nənə-babamın qayğısına o qalırdı. Nənəm bütün uşaqları toplayıb dedi: “Mən sizi getməyə məcbur edə bilmərəm. Ancaq getməyə qərar verdik. Seçim sizindir”. Beləliklə, valideynlərim, anamın iki böyük, bir kiçik qardaşı və bacısı babam və nənəmlə birlikdə getdilər. Çində cəmi iki qohumumuz — anamın böyük qardaşlarından biri və onun böyük bacısı qaldı.

Allah onlara getmələrini əmr etdi və onlar itaət etdilər. Onlar gedəndən sonra ölkədə Çini bürüyən amansız Mədəni İnqilab dalğası baş verdi. Bu on il davam etdi və nəticədə ölkədə bütün savadlı insanlar hakimiyyətdən uzaqlaşdırıldı. Bildiyiniz kimi, Çində kommunist inqilabının daimi rəhbəri Mao Zedonq kəndli ailəsindən çıxmışdı. Onun dördüncü həyat yoldaşı, aktrisa olan Cianq Qinq əri Maonun yerinə dövlət başçısı olan Liu Şaoqinin artan məşhurluğundan narahat idi. Maonun “Böyük İrəli Sıçrayışı” ölkəni əslində çox geridə qoymuşdu. Cianq Qinq əri Maonu inandırdı ki, Liu Şaoqi universitetdə mühazirələrinə görə tələbələr arasında getdikcə daha çox nüfuz və hörmət qazanır.

Buna görə də, tezliklə nəinki Liu Şaoqi hakimiyyətdən uzaqlaşdırıldı, hətta ziyalı adlandırıla bilən hər kəs təzyiqlərə məruz qaldı. Mədəni İnqilabdan əvvəl valideynlərim müəllim, əmilərimdən biri isə həkim idi. Çində qalmağı seçən iki nəfər istisna olmaqla, ailəmin bütün üzvlərini ziyalılar kimi təsvir etmək olar. Ona görə də, əgər onlar Çində qalsaydılar, öldürüləcəkdilər. Bütün ailə üzvlərim babamın ailəsi ilə birlikdə Allahın səsi sayəsində Şimali Koreyaya köçdükləri üçün bu aqibətdən xilas oldular. Mədəni İnqilabdan qorxmayan qalan qohumlar öz vətənlərində qaldılar. İndi Şimali Koreyada onilliklər ərzində amansız repressiyalara məruz qaldığımızı bilə-bilə Allahın öz müdrikliyi ilə bəzilərimizi ora köçürdüyünü, digərlərini isə Çində saxladığını təsəvvür edə bilerəm.

Hər iki ölkədə həyatın çətinliyinə baxmayaraq, ailəm Onun lütfü ilə bütün əzablara tab gətirdi və babamdan miras qalan Allaha imanı qoruyub saxlaya bildi.

Mədəni İnqilab zamanı sosializm Çində, Sovet İttifaqı və Şimali Koreya tarixində heç vaxt olmadığı qədər sürətlə yayıldı və bu, məsihçiləri şiddətli təqiblərə məhkum etdi. Koreya 1945-ci il avqustun 15-də yapon işğalından azad edildi. Şimali Koreya sovetlərin nəzarətinə keçdi və gənc dövlətə kimin başçı təyin edilməsi ilə bağlı qızgın müzakirələr başladı. Nəhayət, seçim Kim İr Senin üzərinə düşdü, çünki o, Yaponiyaya qarşı silahlı mübarizə aparmışdı və Şimali Koreyada yaxşı tanınırdı. O, Ulu Öndər elan edildi və bu, məsihçilərin böyük narahatlığına səbəb oldu, onların qorxuları çox tezliklə təsdiqləndi.

O zaman Dövlət Təhlükəsizliyi İdarəsinin əməkdaşları imanlıları edam cəzasına məhkum edirdilər — boyunlarına ağır daşlar bağlayıb dənizdə batırırdılar. Şimali Koreya Kim İr Seni bütə çevirdi və onun gücü artdıqca bütün dinlər rəsmi olaraq ləğv edildi.

1958-ci ildə anadan olduğum üçün məsihçilərin təqibinin ilk illəri haqqında bildiyim hər şey babam və onun hekayələrinə əsaslanır. Nənəm narahat səslə mənə evdən-evə sonsuz axtarışların aparıldığını, tapılan Müqəddəs Kitabların necə yandırıldığını və məsihçiliklə əlaqəsi olanların həbs edildiyini söylədi. O mənə on nəfər məsihçinin uçurumun kənarında dayandığını və onlara belə sual verildiyini söylədi: “Yoldaş Kim İr Senə sadıq qalacaqsınız, yoxsa Allaha inanmağa davam edəcəksiniz?” Ölüm qorxusundan “Kim İr Sen” deyə cavab verən hər kəs “xilas oldu”, amma “Tanrı” deyə cavab verənlər isə uçurumdan dənizə atıldılar. Nənəmin dediyinə görə, bu, 1960-cı illərdə başladı.

Koreyanın yapon zülmündən azad edilməsini yaşamış imanlı böyük bacı-qardaşlardan eşitdiklərimə görə, o zamanlar Müqəddəs Kitaba sahib olan hər kəs böyük bəladadır. Belə kitabların hər biri müsadirə edilərək nəhəng tonqallarda yandırıldı. Kim İr Sen şimali koreyalıların başqa tanrıya ibadət etməsi fikrindən dəhşətə gəldi,

çünki hər hansı bir tanrı onun Şimali Koreyanın tanrısı olmaq iddiası üçün təhlükə idi.

Çox az adam bilirdi ki, Kim İr Senin ana tərəfdən babası pastor olub və onun ailəsinin bütün üzvləri Allaha inanırdı. Babasının atası Kim Hyun Jik Pxenyandakı Sunqsil məsihçi kollecində oxumuşdu. O, Kim İr Senin özü kimi gəncliyindən Allahu tanıyırdı.

Amma Kim İr Sen hər cəhətdən fərqli idi. O, valideynlərinin, babasının və bütün ailəsinin hörmət etdiyi kitabı axtarmaq üçün Şimali Koreya torpağının hər kvadrat santimetrində axtarış aparması ömrü etdi. O, bu kitabı tapıb yandırmaq və hər bir sahibini cəzalandırmaq üçün hər evə adamlar göndərdi. Şimali Koreyada istənilən din açıq şəkildə “xurafat” adlandırılmağa başladı. Ailəmin bütün bu sınaqlardan imanını itirmədən necə keçdiyi məni heyrləndirirdi. Buna səbəb yalnız babamın eşitdiyi Allahın səsi idi.

Ailəsi ilə Şimali Koreyaya köçəndən sonra babam altı il yaşadı. Biz gələndə mənim üç, babam dünyasını dəyişəndə isə on bir yaşım vardı. Həmin illərdə onu tez-tez görürdüm. O, qarğıdalı yetişdirirdi, buna görə də qarğıdalının yetişmə vaxtı gələndə onu ziyarət etməyi, xüsusilə xoşlayırdım. Mən bazar günləri onun evinə gedirdim, o mənə nağıllar danışdı.

Ömrünün son altı ilində vaxtının çoxunu oruc tutmaq və dua etməklə keçirirdi. Onun bir çox vacib işləri var idi, lakin ən çox onu ailəsinin gələcəyi, daha doğrusu, ona əmanət edilmiş iman və Müjdənin qorunub saxlanması narahat edirdi. Nənəm deyirdi ki, babam son illər axşamlar Allahın səsini tez-tez eşidirmiş.

Belə axşamların birində babam Onun yanına getdi. Babam son nəfəsində pıçılı ilə bunu dedi: “Mən Onu yenidən eşitdim! Demək olar ki, vaxt bitib. Kitabları ləğv edin! Vaxtımız azdır!”

Evimiz babamın evindən təxminən dörd kilometr aralıda idi. Məni cəld anamın Müqəddəs Kitabını götürmək üçün göndərdilər. Sürətlə qaçmaqdan nəfəsim kəsilərək qayıdıb onu nənəmə uzatdım. O bunu ailəmizdə olan digər iki Müqəddəs Kitabla — babamın

böyük köhnə Müqəddəs Kitabı və əmimin Müqəddəs Kitabı ilə bir yerə qoydu.

Üzündəki ağrı və qətiyyət ifadəsi ilə nənəm üç Müqəddəs Kitabın hər birinin vərəqlərini cırıb gecə boyu bir-bir yandırdı, səhərə qədər onlardan heç nə qalmadı. Bütün bu müddət ərzində babam qarının ağzında keşik çəkdi.

Səhəri gün Dövlət Təhlükəsizlik İdarəsinin müstətiqi gəldi. Onun sözlərinə görə, qonşularımızın birindən evdə silah gizlədilməsi barədə məlumat almışdılar. Ancaq maraqlısı odur ki, müstətiq kitab rəflərimizdə silah axtarsa da, heç nə tapmadı. Sonra çıxıb getdi.

Mən babamdan bu əhvalatı mənə təkrar-təkrar danışmasını xahiş etdim. O vaxt anamın otuz bir-otuz iki yaşı vardı, mən isə uşaq idim, belə böyük hörmətə malik olan bu sakit və təvazökar insana heyran idim. Məni ən çox heyran edən onun hekayələri idi. “O gecə nə oldu?” — mən yüzüncü dəfə yenə soruşdum və o səsi təqlid etdi.

“Sunq Do! Sunq Do! Sunq Do!»

“Bəli?!” — deyə babam cavab verdi. Səs onun adını üç dəfə çağırırdı və hər dəfə də babam “Bəli?!” deyə cavab verdi.

Sonra Allah buyurdu: “İndi aşkarda deyil, gizləndə iman etməyin vaxtıdır. Əlinizdə olan Müqəddəs Kitablار yandırılmalıdır. Çox az vaxtınız var. Bunu tez edin!”.

1967-ci il idi.

Beləliklə, babam Allahın ona əmr etdiyi kimi bütün Müqəddəs Kitabları yandırdı və bununla da Şimali Koreya hakimiyyətini aldatdı.

Müjdə isə yayılmaqda davam etdi.

2-Cİ FƏSİL

Kartof oğrusunun oğlu

Cənab Bə

İlk xatirələrim beş yaşımıa bağlıdır. Yadımdadır, nənəm və babam gözlərini yumub, başlarını aşığı salaraq dua edirdilər, dodaqlarının altında nəse mızıldanırdılar. O vaxtlar bu məni çox qorxudurdu.

Məndə qorxu yaradan onların duaları deyil, nənəmin gözlərini açıb diqqətlə onlara baxdığını görəndə dedikləri söz idi. O, sakitcə, lakin tələbkarlıqla mənə pıçıldadı: “Gördüyünü heç kimə demə. Bu haqda heç kimə danışma. Kiməsə desən, pis adamlar gəlib səni aparacaqlar”. Təbii ki, bu barədə heç kimə deməmişdim. Amma o vaxtdan bəri tanımadığım insanların arasında olanda özümü sanki iynə üstündə hiss edirdim.

Mən On Əmri ilk dəfə babamdan eşitmişəm. O, heç vaxt onları On Əmr adlandırmadı, onların haradan gəldiyini və kimin yazdığını da qeyd etmədi. Mənə görə bunlar babamın hər bazar günü səhər sübh açılmazdan əvvəl onun evinə toplaşanda valideynlərimə, əməmə və digər ailə üzvlərimə dəfələrlə öyrətdiyi on məsləhət idi. Oğurluq etmə. Tamah salma. Yalandan şahidlik etmə. Ata-anana hörmət et. Vəziyyətdən asılı olmayaraq, bu on məsləhətdən biri həmişə bu və ya digər problemin cavabı olurdu.

Şimali koreyalılar hətta bazar günləri də işləyirlər, lakin biz hər həftə ikinci mərtəbədəki şəhər mənzilimizdən şəhərin kənarındakı nənə-babamın evinə qədər dörd kilometr məsafəni piyada gedirdik. Nənəm səhər yeməyi hazırlayarkən babam böyükklərlə söhbət edirdi. Onlar hər birinin bu həftə etdikləri hərəkətlərinin yaxşı və ya pis olduğunu müzakirə edirdilər. Babam gələn həftə necə düşünməli

və necə davranmalı olduqlarını məsləhət görürdü. Oğurluq etmə. Tamah salma. Yalandan şahidlik etmə. Ata-anana hörmət et.

Sonra nənəm yeməyi gətirirdi, hamı başını aşağı salıb gözlərini yumardı, babam isə biz yeməyə başlamazdan əvvəl nəşə mızıldanırdı. Onun sözləri çətinliklə eşidilirdi, darıxdırıcı bir pıçıltı ilə nəşə deyirdi. Bəzən mən də daxil olmaqla ondan sonra təkrarlamalı olurduq. Uşaqlıqda həmişə başımı qaldırıb, gözlərimi açırdım. Mənim üçün maraqlı idi, görəsən, onlar nə danışırdılar?! Sonra anamın əlini boynumda hiss edirdim və o, başımı yavaşca aşağı əyirdi.

Belə şəraitdə uşaqlar, xüsusən də, böyüklərin kiminsə onları eşidə biləcəyindən qorxduğunu hiss edəndə nadir hallarda sual verirlər. Belə anlarda çox danışan uşaqları aparən pis adamları xatırlayırlar. Amma doqquz-on yaşım olanda marağım bir anlıq qorxuma qalib gəldi və anamdan niyə bu sözləri mızıldamağımı soruşdum. O belə cavab verdi: “Göylər həmişə bizi izləyir, sən qələm oğurlasan belə. Ona görə də cinayət törədəndə onu göylərə etiraf etməlisən. Bunu etməsən, cəzalandırılacaqsan. Yeməyimiz olanda isə şükür etməliyik”.

Mən dua etməyi belə öyrəndim. Əslində bütün bunların nə demək olduğunu çox az başa düşürdüm, çünki mən uşaq idim. Bununla belə, bunun vacib olduğunu yaxşı bilirdim. Bunun təhlükəli olduğunu başa düşdüm və hiss etdim ki, bu bizi sanki səma ilə əlaqələndirirdi.

Nənə və babamın evi ailəmin dua üçün toplaşdığı yeganə yer deyildi. Evimizdən bir qədər aralıda qumlu çimərliyi və şam ağacları olan gözəl bir yer var idi. Babam ora balıq tutmağa gedər, atam, anam və digər ailə üzvləri onun ətrafına toplaşaraq “sual-cavab vaxtı” keçirərdik. İlk dəfə idi ki, Allahın adının ucadan səsləndiyini eşidirdim — bu, Koreya dilində “Vahid Allah” mənasını verən “Hananim” sözü idi. Bu, cənubi koreyalı məsihçilərin Allaha istinad etmək üçün istifadə etdikləri sözdür, lakin Şimali Koreyada demək olar ki, heç kim bunu bilmir. Şimali koreyalılar təbiət və ilahi qüvvələr haqqında danışarkən Allahı “Haneulnim” adlandırırlar, bu

da “Göylərin Rəbbi” mənasını verir və tanrı üçün daha ümumi bir termindir. Ailəmiz hər həftə babamgilə toplaşanda biz “Haneulnim” sözünü işlədirdik. Amma bir gün sahildə, havanı kəsən ox kimi babamın “Hananim!” sözünü dediyini eşitdim. Əvvəlcə hətta səhv eşitdiyimi düşündüm.

Babam xəstələnəndə, nənəm onun yerinə həftəlik bazar günü yığıncağını keçirirdi. Babam nənəmdən altı ay əvvəl öldü. Onların heyrətamiz həyatları çox sakitcə başa çatdı, biz isə öz imanımızı gizli şəkildə həyata keçirdik. Onların heç biri xəstəlikdən və ya qocalıq demensiyasından əziyyət çəkməyib öldülər. Hər ikisi sanki yuxuda öldü.

Valideynlərim babam və nənəm haqqında deyirdilər: “Onların həyatı ruhların həyatından daha sirli idi”. Bu olduqca başa düşüləndir, çünki biz onların keçmişindən çoxlu maraqlı hekayələr bilirdik! Üstəlik, babam ömrünün son günlərində də müntəzəm olaraq Allahla ünsiyyət saxlayırdı.

Halbuki mənim üçün nənəm və babam sirli insanlardan daha maraqlı idi. Onları həmişə xeyirxah, nəzakətli, hörmətli insanlar kimi xatırlayıram. Uşaq vaxtı da onların xasiyyətlərinə heyran olmuşam.

Onlar öləndə mənim on bir yaşım var idi. Bundan az sonra pis adamlar gəldi və biz özümüz də kabus kimi yaşamağa başladıq.

Şimali Koreya həmişə etnik və irqi təmizliyi ilə fəxr edib. Nəticədə, hətta (mənim ailəm Çini tərk etdiyi kimi) Yaponiyanın işğalına görə Koreyanı tərk edən koreyalı mühacirlər də öz etnik vətənlərində yaxşı həyat sürə bilmədilər. Kütləvi qıtlıqdan əvvəl də ölkə mühacirləri açıq şəkildə “pis insanlar” kimi təqdim edirdi. Biz hökumətin verdiyi heç bir imtiyazdan praktiki olaraq faydalanma bilmirdik. Şimali Koreya hökuməti bizə kifayət qədər iş və ya torpaq vermədi və hərəkətlərimizi diqqətlə izləyirdi. Məktəbdə məni həmişə “cındır paltarlı” adlandırırdılar. Bizə bütün həyatlarını Şimali Koreyada keçirənlərdən daha pis münasibət göstərilirdi. Biz daim canımız üçün qorxu içində yaşayırdıq və ölkə hakimiyyəti bu vəziyyətə görə sevinirdi.

Mən dördüncü sinifdə oxuyanda, babam və nənəm rəhmətə getdikdən az sonra dəhşətli hislər yaşadım. Bir gün gecə saat bir-iki radələrində Çində anamla eyni sinifdə oxuyan qadın qəfildən evimizin qapısını döydü. Ən qəribəsi isə onun yataq paltarında olması idi. O qarət edildiyini, paltar və pul da daxil olmaqla hər şeyinin oğurlandığını söylədi. Anamın ona yazığı gəldi, onu evə qəbul etdi, yedizdirdi və bizim evdə gecələməsinə icazə verdi.

Bununla belə, Şimali Koreyada dövlətin gözündə etibarsız olan bir insana qonaqpərvərlik göstərsəniz, bu son dərəcə ciddi nəticələyə bilər.

Səhər tezdən, saat beş-altı radələrində itlərin hüzməsi bizi yuxudan oyatdı. Mən hələ də yarıyuxulu halda düşündüm: “Qəribədir, biz şəhərdə yaşayırıq. Burada bu qədər itin olduğunu görməmişəm!” Nəhayət, qapını döydülər və sonra sındırılıb içəri girdilər. Bu gurultulu səs bizi yuxudan oyatdı. Dövlət Təhlükəsizlik İdarəsinin əməkdaşları mənzilə soxuldular. İtlərin hüzməsi, ağır çəkmələrin, eləcə də tam döyüşə hazır silahların səsi məni sadələvhlüklə düşündüyüm təhlükəsizlik illüziyasından həmişəlik məhrum etdi. Bu hadisə yadıma düşəndə indi də ürəyim döyünür.

Anam və atam iki otaqlı mənzilimizin dəhlizində dayandı, uşaqlar isə yataq otağında oyandılar. Evimizdə gecələyən sirli qadın yataq otağının daxili divarında yorğan qoyulan yerdə gizləndi.

Çox çəkmədi ki, bir qrup Dövlət Təhlükəsizlik işçisi mənzilimizi alt-üst etdi. Bir neçə dəqiqə ərzində qonağımızı tapdılar. Bizə bir sual da vermədilər, sadəcə atama polis bölməsinə gəlməyi əmr etdilər. Onlar ağır çəkmələrlə mənzilimizdə gəzdilər, sonra tapdıqları qadını və hürən itləri də götürərək evdən çıxdılar.

Atam qısa müddət sonra polis bölməsinə gedəndə onu danlayıb xatırlatdılar ki, qonaqları evlərinə buraxmazdan əvvəl rəsmi orqanlarda qeydiyyatdan keçmək hər bir vətəndaşın borcudur. Buna görə şəhərin və bütün insanların həyatı təhlükə altında idi! Atamdan o qadını niyə evimizdə gizlətdiyini izah etməyi tələb etdilər. O, əlbəttə ki, heç kimi gizlətmədiyini, ancaq arvadının qarət edilmiş

qadına kömək etmək məqsədilə onu evə buraxdığını söylədi. Ondən soruşdular ki, qadın bizim ailəyə saat veribmi?

O vaxtlar saatlar qızıl dəyərində idi. Polislər atama təzyiq edərək soruşurdular: “O sizə neçə saat verdi? O sizə nə qədər tiryək verdi?” Ona suallara cavab verməyə belə vaxt vermədilər. Atam nə deyə bilər?! O, bu qadın haqqında heç nə bilmirdi, yalnız onun bir vaxtlar anamın sinif yoldaşı olduğunu və üç ay əvvəl təsadüfən bazarda rast gələndə qadınların bir-birini tanımasından başqa heç nə bilmirdi. Onlar söhbətləşmişdilər və anam sinif yoldaşına harada yaşadığını demişdi. İndi də gecənin yarısında bu qadın birdən-birə alt paltarında qapımızın ağzında peyda olmuşdu. Atam baş verənlər barədə tutarlı danışa bilmədi. O bizə heç bir saat və ya tiryək təklif etməmişdi.

“Onun yaşayış yeri haqqında qeydiyyat sənədi haradadır?” — deyə onlar qışqırdılar. Şimali Koreyada başqa şəhər və ya kəndin sakinini qəbul etmək üçün hər iki tərəf ziyarət üçün müraciət etməli idi. Düzgün sənədləşmə işləri aparılmazsa və əvvəlcədən müvafiq orqanlara təqdim olunmazsa, hər iki tərəf qanunu pozduğuna görə cəzalandırılırdı.

Gecə gələn həmin müəmmalı qadına görə, növbəti beş gün ərzində hər gün valideynlərim növbəti dindirilmə üçün Dövlət Təhlükəsizlik İdarəsinə getməli oldular və bu müddət ərzində onlara eyni suallar verildi. Şöbə rəsmiləri valideynlərimin yalan danışdığını iddia edirdilər. Zaman keçdikcə bu qadının narkotik alveri və qanunsuz saat satışı ilə məşğul olduğunu anladıq. Bu fəaliyyət növlərinin hər hansı biri ölkəmizdə ağır cinayət idi və bu həm onun, həm də bizim üçün tam bir fəlakət idi. Dövlət Təhlükəsizlik İdarəsinin əməkdaşları ona görə evimizə gəlmişdilər. Bu qadın həbsxanadan qaçaraq onun izinə düşən təqibçilərdən gizlənmək üçün həbsxana geyimini atmış və birbaşa bizim evə gəlmişdi. Düşünürdüm ki, valideynlərim onu içəri buraxmasaydılar belə, yenə də istər-istəməz problemə düşəcəkdik. Axı biz mühacir idik, heç bir güzəştə haqqı olmayan “pis adamlar” idik. On gündən

sonra Dövlət Təhlükəsizliyi İdarəsinin əməkdaşları yenidən evimizə gəldilər. Yüksək səsle qapını döydülər və əşyalarımızı dərhal yük maşınına doldurmağı və həmişəlik evimizi tərk etməyimizi əmr etdilər.

Beləliklə, bizi ucqar bir kəndə göndərdilər. Ora ancaq dağlara aparan torpaq yolla maşınla iki saata çatmaq olurdu. Təəssüf ki, heç birimiz əvvəllər istər düzənliklərdə, istərsə də dağlarda əkinçiliklə məşğul olmamışdıq, çünki Çində həmişə şəhərdə yaşamışdıq. Biz kəndin qayanın başında yerləşməsinə əhəmiyyət vermədik. Hətta təcrübəli aqronomlar belə daşlı torpaqlarda çətinliklə nəse becərirdilər.

Orada başqa qovulmuş ailələr də var idi və onlar ərazidə yaşayan əhalinin təxminən 5%-ni təşkil edirdi. Bu ailələr bir-birindən uzaqda yaşayırdılar və üstəlik, onların sayı o qədər az idi ki, əvvəllər məruz qaldığımız təcrid və ayrı-seçkilik daha da gücləndi. Qəsəbənin başında sədr, briqadir və təchizat müdiri dayanırdı. Onlar valideynlərimlə pis rəftar etdilər, çünki biz sadəcə cinayətkar deyildik. Biz mühacir cinayətkarlar, ən aşağı sosial təbəqəyə aid insanlar idik. Hər sahəyə beş ailədən əlliyyə yaxın adam ayrılmışdı. Bu, təsəvvür edilən ən çətin iş idi.

Yemək çatışmazlığından ilk dəfə valideynlərimin mübahisəsinin şahidi oldum. Söhbəti təsəvvür edə bilərsiniz. Atam gileyləndi: “Haqqında bu qədər az bildiyin qadına niyə kömək etmək lazım idi? Gecə alt paltarında o qadını görəndə heç nədən şübhələnmədinmi?” Buna anam qətiyyətlə cavab verdi: “Yazığın köməyə ehtiyacı var idi. Ehtiyacı olan insandan necə üz döndərmək olar? Axı yazılıb: “Çünki ac idim, mənə yemək verdiniz. Susamışdım, Mənə su verdiniz; qərib idim və Məni qəbul etdiniz; Mən çılpaq idim, Məni geyindirdiniz”. Bu sözlərə inanmağımız anama və ailəmizin hər bir üzvünə baha başa gəldi. Gəldiyimiz andan aclıq və ağrı bizə əziyyət verirdi. Onsuz da çətin olan vəziyyəti daha da ağırlaşdırırdı. Ailəmizdə tez-tez baş verən qəzəb və gileylənmə münasibətlərə mənfi təsir edirdi.

Bu necə də əziyyət idi! Tərk edilmiş yerdə yük maşınından düşdüyümüz ilk gündən kəndin xeyrinə işləməyə məcbur oldum. Kənddə iş görməyə böyük ehtiyac var idi. Mən kənd əməyinə öyrəşməmişdim və tez yorulurdum. Məndən tarlada işləmək, evdə, kənddə köməklik etmək, kənd rəhbərlərinin fikrincə, mənim yaşımda olan uşağın bacardığı hər hansı işi görmək tələb olunurdu. Ailəmiz haqqında nəsə desəm, pis insanların məni apara biləcəyini həmişə xatırlayaraq yaxşı və sakit olmağa çalışırdım.

Bununla belə, heç kim məndən heç nə soruşmadı, sadəcə olaraq, bir yorucu işdən digərinə keçməyə məcbur oldum. Bu, uzun saatlarla davam edən əziyyətli günlərə çevrildi. Çox çəkmədi ki, mənim ağır fiziki əmək üçün tamamilə yararsız olduğumu başa düşdülər. Həminin, o cümlədən ən kiçik uşaqların da kənddə belləri əylərək, məyus üzlə gəzdiyini anladım. Bir neçə gündən sonra mən də onlar kimi gəzirdim. İyirmi dörd saat ərzində kürəyimin kəskin ağrısı bütün bədənimə yayılırdı, əl barmaqlarım qanayırdı, ayaq barmaqlarım isə döyənəklə örtülmüşdü. Bütün söylərimə baxmayaraq, ətrafımdakılar həmişə qeyd edirdilər ki, işimin faydası azdır.

Mənim on iki yaşım var idi. Mən ad günümdə odun doğradım və qayanın üstündəki təhlükəli dar yol ilə kəndə apardım. Məhz yol çox dar olduğuna görə kənd rəhbərliyi 12 yaşlı uşağa bu işi tapşırmağı qərar vermişdi. Hətta eşitmişdim ki, bir müddət əvvəl bir nəfər bu qayadan yığılaraq ölmüşdü. İndi mən gündəlik kürəyimdə bir dəstə odunla bu işin öhdəsindən gəlməli idim. Beləliklə, hər gün qorxulu uçurumdan keçərkən yığılaraq ölüm təhlükəsi ilə üzləşirdim.

Mən çox tez böyüdüm və bir gün valideynlərimə sual verdim: “Niyə əziyyət çəkib qul kimi yaşamalırıq?” Anam belə cavab verdi: “Biz bütün bunlardan keçib insan olaraq qala biləcəyik. Bunlar bizim üçün çətin sınaqlardır, lakin biz yenə də imanla yaşamalırıq. Allah əziyyətimizi yüngülləşdirəcək”. Onun sözləri mənim gənc qəlbimin ən dərinliklərinə toxundu. Biz haradan bilərdik ki, Allah

bizi lütfkarlıqla hər birimizin uzun illər sonra Onun adını daşıyanların hamısının günahkar olması cinayəti ilə qarşılaşacağımız şeyə hazırlayır?

Anam hər kəs üçün çətin anlarda belə bizə nəsihət verməkdən əl çəkmirdi. Məhz orada, bu küləkli, soyuq, sərt dağ kəndində bildim ki, babamın on məsləhəti əslində vahid Tanrı olan “Hananim” tərəfindən verilən On Əmrdir. Anam gecələr bizi oyandırdı ki, bu əmrləri bizə öyrətsin və onunla birlikdə dua edək.

Bununla belə, imanımızı tətbiq etməkdə çox məhdud idik. Təbii ki, indi yeməkdən əvvəl dua edə bilməzdik. Mən on iki yaşlı uşağın sadələvhlüyü ilə soruşdum: “Niyə?” Anam pıçıltı ilə izah etdi ki, bizim Allaha sədaqətimiz əvvəllər olduğu kimi deyil, gizli şəkildə ifadə edilməlidir. Çünki hakimiyyət bizə indi nəzarət edir.

Yayın sonunda bizi dağlara göndərdilər. Gələndə yerli hakimiyyət bizə cüzi miqdarda düyü verdi ki, bu da növbəti məhsula qədər davam etməli idi. Onların düsturu həmişə bir ailənin yaşaması üçün nə qədər ehtiyacı olduğunu hesablamaq və sonra bu məbləğin yalnız yarısını vermək olub. Beləliklə, onlar bizi cəzalandırırdılar. Bizə xatırladırdılar ki, yaşamağa layiq olmayanlar sağ qalmaları üçün çalışmalıdırlar.

Biçin vaxtı ailələr topladıqları hər şeyi dövlətə verməli idilər. Sonra hökumət hər ailənin neçə gün işlədiyini hesablayıb ona uyğun olaraq payını verirdi. Ailəmiz dörd ay orada qaldı və bizə verilən ərzağın miqdarı praktiki olaraq qışdan sağ çıxma bilməyəcəyimizi göstərirdi. Anamın hədsiz qənaətçilliyinə baxmayaraq, tədarükümüz tez qurtardı. Aclıq yaxınlaşdıqca qarı-qarı gəzib qonşularımızdan kömək diləməkdən başqa çarəmiz qalmadı. Bununla belə, onlardan aldığımız şey gizli ikrah idi. Cinayətkar mühacir hesab olunduğumuz üçün bizə heç kim zərərə qədər kömək etmədi.

Bir gecə anamın belimi sığallamasına oyandım. O, göz yaşları içində məndən kartof oğurlamağımı istədi. Mən məəttəl qaldım və etiraz edərək dedim: “Ana, sən bizə oğurluq etməməyi

öyrətdin, indi də məndən əmri pozmağımı istəyirsən! Niyə?” O, fikirli halda mənə baxıb pıçıldadı: “Çünki intihar daha böyük günahdır”.

Bundan sonra neçə günlər səhərə yaxın, küləyin ən şiddətli əsdiyi, tarlada heç kimin olmadığı bir vaxtda kartof sahəsinə getdiyimi deyəndə məni tez mühakimə etməyin. 1990-cı illərə qədər şimali koreyalıların əksəriyyəti aclıqdan əziyyət çəkirdi. Ailəmiz isə 1970-ci ildə yemək çatışmazlığından az qala öləcəkdi.

Mən demək olar ki, acqarına odun doğrayıb daşımağı öyrəndim, qarnımda azca oğurlanmış kartofdan başqa heç nə yox idi. Amma Allah mənim iradəmi və mətanətimi gücləndirdi.

Allah atamıza iti ağıl bəxş etməsəydi, şübhəsiz ki, ölərdik. O da babası kimi çin, yapon və koreya dillərində danışdı. O, iradə və mətanət sahibi olaraq bizi düşdüyümüz vəziyyətdən çıxarmağa qərar verdi. Atam gündəlik əkinçilik işindən əlavə vaxt tapıb başqa bir sənət öyrənməyə başladı. Kitabxanadan elektrik transformatorlarının, mühərriklərin və su nasoslarının necə işlədiyi barədə kitablar götürdü.

Təsərrüfatımız kənddə yerləşirdi və bizə ən yaxın şəhər on iki kilometr aralıda idi. Hər dəfə tarix bir rəqəmilə bitəndə bizə bir istirahət günü verilirdi və bundan istifadə edərək, ərzaqların hələ də mövcud olduğu yeganə yer şəhərdəki bazara gedə bilərdik. Bazara gedib yemək almaq üçün nə pulumuz, nə də nəqliyyatımız var idi, buna görə də hər ayın birinci, on birinci və iyirmi birinci günləri vəziyyətimizin ümitsizliyini bizə bir daha xatırladırdı. Bir bazar günü atam yerli kitabxanada mövcud olan bütün kitabları oxuduqdan sonra on iki kilometrlik səyahətə çıxdı. O bunun bizim yeganə şansımız olduğunu bilirdi və hər şeyi ən xırda təfərrüatına qədər düşündü.

Şəhərdə o özünü təsərrüfat rəhbərliyinin mexaniki kimi təqdim etdi və həmişə böyük başağrısı olan elektrik mühərriklərini, su nasoslarını necə təmir etməyi bacardığını söylədi. O dövrlərdə mexanik nadir peşə hesab olunurdu. Onlar demək olar ki, heç vaxt

belə ucqar yerlərə getmədiklərinə görə, mexanik peyda olanda onlara yüksək qiymət verilir və hörmətlə yanaşırdılar.

Mexanik çatışmazlığı səbəbindən şirkət çıxılmaz vəziyyətdə idi və riskə getməyə hazır idi. Buna görə rəhbərlik atamdan xarab mühərriki təmir etməyi xahiş etdi. Allahın lütfü ilə atam bunu bacardı. Kənddə belə bacarıqlı bir adamın olduğuna camaat inanmadı. O, sadəcə olaraq burada yaşamalılı idi! Beləliklə, mən orta məktəbə başlayanda şəhərə köçdük. Bu, bir möcüzə idi, çünki Şimali Koreyada yaşayış yerinizi dəyişdirmək üçün hökumətin bütün səviyyələrindən icazə almalısınız. Bu, mühacirlər və onların iş qovluğunda cinayətlər olduğu üçün demək olar ki, mümkün deyildi.

Rayon rəhbərliyi kənd təsərrüfatı texnikası ilə bağlı bütün işlərə nəzarət edirdi, ona görə də atam faktiki olaraq orada iş götürüldü. Təsəvvür etdiyiniz kimi, o, əvvəlcə çox narahat idi, çünki o yalnız kitablardan oxuyaraq özü öyrənmişdi. Lakin bir neçə ciddi problemi aradan qaldırırdıqdan sonra həmin ərazidə baş mexanik vəzifəsinə təyin olundu. Artıq qeyd etdiyim kimi, atam çox ağıllı idi.

İmkanlarımız artmağa və anbarımız yavaş-yavaş dolmağa başlayanda o, mühərrikləri təmir etməkdən daha heyvətəmiz bir iş görməyə başladı. Düşünə bilərsiniz ki, ölüm kölgəsinin vadisindən yenicə çıxmış bir insan ailə daxilində gizli bir inancdan ən qısa zamanda qurtulmaq istəyər. Ancaq atamın dostları bayrama bizim evə gələndə o onlara Allahdan danışdı.

Hakimiyyətin fikrincə (təbii ki, onlar atamın müjdəçi fəaliyyəti haqqında heç nə bilmirdi), atamın keçmişdəki bağlılanmaz səhvlərinə baxmayaraq, sürgünün onu dəyişdirdiyinə və yenidən tərbiyə etdiyinə inanırdılar. Böyüdükcə atamın belə aşağı vəzifədə işləməsinin nə qədər çətin olduğunu anlamağa başladım. Çində atam bir universitetin dekan müavini idi! Niyə o, vəzifədə yüksəlmədi? O öz həmkarlarından yüz dəfə ağıllı və savadlı olduğu açıq-aydın görünürdü. O vaxtlar mexaniklər heç bir qanun pozuntusu qeydə alınmayanlar arasında ən aşağı təbəqə hesab olunurdu.

On beş-on altı yaşım olanda atamdan soruşdum ki, niyə müəllim və ya idarədə işçi kimi işləmir. O belə cavab verdi: “Çünki mən kommunist ola bilmərəm. Nə qədər yaxşı işləsən də, Kommunist Partiyasının üzvü deyilsənsə, cəmiyyətə yararsız sayılırsan. Biz mühacirik, Yaponiyadan və ya Çindən gələnlərin partiyaya qoşulması demək olar ki, mümkün deyil. Hətta başqa bir ölkədə yaşayarkən orada universitetə rəhbərlik edən şəxs, Şimali Koreyaya gəldikdən sonra, ən yaxşı halda, fermer və mexanik kimi işləyə bilər. Bu, xüsusilə Çində qohumları olanlara aiddir, çünki onlar həmişə casusluqda şübhəli hesab olunublar”. Atam isə məni ruhlandıraraq bildirdi ki, mənim nəslimin yüksək vəzifədə işləmək şansı daha çox olacaq.

Ancaq hər bir şimali koreyalı üçün karyera nərdivanına yüksəlmək həqiqətən də həbsxana və məzarlıqdan başqa istənilən yol Koreya Xalq Ordusundan keçirdi. On yeddi-on səkkiz yaşına çatanda çoxumuzun icbari təhsilimizi başa vurduqdan sonra KXO-na yazılmaqdan başqa çarəsi yox idi. Yalnız ordudan azad olunduqdan, evə qayıtdıqdan sonra təhsilimizi başa vurmağımız haqqında şəhadətnamə alırdıq. Kişilərin əksəriyyəti orduda on il xidmət edirdi. Çox qeyri-adi vəziyyətlərə görə on il beş ay orduda xidmət etdim, bunun sayəsində kommunist oldum.

Heç kim hərbi xidmətə görə maaş almırdı. Ancaq on il vətən qarşısında borcunu yerinə yetirdikdən sonra insanın kifayət qədər çalışqanlılığı ilə Kommunist Partiyasına daxil olmaq üçün azacıq şansı olurdu. Orduda olduğum müddətdə əsgərlərlə yaxşı rəftar olunurdu. Mən 1970-ci illərin ortalarından 1980-ci illərin ortalarına kimi xidmət etmişəm. Əvvəllər yaşadığım çətinlikləri nəzərə alsaq, əsgərlikdə keçirdiyim vaxt nisbətən xoş keçdi. Atam ailəni fermadan çıxardıqdan sonra da altı uşağını doyurmaq üçün çox işləməli oldu. Ailənin ikinci övladı olsam da, böyük qardaşımın alnında qırış olmadığı üçün mənə böyük kimi yanaşırdılar. O da orduya getməli oldu. Amma ailəmiz bütün ümidlərini mənə bağlamışdı.

Orduda olanda uğur qazanmaq, başqalarından daha çox iş görmək, fərqlənmək və komandanlığın diqqətini cəlb etmək üçün hər cür fürsət axtarırdım. Digər əsgərlər bizə verilən boş vaxtda idmanla məşğul olurdular. Mən də atamdan nümunə götürərək, rütbə almaq ümidi ilə hər boş saniyəni özümü tərbiyə etmək üçün sərf edirdim.

Məktəbdə qısa boylu olmağıma baxmayaraq, idmanda bacarığımla seçilirdim. Ona görə də hərbiçilərdən sonra axşam saatlarında voleybol oynamağa başladım. Bilirdim ki, əgər voleybolda uğur qazansam, atamın əkinçidən baş mexanikə qədər ucaltması kimi mən əvvəlcə rotaya, rotadan batalyona, batalyondan polka qədər irəliləyə bilərəm. Onun əzmini təqlid edərək, idman yarışlarında bir neçə gümüş və qızıl medal qazandım. Voleybolla yanaşı, 100 metr məsafəyə qaçış və 68 kiloqram çəki dərəcəsinə də güləşlə də məşğul olmuşam. Mən hətta hündürlüyə tullanma çempionu olmuşam.

On doqquz yaşım olanda, orduda ikinci ildə olarkən qarmon çalmağı öyrənmək istəyənlər üçün bir reklam gördüm. Elanda təlimin ulu öndər Kim İr Senin təqdim etdiyi alətlər üzərində aparılacağı bildirilirdi. Qarmon çalmağı öyrənməklə hamını heyran etməyi düşünürdüm, amma musiqi biliyimi yoxlayan zaman qarmonu tərs tutaraq ifa etməyə başlayanda bu xoş təəssürat dərhal buxarlandı. Üç aydan sonra mən əlli şagird arasında ən sürətlə irəliləyən şagird kimi tanındım və qarmon müəllimi təyin olundum. Əsgərliyimi başa vurana kimi üç yüzə yaxın adama qarmon çalmağı öyrətdim.

O dövrlərdə musiqi alətlərində ifa etməyi bacaran əsgərlərə, idman yarışlarında iştirak edənlərə xüsusi dəyər verilirdi. Hər ikisini bacardığım üçün bu, idman və musiqi yarışmaları zamanı mənim üçün əlavə imkanlar yarandı. Üstümüzdə başçılıq edən siyasi təlimatçı Kommunist Partiyasının üzvü idi, alay komandirimiz isə inzibati orqanın üzvü idi. Onlardan biri atletik, digəri isə musiqi qabiliyyətimi bəyəndi. Hər il Kim İr Senin doğum günündə liderə

sədaqət mahnıları oxumaq üçün müsabiqə keçirilirdi. Oxuduğumuz mahnılar belə idi:

Orduya gedəndə heç bir mükafatın yoxdur.

*Amma qayıdanda qəhrəman olacaqsan və özünü
kiminsə qucağında görəcəksən!*

*Anam məni doğulduğum, böyüdüyüm, dostlarım
olan şəhərdən hərbi bazaya apardı.*

*Mən öz cismimi Ulu Öndərə və Kommunist
Partiyasının Mərkəzi Komitəsinə verdim!*

Əgər müsabiqədə qalib gəlsəniz, mütləq başqalarının diqqətini çəkəcəksiniz. Bəs müsabiqədə qalib gəlsəniz və üstəlik idman nailiyyətlərinə görə medal alsanız, onda necə? Onda siz sadəcə bir əfsanəyə çevriləcəksiniz!

Lakin ailəmin keçmişini nəzərə alsaq, partiya üzvü olmaq üçün əfsanə olmaqdan daha çox şey etməli idim. Beləliklə, nəinki mahnı müsabiqələrində və idman yarışlarında fərqlənirdim, həm də siqareti və spirtli içkiləri tərgitməyi təbliğ edən sağlam həyat tərzi qrupu təşkil etmişdim. Belə çıxır ki, mən də ictimai işlərlə məşğul olmuşam.

Alay komandiri də, siyasi təlimatçı da mənə heyran idilər. Ancaq məsələ onda idi ki, valideynləri kommunist olan əsgərlər partiya qəbul olunurdu, amma valideynləri partiya üzvü olmayan, deportasiya edilmiş mühacirlər olan əsgərlər üçün Kommunist Partiyasının üzvlük vəsiqəsini almaq çox çətin idi. Mən bununla kifayətlənməli idim, çünki on il icbari xidmətdən sonra partiya sıralarına daxil ola bilməsəm də, heç olmasa atam kimi layiqli həyat sürə bilərdim. Hər halda bu, kartof oğurlamaqdan daha yaxşı idi.

Bir gün cəsəret tapıb qarmonda ifa etməyimi bəyənən komissarla söhbətə başladım. Adi bir sırayı əsgərin sadəcə olaraq müdirinin

yanına girib şəxsi həyatı ilə bağlı söhbətə başlaması mümkün deyildi. Bu vəzifəli bir insanla görüşmək son dərəcə çətin idi, çünki aramızda böyük bir sərhəd var idi. Lakin komissar məni onun üçün yerinə yetirdiyim bəzi tapşırıqlara görə tanıyırdı. Beləliklə, bir gün möcüzə nəticəsində özümü onun hüzurunda tapdım. “Mən hər şeyi düzgün edirəm?” — deyə həyəcanımı gizlədərək ondan soruşdum.

Komissar dedi: “Mən bilmirəm. Sizə verilən tapşırıqları nə dərəcədə yerinə yetirdiyinizi yoxlamaq lazımdır”. O məni asanlıqla inkar edə bilərdi, amma çox mehriban olduğuna görə yenə də iş qovluğuma baxdı. Vərəqlədikdən sonra qeyd etdi ki, verilən tapşırıqların öhdəsindən çox yaxşı gəlmişəm. Ona görə də mən fürsətdən istifadə edərək sırası hərbi statusumdan və ailəmin ləkələnmiş keçmişindən kənara çıxaraq bəxtimi sınağa qərar verdim. Mümkün qədər sadələvh görünməyə çalışaraq dedim: “Mən hərbi xidmətimi bitirəcəyəm. Mənim iyirmi səkkiz yaşım var və tezliklə məni evə göndərəcəklər”. Mən tərxis olunanda qarmonda ifa edən olmayacaq. Bəlkə mən kiməsə qarmonda çalmağı öyrədim ki, məni əvəz etsin?”

Sözlərim komissarı narahat etdi və mənə dedi: “Özün bir nəfəri seç və ona öyrət!”

Mən özlüyümdə düşündüm: “Qarmon öyrətmək dərsləri altı aydan on iki aya qədər davam edəcəkdə. Amma kommunist olmadığımıza görə qalmaq hüququm yox idi”.

Komissar təəccübləndi: “Mən düşünürdüm ki, siz kommunistsiniz! Ancaq məlum oldu, siz hələ kommunist deyilsiniz. Gəlin sizin partiyaya keçməyiniz üçün bir yol tapaq”.

O vaxtdan bəri hər gün axşam saat 10 radələrində işi bitirib yorğun halda yatağa uzanırdım. Lakin on beş dəqiqədən sonra yerimdən sıçrayaraq hökumətə sadıqlığımı sübut etmək üçün dərslər saatlarından sonra “könüllü” işə gedirdim. Hər axşam bir saat mənzil tikintisində kömək edirdim. Orada mənim və digər hərbiçilərin diqqətini çəkmək üçün yarışmanı izləyən çoxlu rəislər var idi. Bütün bu insanlar yatmaq üçün nəzərdə tutulmuş vaxtlarını

ölkənin rifahı naminə könüllü iş həsr edirdilər və bunun üçün hər birimizin öz səbəbi var idi. Könüllü fəaliyyətlər axşam saatlarında, bütün gündəlik vəzifələri yerinə yetirdikdən sonra həyata keçirilirdi. Bütün batalyonlar qızğın həvəslə işləyirdi. Mən hamıdan ən fəal və fədakar könüllü olmağa qərar verdim.

Gündüz işlərimə gəlincə, məni ən zəif bölməyə təyin etdilər. Bu isə o demək idi ki, geridə qalmış bölməni qabaqda gedənlər sırasına keçirməklə nüfuz qazanmaq imkanım var idi. Buna görə də əsgərlərin ayaqlarına qum torbaları bağlayaraq onlara təlim verdim. Altı aylıq intensiv təlimdən sonra bütün bölmə növbəti attestasiyadan keçdi. Mənim bölməmin bütün fənlər üzrə nəticələri, qaçış və dartınma daxil olmaqla heyrətamiz idi. Dərhal bu barədə xəbər bütün bölmədə yayıldı və bölməyə “nümunəvi” adı verildi. Bu o demək idi ki, indi bütün bölmə bizim göstəricilərimizə çatmaq üçün səy göstərməli idi.

Bir gün binanın yanında güllərin ətrafında səliqəsiz yerlər gördüm və əmək təhsilli işçilərdən xahiş etdim ki, onu düzəltsinlər. Xahiş etdim ki, onu sementlə doldursunlar və görünüşünü yaxşılaşdırsınlar. Bölmə komissarı yoxlama ilə gələndə binanın və ətrafın təmizliyi, səliqəsi onu çox təəccübləndirdi. Hətta həyətdəki çiçəyin ətrafı da qüsursuz görünürdü! Hakimiyyət maraqlanırdı ki, ərazinin abadlaşdırılması üçün bütün bu işləri görən kimdir. Amma mən tapşırıdım ki, onlara bu barədə heç nə deməsinlər. Altı aydan sonra mənim tərəfimdən xüsusi olaraq göndərilən bir məlumatçı bu işlərin təşəbbüskarının kim olduğunu onlara bildirdi. Mühacir və sürgün edilmiş ailələrin övladlarının Kommunist Partiyasına qoşulmaları üçün tərifə və diqqətə ehtiyacları var idi.

Bir neçə aydan sonra komissar mənə dedi ki, atamla görüşmək istəyir. Onunla əlaqə saxlayıb görüşə dəvət etdim. Atam dəvəti çox təəccüblə və çox ehtiyatla qarşıladı, amma narahat olmamasını xahiş etdim. Özü ilə evdə hazırlanmış araq gətirdi. Bu o günlərdə belə ziyarətlər üçün əsas hədiyyə idi. Atam komissarın otağına girəndə rəngi qaçmışdı. Bir müddət sonra qapı açıldı və atam

üzündə gülüslə otaqdan çölə çıxdı. “Eşitdim ki, əla işləyirsən!” — o, qürurla və dərin bir rahatlıq hissi ilə dedi.

Atam bilirdi ki, onun sürgün edilmiş mühacir olmasına görə mən Kommunist Partiyasına üzv ola bilmirəm. Hökumətin nəzərində o, Çindən Şimali Koreyaya gəlmiş, sürgün edilmiş bir mühacir idi, başqa sözlə desək, şübhəli adam idi. Daha da betəri o idi ki, mənim Partiya üzvlüyünə daxil olmağıma baxılarkən Dövlət Təhlükəsizlik İdarəsi atamın yenidən Çinə getdiyini aşkar etdi. Qadağan olunmuş radio verilişləri ilə bağlı bir əhvalat da üzə çıxdı. O vaxt atamın işlədiyi təmir sexinin yanında bir nəfər radio təmiri ilə məşğul olurdu. Bir gün həmin usta səhvən Cənubi Koreyadan yayımlanan bir radio verilişini dinləyirdi. Bu zaman atam təsadüfən yaxınlıqda idi. Şimali Koreyada hətta ən xırda hadisələr də heç vaxt diqqətdən yayınmırdı.

Komissar bunları atamın diqqətinə çatdırmağı zəruri hesab etdi. Bu, atama oğlunun gələcəkdə böyük işlərə yolunu açmaq üçün ona vəziyyəti izah etmək imkanı verdi. Atam izah etdi ki, qohumları Çində yaşadığından, təbii ki, onları fəhlələr üçün cənnət olan ölkəmizə gətirmək məqsədilə onlara baş çəkib. Radioya gəlincə, bu, radiomexanik səhvən Cənubi Koreya verilişini dinləyəndə atam da onu eşitmişdi. Amma komissar yenə də başa düşmədi, tələsik əlavə etdi ki, onsuz da bunlar onu maraqlandırmır.

Bir yığın kağızı havada yelləyən komissar atamı əmin edərək dedi: “Qərar çıxaran kimi sizə xəbər verəcəyəm. Oğlunuzu istədiyim vaxt Kommunist Partiyasına üzv edə bilərəm”. Atam, şübhəsiz ki, özünün keçirdiyi bütün çətinlikləri mənim keçirməyəcəyimə görə çox sevirdi.

Bu söhbətdən az sonra rota komandiri mənə zəng edib dedi: “Təbrik edirəm. Siz irəli çəkilsiniz. Baş çavuş olacaqsınız”. Əsgərin çiyində zolaqlar yoxdursa, bu onun sırası olduğunu bildirirdi. Baş əsgər bir zolaq, kiçik çavuş iki, çavuş üç, baş çavuş qalın zolaq, kiçik gizir isə qalın və nazik zolaqlı paqonla fərqlənirdi. Gizir zabit olmamışdan əvvəl əldə etdiyi ən yüksək hərbi rütbədir.

Bu təbriklərə məhəl qoymayaraq laqeyd halda dedim: “Mənim Kommunist Partiyasına qoşulmağıma icazə verilmiş”.

“Bununla bağlı problem olacağını düşünmürəm” deyə o cavab verdi.

Problem olmayacaq?! Beləliklə, baş çavuş rütbəsinə yüksəldim. Qeyri-mümkün olan istəyimin nəhayət baş verməsi məni hədsiz dərəcədə sevindirdi və hətta ağladım.

Mənə dedilər ki, rəhbərlik mənim partiya üzv olmağıma razıdır. Ancaq bunun üçün zəminlər lazımdır. Əgər alay komissarı və zabitlər zəmin kimi çıxış etmək istəyirlərsə, bu ən yüksək şərəf olacaq. Müvəkkil özü mənim namizədliyimi dəstəklədi. Başqaları partiya daxil olanda həmişə ona qarşı çıxanlar olurdu. Mənim vəziyyətimdə isə bir nəfər də olsun Kommunist Partiyasına üzv olmağıma qarşı çıxmadı.

Mən əsgərlikdə baş çavuş rütbəsi ilə xidmət etmişəm, tabeliyimdə 120 əsgər var idi. Əlavə olaraq altı ay orduda oldum, məni əvəz edəcək qarmon ifaçısı hazırladım və sonra universitetə daxil olmaq üçün rəsmi hərbi göndəriş aldım.

Vonsan İqtisadiyyat Universiteti elitənin oxuduğu ən yaxşı təhsil müəssisəsi idi və komandanlıq məni ora göndərmək niyyətində idi. Amma sonra ailəmin keçmişi yenidən gündəmə gəldi və mən onun əvəzinə mühəndislik məktəbinə göndərildim. Şimali Koreyada insanı həmişə əbədi təqib edəcək bir şey tapılır.

Öz hərbi borcunu şərəflə yerinə yetirmək, Kommunist Partiyası sıralarına daxil olmaq, evdə mehriban valideynlərlə yaşamaq və institutda oxumaq imkanı əldə etməkdən gözəl nə ola bilər? Amma qarşıda məni daha bir xoş sürpriz gözləyirdi.

Kollecə daxil olanda artıq otuz yaşım var idi və çox gənc qızlarla oxuyurdum. Onların əksəriyyətinin on səkkiz-on doqquz yaşı var idi, çünki çox az qız orduda xidmət edirdi. Ona görə də qrup yoldaşlarım məni maraqlandırmırdı. Amma müəllimlərin əksəriyyəti təxminən iyirmi beş yaşlarında qadınlar idi və onlar orduda xidmət etmiş kişilərlə çox maraqlanırdılar. İnstitut həm də müəllim

hazırlamaqla məşğul olurdu. Gələcək həyat yoldaşım xanım Be ilə belə tanış oldum.

O, instituta müəllim hazırlığı tədbirlərində iştirak etmək üçün gəlmişdi. Təbii ki, qadınlar heç vaxt kişilərlə görüşməkdə ilk addım atırlar. Beləliklə, biz zalda üç dəfə bir-birimizi gördük, sadəcə bir-birimizə baxdıq. İnstitutda onun öz işləri, mənimsə dərs-lərim var idi.

Ancaq sonra, biz təsadüfən dəhlizin bir yerində yenidən bir-birinə rast gələndə mən ona suallar verməyə başladım: “Siz harada yaşayırsınız? Neçə yaşınız var? Mən onu daha yaxından tanımaq istəyirdim, ona görə də onunla ünsiyyət qurmaq üçün bir bəhanə lazım idi. Xoşbəxtlikdən məzun tələbələr mənə bu imkanı verdi. Universitetdə diplomu müdafiə etmək üçün fəal tədqiqat işləri aparmaq lazım idi. Biz həm də Kim İr Senin hərbi strategiyası və onun səksən sitatının hər biri haqqında uzun-uzadı məqalələr yazmalı idik. Onların şəxsən bizim üçün nə demək olduğunu və bütün ömrümüz boyu onlara əməl etməyə necə çalışacağımızı təsvir etməli idik. Eyni zamanda, biz gözəl əl yazısına sahib olmalı və düzgün nəticələr çıxarmalıydıq. Sonra Kim Çen İrin yüzlərlə sitatı haqqında məqalələr yazmaq lazım idi. Üstəlik, Kim ailəsinin tarixinə dair hərtərəfli cavablarla imtahan verməli idik. Yalnız bundan sonra dissertasiyamızı müdafiə etməyə başlaya bilərdik.

Odur ki, məni maraqlandıran qadını tanımaq üçün səbəbim var idi. Onun yaxşı yaza biləcəyini bilmirdim, amma hər halda köməyə ehtiyacım olacağına əmin idim. Xahişimi ona bildirdim, razılaşdı. Ailə qurmamış şimali koreyalı qadın subay şimali koreyalı kişi ilə görüşəndə onu ilk növbədə iki sual maraqlandırır: onun partiya üzvü olub-olmaması və orduda xidmət edib-etməməsi. Kimsə hərbi xidməti başa vurmayıbsa, deməli onun səhhətində problemi var. Kommunist Partiyasına xidmət edən və üzvü olan isə qüsursuz ailə keçmiş olan bir insandır. Bu həm də onun qanunla, qadınlarla heç bir probleminin olmadığını göstərirdi. Hərbi xidmətdə olmuş, partiya üzvü olmuş, hətta ali məktəbə daxil olmuş adam haqqında nə

deyə bilərsiniz? Ordudan tərxis olunmuş şəxslər ali təhsili yalnız nadir hallarda almağa göndərilirdilər. Əksəriyyəti hətta Kommunist Partiyasının üzvü olsalar da, mədənlərə və ya fabriklərə işləməyə göndərilirdilər. Buna görə də, institutda belə məşhur tələbə diplom işini yazmaq üçün kömək istəyəndə, “bəli” cavabını alırdı.

Bu qadın mənim tanış olduğum ilk qadın deyildi. Bu vaxta qədər mən üç il ərzində mənə tövsiyə edilən əlli yeddi potensial həyat yoldaşından artıq imtina etmişdim. Əsgərliyi bitirən kişilərin çoxu bir il ərzində ailə qururdu, amma mən isə hələ də ailə qurmamışdım! Ailəmin gələcək taleyini dəyişmək üçün bu qədər iş görmüşəm, həyat yoldaşı seçərkən risk etmək fikrində deyildim. Üstəlik, bu qadın xüsusi olmalı idi.

O, mənim böyük dissertasiya işlərimdə kömək etməyə razı oldu və mən ona bu tapşırıqları yerinə yetirmək üçün bir ay vaxt verdim. Amma iki həftə sonra o mənə məktub göndərdi ki, bütün tapşırıqlar hazırdır. Razılaşdıq ki, yazılan işləri götürmək üçün onun evinə gedəcəyəm. Onun valideynləri ilə nahar etdik, sonra tez işə nəzər saldım və heyrətləndim. O, çox gözəl yazırdı və hər şey mükəmməl görünürdü.

İxtisasım mühəndislik idi. Ali təhsil almaq üçün mən də texniki tapşırığı yerinə yetirməli idim. Hesablamalar apara bilirdim, planlar, çertyojlar çəkirdim, amma yaxşı yaza bilmirdim. Üstəlik, bu qadınla ünsiyyət qurmaq istəyirdim. Mən ondan bu əlavə işdə kömək etməsini xahiş etdim və o, asanlıqla razılaşdı. Üstəlik, onun valideynləri məni bəyəniirdi. O, bir çox gənclə tanış olduğunu, amma heç birinin mənim qədər yaxşı olmadığını söylədi.

Bu son tapşırığı yerinə yetirmək üçün bu qadının valideynlərinin iki otaqlı mənzilinə yenidən baş çəkdim. Onlar bir otaqda otururlar, biz isə başqa otaqda tapşırıq üzərində işləyirdik. Buna ancaq axşamlar, işdən və dərstdən sonra vaxt tapırırdıq. Üç gün səhərdən saat bir-ikiyə qədər bir yerdə işlədik. Bu, həm də bizə bir-birimizi daha yaxından tanımaq imkanı verdi. O mənə dedi ki, onunla maraqlanan bir neçə oğlan onun əlini tutmağa çalışmışdı, amma

mən bunu etməmişdim. Mən diqqətimi yalnız dissertasiya işimə yönəlmişdim. Onunla ünsiyyətim onu inandırdı ki, mənim yaxşı tərbiyəm, gözəl xasiyyətim var.

Üçüncü gün dissertasiya işi başa çatanda və görüşlər üçün heç bir səbəb qalmayanda mən onun görüşdüyü bir oğlanın olub-olmadığını soruşdum. İlk dəfə idi ki, bu mövzunu açıq şəkildə danışdırdım və o mənə bildirdi ki, görüşdüyü elə bir adam yoxdur. Sonra mən ondan tanış olduğu oğlanlardan kiminsə onun valideynləri ilə tanış olduğunu soruşdum. O cavab verdi ki, valideynləri onlardan heç birini bəyənməyib. Sonra o da mənə eyni sualları verdi. Mən də olduğu kimi suallarına cavab verdim və sonra dərhal ona təklif etdim:

— Mən sizinlə evlənmək istəyirəm.

— Mən razıyam, — deyə cavab verdi.

Hər birimiz valideynlərimizlə danışdıq və məsələ həll olundu. Onunla fevralda, dərslərin bitdiyi ayda tanış oldum və üç aydan sonra may ayında evləndik.

O dövrdə institutu və ya universiteti bitirən bütün tələbələr dərhal ölkənin ən mühüm layihələrinə — atom elektrik stansiyalarına, gübrə zavodlarına və ya müxtəlif fabriklərə göndərilirdilər. Qəzetlər və televiziya hər bir layihənin uğurunu tövsiyyə edirdi, amma orada işləyənlər işin əsl vəziyyəti haqqında acı həqiqəti bildirirdilər. Məni səkkiz il davam edən bir fabrikin layihəsinə təyin etdilər. Orada üzləşdiyim çətinliklər bütövlükdə ölkədəki problemləri əks etdirirdi. Ulu Öndər vəfat etdi. Sovet İttifaqı dağıldı.

1990-cı illərin ortalarında layihə başa çatdıqdan sonra mən doğma şəhərimdə iş tapdım. Həmin vaxt hökumət ailələrə pay verilməsini dayandırmışdı. Bu o demək idi ki, hətta işləyənlərə də əməklərinə görə tam ödənilmirdi. Aclığın qara kölgəsi şəhərləri, qəsəbələri, kəndləri bürüdü. Kəndə sürgün olana qədər yaşadığımız mənzilin yanından mən dəfələrlə keçmişdim. İndi aclıq bizi buraya qayıtdı. Qonşumuzun uşağı öləndə yadımdadır. Növbəti axşam evi bizim evin arxasında yerləşən yaşlı qadın aclıqdan və zəiflikdən yıxılıb dünyasını dəyişdi. Təbii ki, insanların ölümü çox qaranlıq

və kədərli bir mənzərədir. Əvvəllər, hətta əsgərlikdə olanda belə bir şeylə rastlaşmamışdım. İndi cəsədlər hər yerdə — küçələrdə, evlərdə və mənzillərdə idi. Onlara hətta vağzalda da rast gəlmək olurdu. Bir gün qatara minmək üçün dəmir yol vağzalına getdim. Orada bir saata yaxın gözləməli oldum. Səksən yetim uşaq isinmək üçün bir-birinə sıxışmışdı. Onlardan yeddisi dünyasını dəyişdi. Belə uşaqlara *koçəbi*, yəni dəyərsiz qaranquşlar deyirdik. Bunlar valideynləri ölən, getməyə yeri olmayan və heç bir köməyi olmayan uşaqlar idi. Hamı çox aclıq keçirirdi və başqaları ilə bölüşmək bir yana qalsın, özümüzü belə doyura bilmirdik. Dəmiryolu vağzalıının növbətçisinin meyitləri atmaq üçün uşaqları necə qovmasına baxıb uşaqlıqda keçirdiyim aclığı xatırladım.

Sonra bir qərar verdim ki, mən nə istehsalatda, nə də tikinti sənayesində işləməliyəm. İstehsalatda, tikintidə çalışan hər kəs aclığa məhkum idi. Bu işlərdə çalışanlar o vaxt pul almırdılar və pulun olmaması ərzaq çatışmazlığı demək idi ki, bu da istər-istəməz aclığa səbəb olurdu. Nə yaxşı ki, təhsilim və üzvlük vəsiqəm var idi, onlar mənə daha çox imkan yaratdı.

1980-ci ildən ölkəyə valyuta cəlb etmək kampaniyası başladı. Təbii ki, insanlar bütün bu müddət ərzində oxşar fəaliyyətlə məşğul olurdular, lakin qeyri-qanuni olaraq, bunu qara bazarda edirdilər. Lakin hökumət indi ən yüksək vəzifəli məmurlara qanuni yolla ölkəyə valyuta qazandırmağı tapşırırmışdı. O aclıq dövründə əldə edilə bilən yeganə pul bu idi. Beləliklə, mən beynəlxalq ticarət dünyasına belə daxil oldum.

Təbii ki, Şimali Koreyada “beynəlxalq ticarət” əsasən Şimali Koreyanın kənd təsərrüfatı məhsullarını və mineral filizlərini satmaq üçün Çinlə iş görmək demək idi. Şimali Koreyanın ərazisi əsasən dağlıqdır, bu da onun torpaqlarını əkin üçün praktiki olaraq yararlı edirdi. Mən bunu uşaq vaxtı çətin yolla öyrənmişəm. Bununla belə, Şimali Koreyanın torpağı mineral ehtiyatlarla zəngindir. Xidmətini başa vurduqdan sonra mədənlərə göndərilən keçmiş əsgərlər filiz çıxarırdılar. Sonra mənim kimi institutda oxumaq qismət olanlar bu

xam filizin satışı ilə məşğul olurdular. O, Çin və Rusiyaya, təqribən desək, birbaşa yerindən satılırdı, çünki ölkədə elektrik enerjisinin çatışmazlığı var idi. Bundan başqa ölkədə yüksək keyfiyyətli xammalı emal etmək üçün texnologiya çatışmazlığı yaşanırdı və bu çox acı bir fakt idi.

O vaxt iki uşağımız olandan sonra böyüyən ailəmizin başına daha bir kədərli əhvalat gəldi. Partiya üzvlüyüm, ali təhsilim və beynəlxalq ticarətdə işləməyim sayəsində aclıqdan qurtula bildik. Ancaq həyatımdakı bütün müsbət dəyişikliklərə baxmayaraq, mənim nənəm-babam və valideynlərimdən mənə miras qalan, heç vaxt tərk edə bilməyəcəyim və ya unuda bilməyəcəyim bir şey var idi. Bu ailəmizin xüsusi “xam filizi” var idi, amma o zaman onu “emal etmək” üçün heç bir yol yox idi.

Mən babamın sirli imanı haqqında çox az şey bilirdim, hətta böyük təhlükə zamanı onun adını çəkdiyi sirli Tanrı haqqında da az bilirdim. Ancaq evliliyində problemlərlə üzləşən ən yaxın dostum həyat yoldaşımdan və məndən evlilik həyatımızda xoşbəxtliyi necə tapdığımızı soruşduqda, ona həqiqəti söylədim. Ona dedim: “On əmr var və göylər həmişə səni izləyir. Əmrləri pozduqda, bağışlanma diləməlisən və hər dəfə yemək yeyəndə şükür etməlisən”.

Görünür, belə məsləhətlər onun evliliyini xilas etmək üçün kifayət etmədi. Ümumiyyətlə, Şimali Koreyada boşanma prosesi çox mürəkkəbdir. Boşanma təşəbbüsü ilə çıxış edən şəxs həyat yoldaşının ölkənin yaxşı vətəndaşı olmadığına dair sübut təqdim etməlidir. Əgər o, həm də antikommunist fikirləri ilə tanınırsa, deməli, ictimai maraqlar şəxsi maraqlardan üstündür.

Allah haqqında danışdığım üçün həbsxanaya düşdüm. Təəccüblüdür ki, bütün bunlar uzun illər əvvəl, mən uşaq olarkən milli kəşfiyyat xidmətinin əməkdaşlarının evimizə soxulduğu yerə çox yaxın yerdə baş verdi. Bir çox cəhətdən bütün istintaq prosesi uşaqlıqdan yadımda qalandan çox da fərqlənmirdi. Amma bu dəfə növbəti sorğu-sualdan sonra mənə evə qayıtmağa icazə vermədilər. Əvvəldən bəlli idi ki, daha heç vaxt geri qayıtmayacağam.

Mənə yaxın adamların çoxu istintaqa cəlb olundu. Onların bəziləri yalan ifadə verib, onlardan eşitmək istədiklərini Dövlət Təhlükəsizlik İdarəsinin əməkdaşlarına çatdırdılar. Mən bunda onları günahlandırmıram. Kim hakimiyyətlə problem yaratmaq istəyər?

Mənim cinayətim qol saati və hətta tiryək alverindən də qat-qat pis idi. Məlum oldu ki, mən siyasi cinayətlərin ən pisi olan “dini imanımıla dostumu yoldan çıxarmağa çalışmışam”. Beynəlxalq ticarət rəsmisi kimi mən, xüsusilə şübhəli görünmüşəm. Təkcə dövlətə məxsus pulları cibimə qoymamışam, üstəlik tənqidlərlə dövləti alçaltmışam.

Müjdəçilik, oğurluq, vətənə xəyanət — hər biri ölüm cəzasına səbəb olan üç maddə idi. Lakin sorğu-suallardan sonra Şimali Koreya məhkəmə sisteminin tarixində analoqu olmayan bir hadisə baş verdi. (Bu, o zaman məni əhatə edən insanların və sonradan ünsiyyətdə olduğum şimali koreyalı qaçqınların sözlərindən məlum oldu.)

İşim araşdırılarkən mənə qarşı rəsmi ittiham irəli sürülmədən ən ağır həbsxana şəraitində bir ildən artıq həbsə məhkum oldum.

Həbsxanada mənə böcək kimi baxırdılar. Bu on üç ay ərzində hər gün nə əvvəlki, nə də sonrakı gündən fərqlənmirdi. Səhər saat 5-də qalxmalı, döşəmələri yumalı, təmizləməli, tualetə getməli, vanna otağını təmizləməli, sonra on yeddi saat əllərimiz dizlərimizin üstündə çarpaz oturmaq idik. Bizə boynumuzu çevirməyə, arxamızı əyməyə icazə vermirdilər. Hər iki saatdan bir tualetə getməyə icazə verilirdi. Yalnız yemək yeyərkən hərəkət etmək mümkün idi, bunun üçün tam bir dəqiqə ayrılırdı. Axşam saat 10-da çarpayrı əvəzinə taxta döşəmədə, həmişə üzü divara baxaraq yatırıdım.

Bir mövqedə oturmaq idin, ağcaqanadlar tərəfindən dişlənsən belə, hərəkət edə bilməzdin. Hər hansı bir hərəkətə görə, sadəcə tərpənəndə, mühafizəçilər tərəfindən icad edilən ağırlı və alçaldıcı ağır bir cəza ilə hədələnirdin. Bu cəzalardan biri də ağızına qədər su ilə dolu qabı tutaraq, qolları yuxarı qaldıraraq, otuz dəqiqə bükülmüş ayaqların üstündə durmaq idi. Məhkum bir damcı belə

yerə su töksə, onu huşunu itirənə qədər çubuqla döyürdülər. Başqa bir cəza, əllərini həbsxana barmaqlıqlarının arasından çıxarmaq idi, digər tərəfdə dayanan gözətçi isə metal boru ilə onları qanlı dəri və ət parçalarına çevirirdi. Həbsxana işçiləri məhbusları yarım saat bardaş qurmağa və ya taxta döşəmədə dördayaq üstə sürünməyə məcbur edirdilər.

Bir ildən çox vaxtda gündə on yeddi saat sakit otururdum. Bu müddət ərzində mən həyatım və bu vaxta qədər yaşadıklarımınla bağlı fikirlərimi çox dəyişdim. Əsgərlikdə olduğum müddətdə Allahın məhəbbətinin əvəzinə öz rəhbərlərimin məhəbbətini qazanmağa çalışmışam, həyatımda hər şeydən əvvəl Kommunist Partiyasına daxil olmaq üçün necə səy göstərməyim, ordudan evə necə qürurla qayıtmağım, ali məktəbə getməyim, ali təhsil almağım və hətta şiddətli aclıq şəraitində belə mənə qazanc gətirən bir iş tapmaq istədiyim barədə keçmişdə olanları yada saldım. Düşünürdüm ki, öz ağılım və zəhmətim sayəsində ailəmi xilas edə bildim, bir çox başqa ailələr isə aclıqdan öldü. Əsgərlikdən qayıdanda valideynlərimin dedikləri yadıma düşdü, onların sözlərinə o qədər də əhəmiyyət vermədim. Mən bütünlüklə öz qabiliyyətlərimə arxalanırdım. Allahı necə unuduğum və Ona güvənmədiyim barədə düşündüm.

Geriyə baxanda babamın evində bazar günü keçirilən ailəmizin birgə yığılmasını, sahildəki şam ağaclarının kölgəsində sual-cavab vaxtlarını xatırladım. “Hananim!”

Mən imansızlığımıza görə, Kommunist Partiyasına üzvlüyümü, musiqi müsabiqələrindəki mükafatları, idman medallarını baba-nənəmin və valideynlərimin qiymətləndirdiyi imandan daha çox üstün tutduğuma görə tövbə etdim. *“Haqqında çox az bildiyin bir qadına niyə kömək etdin? Gecə alt paltarında qarımızda görünəndə heç nədən şübhələnmədin? — Onun köməyə ehtiyacı var idi. Ehtiyacı olana necə kömək etməyək?”*

Beləliklə, saatlar, günlər və aylar keçdikcə, bir ili o bir il əvəz etdikcə, daha çox peşman oldum. Daxilimdə bir minnətdarlıq hissi oyandı. Həbsxanada keçirdiyim aylara görə Rəbbə təşəkkür etməyə

başladım, çünki bununla mənə qürurumu göstərdi və düşünmək üçün vaxt verdi. Adətən, mən sakitcə mızıldanırdım ki, sözləri ayırd etmək mümkün olmasın. Bir vaxtlar oxuduğumuz hər ilahini, babamın bizə öyrətdiyi hər dərsi xatırlamağa çalışırdım. Beləliklə, mən tamamilə Müqəddəs Ruha etibar etdim.

Mən Müqəddəs Yazıda yazılan bu hissəsini xatırlayırdım: “Çünki hər istəyən alır; hər axtaran tapır və hər qapı döyənə açılır”. Biz sürgün olunanda, küləkli, soyuq, sərt dağ kəndində gecələr, aclıq bizə əziyyət verəndə, ümidimiz tükənəndə anam bu sözləri mənə pıçıldaırdı: “Hananim!” Onun adını ağılımda min dəfə çağırırdım.

Allah məni tərk etmədi. Təəccüblüsü odur ki, O məni xilas etdi. Məhkəmə qərarı üçün adətən bir ay vaxt lazım idi. Amma əgər məhbusun cinayəti ağır idisə, onun istintaqı təxminən üç ay çəkəcəkdi və sonra onu həbs düşərgəsinə göndərilməsinə və ya ağzını daşla dolduraraq ictimaiyyət qarşısında edam edilməsinə hökm veriləcəkdi. İstintaq başa çatdıqdan sonra təqsirləndirilən şəxsi çağırıb ona “evə gedə bilərsən” deyirdilər. Bu da ölüm demək idi. Demək olar ki, heç kim həbsxanadan sağ çıxmırdı, məhkumların 99 %-i ölüm cəzasına məhkum edilirdi və onlara müvafiq cəza verilirdi.

Ancaq mən bir ildən sonra azadlığa çıxdım. Lakin mənə qarşı heç bir ittiham irəli sürülmədi. Müstəntiqlər mənim əmək kitabçamı və hesablarımı öyrənib həmkarlarımı dindirdilər. Mənə qarşı hazırlanmış bir silah da uğurlu olmadı. Dövlət Təhlükəsizliyi İdarəsinin tarixində o vaxta qədər mənim vəziyyətim kimi hal olmamışdı. Ətrafdakıların hamısı heyrətləndi. Beləliklə, mən Allahın bu işdə həqiqi hərəkətinin şahidi oldum. Bu, insanın başa düşməsi və ya etməsi mümkün olmayan bir şeydir.

Həbsdən çıxandan sonra mənə hətta beynəlxalq ticarətdə işləmək imkanı da verildi. Həbsxanadakı uzun vaxtda düşüncələrimdə anama ailəmizin inancı ilə bağlı çoxlu suallar hazırlamışdım. Mən Müqəddəs Kitab haqqında soruşmağa başladım. Babam kimi yeməkdən əvvəl necə dua etməliyəm və bazar günü toplanaraq

həmin günü necə qeyd etməliyəm? Anamın yeni iman edənlər üçün nəzərdə tutulmuş kitabçası var idi. O bunu kilsədə olarkən əldə etmişdi və Çindən özü ilə gətirərək böyük risk etmişdi. Beləliklə, imanlı bir həyat yaşamağa başladım.

Əgər məndən soruşsanız ki, siz məsihçi olub hələ də Kim İr Sen və Kim Çen İrin heykəllərinə sitayiş edirsinizmi? Mən indi belə cavab verəcəyəm: “Əgər sizin həqiqi imanınız varsa, onda səcdə edə bilməzsiz”. Mən On Əmri bir-bir diqqətlə öyrəndim və bir əsgər kimi liderlərin heykəlləri önündə büt-pərəstliklə diz çökərək, həyatımı onlara həsr edəndə, portretlərdə onların şəkillərinə dua edəndə nə qədər vaxt itirdiyimi anladım. Siz həqiqi imanlı olaraq, həm Allaha, həm də bütlərə sitayiş edə bilməzsiz.

Ailəməzdə heç kim Müqəddəs Kitabı axıra kimi oxumamışdı. Lakin biz yaxşı bilirdik ki, ölkə vətəndaşları kimi Kim İr Senin ad günündə bayram keçirib onun heykəllərinə sitayiş etmək üçün büt-pərəst tədbirlərinə getməli deyildik. Biz On Əmri yerinə yetirir və çətin vəziyyətdə olan qonşularımıza və küçələrdə acından əziyyət çəkənlərə yemək paylayırdıq. Biz valideynlərimizə hörmət edirdik. Biz yalan danışmırdıq. Onlar Rəbbin gününü qeyd edirdilər.

Təbii ki, Şimali Koreyadakı vəziyyətdə bütün bunları söyləmək etməkdən daha asandır. Amma mən hesab edirəm ki, hansı ölkədə yaşamasından asılı olmayaraq istənilən məsihçi bunu etməlidir, elə deyilmi? Oğurluq etmə. Tamah salma. Yalandan şahidlik etmə. Ana-atana hörmət et.

Şimali Koreya vətəndaşlara xüsusi seçim verir. Hər an büt-pərəstlik etmək və ya bundan imtina etdiyinə görə ağır cinayətə məhkum olmaq. Siz nəyə üstünlük verərdiniz: hər bir ölkə vətəndaşının məcburi Kim İr Senin şəkli olan döş nişanını taxmaq, yoxsa konsentrasiya düşərgələrinin məhbusunun formasını geyinmək? Övladlarınızı Ulu Öndərə sitayiş etməyi öyrənmək üçün məktəbə, yoxsa həbs düşərgəsinə göndərərdiniz? Oğlunuzu bütün həyatını Ali Rəhbərə qurban verməsi üçün orduya göndərərdiniz, yoxsa ağzının daşla doldurulub güllələnməsinə yol verərdiniz? Bu sanki

anamın oğurluqla intihar etmək arasında seçim etməyinə oxşayır. Bir dəfə imansızlıqdan həbsxanaya getdim, amma azadlığa çıxdım. Bəs həqiqi iman tapdığım zaman nə etməliyəm?

Bəzən insanları xilas etmək üçün kəndinizi və xalqınızı tərk etməyiniz lazımdır. Allah bir dəfə babama belə demişdi. Sirli Tanrının səsinə tabe olmaq üçün sahib olduğun və dəyər verdiyin hər şeyi, yavaş-yavaş, lakin qətiyyətlə doğma şəhərini tərk edəndə səni heç kim başa düşməyəcək.

3-CÜ FƏSİL

Ana həyat çörəyi verəndir

Cənab Be

Bir dəfə anamın müəllim yoldaşı ona dedi ki, anam dərsdə olarkən bir kişi gəlib ona suallar verib və anamla maraqlanıb. Bunu eşidən anamın ürəyi döyünməyə başlamışdı.

Xoşbəxtlikdən bu, heç bir təhlükəsizlik işçiləri, hürən itlər və ya qapıların sındırılması olmadan dostluq səfəri idi. Anam atamla belə tanış oldu.

Valideynlərimin hər ikisi Çində yaşayan məsihçi ailələrindən idi. Ata və anamın valideynləri müxtəlif kilsələrə getsələr də, övladlarının tanıdıqları ailələrdən olan imanlılarla evlənməsinə qərar verdilər. Ana tərəfdən nənəm başqa kilsədən olan bir imanlıyı yaxşı tanıyırdı. Həmin kişinin oğlu — mənim atam o məktəbdə işləyirdi. Həmin məktəbdə o imanlı qadının nəvəsi — mənim anam da müəllim işləyirdi. Eyni məktəbdə işləsələr də, ailələri gələcək evlilik imkanlarını müzakirə edənə qədər onlar bir-birlərini tanımırdılar. Anamın necə göründüyü və məktəbdə hansı fəndən dərs dediyi barədə atamın heç bir məlumatı yox idi. Atam onun şəklini belə görməmişdi. Ancaq onun bəxtindən anam çox gözəl idi.

Atamla ilk görüşə gedəndə anam özü ilə iki dostunu apardı. Atam çox hündür, boyu 180 sm-dən yuxarı, anam isə cəmi 150 sm-ə yaxın idi. Anam atamın əvvəlcə onun üçün çox hündür olduğunu düşünmüşdü. Bununla belə, onun ağılı və mədəniyyəti onu cəlb etmişdi. Hər ikisi valideynlərinə bu barədə danışdılar və tezliklə onlar evləndilər.

Mədəni İnqilab valideynlərimi və ailəmin əksəriyyətini Çindən Şimali Koreyaya qovdu. Valideynlərim Çindəki məktəbdə müəl-

limlik işindən Şimali Koreyadakı qəlyanaltı və şirniyyat fabrikinədə işləməyə keçməli oldular. Onlar mühacir idilər və mühacirlərə müəllimlik kimi vacib işləri etibar etmək olmazdı. Əvəzində onlar qəlyanaltı və konfet fabriklərində işlədilər. Anam çox cazibədar qadın olduğu üçün işdəki kişilər ona baxırdılar. Lakin o onlara zərrə qədər əhəmiyyət vermədi, atama sadıq qaldı.

Yalnız baba-nənəmin evinə köçdükdən çox sonra valideynlərim Allahla yaşamağa, yeməkdən əvvəl vacib olan duanı etməyə və şənbə gününü qeyd etməyə başladılar.

Mən anamla çox vaxt keçirirdim, demək olar ki, hər yerə onunla gedirdim. Bir gün anam babamdan onunla gəzintiyə çıxmasını xahiş etdi. Ona kiminsə qulaq asmasından qorxaraq evdə danışmaq istəmirdi. 1970-ci ildə hökumət məsihçiləri məhv etmək üçün bir kampaniya aparırdı, buna görə də imanlılar özlərini qorumaq üçün son dərəcə diqqətli olmalı idilər.

Anam babamdan soruşdu: “Ata, sən doğrudan da Allahın səsini eşitmisən?” Babamın “Bəli” cavabından sonra anam ondan hər şeyi ən xırda təfərrüatına qədər danışmağı xahiş etdi. O, xüsusilə oruc tutan, dua edən zaman və yuxuda Onun səsini aydın eşitdiyini bildirdi. Anam dedi ki, babam Allahın səsini eşitdiyi kimi, o da Allahı eşitmək istəyir. Anam Allahı eşitmədiyini üçün kədərlənirdi və öz-özünə sual verirdi ki, onun imanı atasının imanından nə qədər güclüdür?

O vaxt anamın otuzdan çox yaşı var idi və imanla çox maraqlanırdı. O, daim babamdan Nuhun gəmisini, Sodom və Homorra, Allahın insanları necə yaratması barədə soruşurdu. O dövrdə Şimali Koreyada Müqəddəs Kitab olmadığından ata qızı üçün canlı Müqəddəs Kitab oldu. Anam da çalışqan şagird idi. Babamın ölümündən sonra anam onun danışdığı Müqəddəs Kitab hekayələrini mənə damışdı. Mən On Əmri və bir neçə ilahiləri də öyrənmişdim.

Babam vəfat edəndən və bizi dağlarda sərt torpaqda əkin-biçinə göndərəndən sonra biz yeməkdən əvvəl dua edirdik. Anam dedi: “Bu çox təhlükəlidir”. Amma o, yenə də gecələr uşaqları bir yerə

toplayırdı ki, babamın ona və onun digər uşaqlarına hər həftə öyrətdiyi şəkildə bizə öyrətsin. O bizə On Əmrə əsasən yaşamağı öyrədirdi, Sodom və Homorra ilə baş verənləri bizə xatırladırdı. O bizə Musanın əhvalatını, anasının onu səbətə qoyub Nil sahilindəki qamışlıqda qoyub getdiyini danışdı. Biz bu qədim hekayələri maraqla dinləyirdik, amma onun məqsədi bizi əyləndirmək deyildi. Bütün hekayələrin mahiyyəti eyni idi, xüsusən də ən çətin anlarda, Allah hər zaman bizi izləyir, harda olmağımızdan asılı olmayaraq, O, hər şeyi görür. Anam istəyirdi ki, biz bunu xatırlayaq və saleh həyat sürək.

Bizim sürgündə yaşamağımız çox çətin idi. Dəfələrlə eşitmişəm ki, atam bizim çətinliklərimizə görə anamı günahlandırır, çünki cinayətkar qadını anam evə buraxmışdı. Amma anam həmişə belə cavab verirdi: “Çindən bura gələn kasıblardan necə üz döndərə bilərik? Biz məsihçi olaraq bunu necə edə bilərik? Bu, Allahın bir imtahanı ola bilərdi. Biz hər an imanla gəzməliyik və heç vaxt onun sarsılmasına imkan verməməliyik”. Atam onun sözləri ilə razılaşırsa da, düşdüyümüz vəziyyətimizdən hələ də narazı idi.

Buna baxmayaraq, anam həmişə imanla yaşayıb. O, aclara, kasıblara rəğbət bəsləyir, əlində olan ərzağı onlarla bölüşürdü. O, insanlara qarşı həmişə diqqətli və səxavətli idi. O, çox çətin anlarda atamın, mənim, bacı-qardaşlarımın dayağı olub.

Atam stress keçirən zamanı asanlıqla hirsələnirdi və mübahisə etsə də, anamın davranışı heç vaxt dəyişməzdi. O, hər çətinliyin öhdəsindən gələrək gülümsəyirdi. Anam balacaboy olmasına baxmayaraq heç nədən qorxmurdu. O, tez-tez təkrar edirdi: “Nədən qorxmalıyam? Allah mənim tərəfimdədir və ən çətin anlarımızda yolumuzu açacaq, bütün problemlərimizi həll edəcək. Niyə çətinliklərə ilişib qalırıq?” Çindən Şimali Koreyaya (dövlət sərhədini qeyri-qanuni keçərək) köçən zaman o, heç bir təlaşa düşmədi, ancaq Allahın onu qoruyacağına ürəkdən inanırdı.

Üstəlik, anam çox müdrik qadın idi. Onu hətta Şimali Koreyada özəl biznes sahəsində pioner adlandırmaq olar. O bunu heç vaxt

öyrənməyib. Sadəcə ehtiyac onun ən yaxşı müəllimi olub. Allah Özü ona göstəriş verdi. İndi bunu sizə daha ətraflı danışacağam.

Biz kənd təsərrüfatı işləri üçün ucqar kəndə sürgün ediləndə anam uşaqları böyüdür, atam isə zavodda və əkinçilikdə işləyirdi. Anam daha üç uşaq dünyaya gətirdi və biz fermadan çıxanda ailəmizdə artıq altı uşaq var idi. Atam fiziki işlə məşğul olduğu üçün hökumətdən yemək payı alırdıq. Amma bir vaxtlar qanunu pozmuş mühacir olduğumuz üçün biz heç vaxt kifayət qədər ərzaq payı almazdıq. Gündəlik adi norma 700 qram idi, lakin biz həmişə yalnız 550 qram alırdıq, bu, normal həyatı saxlamaq üçün lazım olandan da az idi. Qalanı isə hökumət cibinə qoyurdu və bu, hər bir ailədən düyü payının bir hissəsini hökumətin “müharibə fonduna verməyi” tələb edirdi.

Nəticədə, anam bildiyimiz qədər kommunist Şimali Koreyada əvvəllər görülməmiş bir iş fikirləşdi. O, çörək satışı sahəsində fərdi sahibkar oldu. Onun çörək bişirməkdən, biznes qurmaqdan qətiyyən xəbəri yox idi. Onun yeganə bildiyi övladlarını sağlam böyütmək və bu xeyirxah məqsədə çatmaqda Allahın onu qoruması idi.

Təbii ki, kommunist ölkəsində şəxsi ticarət qeyri-qanuni idi, amma anam hökumətin tam əməkdaşlığı ilə bunun yolunu tapdı. Şimali Koreyada sənaye qida bazasının rəhbəri bir neçə dövlət restoranını idarə edirdi. Anam bu menecerlərdən biri ilə müqavilə bağladı, ona görə bütün çörək məhsullarının satışını bildirməli və qazandığı pulun yarısını restorana verməli, qalanını özü üçün saxlamalı idi. Beləliklə, bu işdən hamı — hökumət, menecer və aclıqdan əziyyət çəkən ana və uşaqları faydalandı. Əslində, şəraiti nəzərə alsaq, biz kifayət qədər sağlam böyümüşük.

Çörəkçilikdə anam uğur qazandı. Qarğıdalı unundan xəmir yoğurarkən o, 5 faiz buğda unu əlavə etdi və çörək çox dadlı çıxdı. O, əvvəllər heç vaxt çörək bişirməyi öyrənməmişdi, ona görə də öz reseptlərini və yemək texnologiyasını icad etdi. Anam çörəkləri çuqun tavada bişirirdi. Bəzi restoran ziyarətçiləri anamın çörəklərini bəyəndikləri üçün on ədəd çörək sifariş edərtilər!

İyirmi il sonra, anamın ticarəti bu erkən təzahürünü sübut etdi. 1990-cı illərin əvvəllərində hökumətin ərzaq payları faktiki olaraq yoxa çıxdı və hökumətin şəxsi biznesmenləri həbs etmək həvəsi daha da artdı. Vətəndaşlara yalnız özləri əkib yetişdirdikləri şeyləri — yonca, çubuq və ya çömçələr satmağa icazə verildi. Bir tacir paltar, ayaqqabı və ya çörək satarkən tutulduca, o, dərhal dövlət ehtiyatlarını oğurlamaqda şübhəli bilinərək həbs edilirdi.

Beləliklə, anam yenidən ixtiraçılığa müraciət etməli oldu. Daha doğrusu, dua ilə Allahdan hikmət aldı. Baxmayaraq ki, ona baxanda heç kim onun dua etdiyini deyə bilməzdi, çünki Şimali Koreya məişçilərinin sizin kimi başını aşağı salıb, gözlərini yumub dua etmək imkanı yox idi. Başqa ölkələrdəki imanlıların adətən etdiyi kimi dua etsələr, dərhal həbsxanalara və ya konsentrasiya düşərgələrinə düşəcəkdilər. Deməli, anamın Allahı dinləməsi mənzərəsi belə idi. Mən gecə yarısı yuxudan oyananda görürdüm ki, anam uzun müddət səssiz və hərəkətsiz oturub atası ilə danışan Allahı dinləyir.

Beləliklə, o, Çindən idxal olunan malları alıb qonşularına satmaq fikrinə gəldi. Bu yeni fəaliyyət qeyri-qanuni deyildi. Axı biz özümüz Çindən idik və orada çoxlu qohumlarımız var idi. Üstəlik, qohumlarımızın Çindən bizə göndərdiklərinin satışını qadağan edən qanun yox idi.

Bir çoxları Çin mallarını satsalar da, qonşularımız bizdən alırdılar. Üstəlik, malları birbaşa qohumlardan aldığımız üçün anam qiymətləri aşağı salaraq yeni müştəriləri cəlb edirdi.

Həmin vaxt Şimali Koreyada yeni siyasət tətbiq olundu, onun təşəbbüskarı Kim Çen İrin özü idi. Hörmətli lider hökumətin insanlara artıq gündəlik pay verməyəcəyini açıqladı. Əvəzinə bundan sonra vətəndaşlar özlərini təmin etməli idilər. İnsanlar nəqliyyata, yanacağa olan tələbatlarını, ərzaq ehtiyaclarını özləri ödəməli olacaqdılar.

Xoşbəxtlikdən, valideynlərim hadisələrin bu dönüşünə yaxşı hazırlanmışdılar. Bizim Şimali Koreyada həyatımız boyu bütün dərd-

lərimizin əsas səbəbi mühacir olmağımız idi. Nəhayət, indi mühacir olmağımız bizə fayda verəcəkdə, çünki mənim valideynlərimin xüsusi bacarıqları var idi: az sayda vətəndaş çin dilində əla danışmağı bacarırdı. Anamın Çində köhnə dostu var idi. Onun oğlu ticarət şirkətinə rəhbərlik edirdi, ona görə də atamın onlar üçün tərcüməçi işləməsinə görə bizimlə əlaqə saxladılar. Valideynlərim bu çinli ailə ilə çin dilində zarafatla danışaraq onları heyran etdilər. Onlar izah etdilər ki, valideynlərimə təklif etdikləri işdə qanunsuz heç nə yoxdur. Beləliklə, sövdələşmə baş verdi. 1990-cı illərin əvvəllərində atama əmək müqaviləsi verildi. Valideynlərim Çin və Şimali Koreyanın sərhədindəki bir şəhərə köçdülər. Ailəmizi, eləcə də digər insanların həyatını açıqdan xilas etməyin tam vaxtı idi. Babamın hekayəsi davam etdi, amma indi biz onun rolunu oynayırdıq!

Ticarət şirkətində tərcüməçi kimi işləmək atama Şimali Koreyadan səyahət etmək və şirkətin tərəfdaşlarına təlim keçmək məqsədilə geri qayıtmaq üçün əla fürsət yaratdı. Bu səbəbdən çoxları yüksək çəvrələrdə onun haqqında müsbət fikirlər söyləməyə başladı. Bütün bu müddət ərzində anası ona rəhbərlik edirdi. Qazandığı pulun böyük hissəsini bizə, uşaqlara göndərməyi ona məsləhət görən anası idi.

Məqsəd ailəmizin varlanması deyildi. Anam həmişəki kimi kəsiblərə kömək etməyi düşünürdü. O, aclıq və əzab şəraitində sağ qalmağa çalışan şimali koreyalılara kömək edirdi. Bu, 1995-ci ildə başlayan “Çətin yürüş” adlanan misli görünməmiş aclıq və əzabdan əvvəl oldu. Anam başqalarına kömək etməklə tanındığından, ona tez-tez pul istəyən yetimlər müraciət edirdi. Anam hər zaman onlara bacardığı qədər kömək edirdi. Tezliklə, köməyə və yeməyə ehtiyacı olan insanların valideynlərimin evinə axınları başladı. Anam heç vaxt şikayət etməzdi, baxmayaraq ki, bəzilərimiz cəmiyyətdə narahatlıq yaradanları gizlətdiyimizə görə qanunla problem yaşaya biləcəyindən qorxurduq. Amma o bizi qınadı: “Sizcə, bizə xeyir-dua tapmaqda kim kömək etdi? Biz hər şeyə görə Allaha borcluyuq. Əlimizdə olan hər şeyi bizə Allah verib”.

Ailənin belə çətin anında bunu təkrarlayaraq, anam həmişə nəzərlərimizi Allaha yönəldirdi. Bu, mənim kiçik qardaşıma daha çox lazım idi. Valideynlərim kömək istəyənlər tərəfindən o qədər aldadılmışdılar ki, buna görə qardaşım narazılığını ifadə etməyə başladı və hətta anamı hədələdi. Mən onun kimi davranmadığımı üçün anam mənə başqa cür yanaşırdı.

O zaman anam qərara gəldi ki, ehtiyacı olanlar üçün atam ilə evdə onları yedizdirmək kifayət deyil və daha çox kömək üçün onları Çin kilsələrinə göndərmək lazımdır. O, yetimlərə Çinə getməyi və damında çarmıx olan binaları axtarmağı tövsiyə etdi. Məsihçilərin ehtiyacı olanları qəbul edəcəyini bilərək onlara belə tapşırırdı: “Şimali Koreyadan olduğunuzu söyləyin və kilsədə yaşamağı onlardan xahiş edin”. Anamın ətrafındakı insanlar aclıqdan ölərkən, hətta özü çətin anlar yaşasa da, o hər gün özünü təhlükəyə atırdı, şimali koreyalıları Çin kilsələrinə göndərirdi. Anam xüsusilə gözəl qızlara əhəmiyyət verirdi. Çində qadın qıtlığı və şiddətli aclıq, demək olar ki, onları cinsi istismarın qurbanı olmağa məhkum etdi. Buna görə də anam həmişə Çinə getməyi, orada damında çarmıx olan binanı tapmağı, orada evlənməyi və müntəzəm olaraq kilsəyə getməyi məsləhət görürdü.

Hətta qocalıqda da anamın səhhətində problemi yox idi. Onun yaxşı görmə və eşitmə qabiliyyəti yaşla belə pisləşməmişdi. Bir səs onunla danışmağı dayandırmadı. Bu onun atasının eşitdiyi və özünün həqiqətən də eşitmək istədiyi səs idi. Tanrının babamla danışdığı kimi anamla da danışib-danışmadığını bilmirəm, amma bir şeyi bilirəm ki o, babamın heç vaxt etmədiyi bir işi gördü. Anam çoxlu sayda şimali koreyalılara Müjdəni bölüşdü.

Onun bölüşdüyü Müjdə təkcə ailəsi və dostları üçün deyildi. Həyatının sonunun yaxınlaşdığını hiss edərək, anam qarşılaşdığı hər bir şimali koreyalıya həqiqəti bölüşmək üçün daha çox səy göstərməyə başladı. Üstəlik, o, Çinə getdi və orada Məsihi qəbul edənlər üçün materiallar topladı və onları Şimali Koreyaya keçirdi. Adətən bunlar asanlıqla gizlənə bilən balaca, ovuc boyda kitablar

idi, lakin bu cür materialların qaçaqmalçılığı həmişə olduqca riskli bir iş idi. Anam onları polietilen torbalara büküb və axtarış zamanı tapmaq çətin olsun deyə müxtəlif yerlərdə gizlədirdi.

İndi yazdıqlarımın hamısını oxuyanda heyrətlənməyə davam edirəm. Sizə çatdırmaq istərdim ki, anam bunu nə qədər qeyri-mümkün olsa da, tamamilə qorxmadan etdi. O, hətta qonşularına da Müjdəni təbliğ etdi. Şimali Koreya üçün bu, sadəcə olaraq ağılasıgmazdır! Heç kim öz qonşularına Müjdəni təbliğ etməyə cəsarət etmir, çünki xəbər vermək təhlükəsi çox böyükdür. Axı şimali koreyalılar ətraflarında baş verən hər şeyi xəbər verməyə borcludurlar. İnsanlar bir-birini izləyir, onlardan hər hansı birinin xəbərçi olub-olmadığını öyrənməyə çalışırlar. İsa dedi ki, harada iki və ya üç nəfər Onun adı ilə toplanırsa, Rəbb orada onların arasındadır. Amma Şimali Koreyada iki-üç nəfər topladığı yerdə həmişə insanlar bir-birindən, biri digərlərinin niyyətindən şübhələnəcək ki, görəsən onlardan hansı hakimiyyət orqanlarına məlumat çatdırır. Belə şəraitdə siz Müjdəni necə təbliğ edə bilərsiniz?

Halbuki anam həmişə belə vəziyyətdə Müjdəni bölüşürdü. Yaddaşım məni yanıltmırsa, müxtəlif vaxtlarda təxminən yeddi nəfər onu görməyə gəlmişdi. Anam onları otağa aparır, qapını kilidləyir və onlarla birlikdə məsihçi materiallarını oxuyub öyrədirdi. Otaqda onlar xilas əldə edirdilər və evdən artıq imanlı bacı-qardaş kimi çıxırdılar. Anam sadəcə heyrətamiz idi! Anam əvvəlcə çörək bişirmək və sonra satmaq, daha sonra idxal malları ilə ticarət etməklə məşğul oldu. İndi isə o, Müjdəni bölüşürdü. Anamın Şimali Koreyadakı həyat şəraitində nə qədər cəsarətli imanlı olduğunu təsəvvür edə bilərsinizmi?

O bizə həmişə Çinə köçməyi məsləhət görürdü. Şimali Koreyada kiçik qardaşım və bacım müəllim işləyirdilər. Şimali Koreyada müəllim olmağın necə çətin olduğunu yəqin ki, təsəvvür etmirsiniz. Onların sıyıq yeməkdən başqa çarələri yoxdur və hələ də ac qalırlar. Üstəlik, tamamilə Kim İr Sen və Kim Çen İrin təriflənməsi

və sitayışı üzərində qurulmuş təhsil sistemində işləyən gizli bir məsihçini təsəvvür edə bilərsinizmi?

Ancaq kiçik bacım və qardaşımın həyat yoldaşları nəyisə səhv edəcəklərinə görə qorxurdular. Onların fikrincə, bütün problemlərimizi həll etmək üçün anamızı hakimiyyətə təslim olmağa inandırmaq lazım idi. Əgər o, məsihçi fəaliyyətləri ilə məşğul olarkən tutulsa, biz hamımız onun “cinayətlərinə” görə həbs düşərgəsinə göndəriləcəyik. Ona görə də bacım və gəlnimiz anamın etiraf etməsini və bununla da ailənin qalan hissəsini məsuliyyətdən azad etməsini istəyirdilər. Ancaq anam sarsılmaz idi. O dedi: “Dünya tezliklə sona çatacaq. Ondan əvvəl mümkün qədər çox insana Allahın həqiqətini danışmalıyam. Ona görə də təslim olmağımı istəməyin”.

Anam bir daha bizə Çinə köçməyi məsləhət görəndə bu barədə ciddi düşündüm. Zaman keçdi və mən imanımda gücləndim. Şimali Koreya cəmiyyətinin bütpərəstliyi məni getdikcə daha çox narahat etməyə başladı. Belə şəraitdə biz Allaha necə ibadət edib Onun On Əmrinə əməl edə bilərdik? Bu arada, “müxalifət”lə mübarizə üçün getdikcə daha çox qanunlar qəbul edildi. Qadınlara ancaq ətək geyinməyə icazə verildi. Ayaqqabılarının dabanları 5 sm-dən çox ola bilməzdi. İngilis dilində yazılı olan paltar geyinmək qadağan idi. Uzun saç saxlamaq cinayət sayılırdı. Hökumət artıq bizi elektrik enerjisi, qida rasionu, dəmir yolu xidmətləri ilə təmin etmirdi.

Həm də təkcə bu narahatlıqlar deyildi: bir gün şalvar geyindiyinə görə küçədə saxlanılan qızımız bütün gecəni dindirildi. Əvvəlcə onun harada olduğundan belə xəbərsiz idik, buna görə də ona heç bir şəkildə kömək edə bilmədik. Nəzərə alsaq ki, keçmişimə görə artıq hakimiyyətin ciddi nəzarəti altında idik, hər yeni qanun hökumətə ailə üzvlərimizi yoxlamaq və həbs etmək üçün daha bir əsas verirdi. Ətrafımızdakı halqa sarsılmaz sürətlə kiçilirdi. Anamın Müjdə barədə danışmasına görə həbs olunmasına və bütün ailəmizlə birlikdə Şimali Koreyanın konsentrasiya düşərgələrindən birinə atılmasına daha neçə gün, həftə və ya ay qalmışdı?

Lakin ölkəni tərək etmək qərarına gəlməyimin əsas səbəbi bu deyildi. Məni saxlayan uşaqlıq xatirələrim idi. Uşaqlıqda anam və babamla gəzintiyə çıxdığım vaxtları xatırladım, anam ondan soruşdu: “Sən doğrudan da Allahın səsini eşitmişən?” Anam güclü iman sahibi olmağı və Allahın səsini eşitməyi necə də istəyirdi! İndi o, təhlükənin qarşısında, tamamilə qorxmadan, Allahın Kəlamı barədə danışdı. O mənə kilsənin qarşısında dayanıb yapon əsgərlərinin yolunu kəsən babamı xatırlatdı. İndi anam atasına çox bənzəyirdi.

Bəs mən? Həyatımda ən vacib qərarın astanasında dayanaraq, Allahın babama hər şeyi tərək edib kəndi xilas etmək üçün oradan getmək çağırışını xatırladım. Bilirdim ki, mən də baba-nənəmin imanları, nümunələri və Allahın lütfü ilə onlara bənzəmişəm. Mənim üçün əziz olanı və təklikdə xilas edə bilmədiyim ölkəni tərək edib Allaha tabe oldum. Ona görə də mən Şimali Koreyanı tərək edib Çinə deyil, daha da uzağa — Cənubi Koreyaya köçməyə qərar verdim. Allahın lütfü sayəsində bir gün bütün xalqımızı xilas etmək ümidi ilə bütün ailəmə yol göstərməyə hazır idim.

Çayın sahilində dayanıb Çinə keçməzdən əvvəl arxaya çevriləndə anam mənə yalnız bir göstəriş verdi: “İmanını qoru!”

4-CÜ FƏSİL

Arvad desantdır

Xanım Be

Atam hökumətdə sənaye müfəttişi, anam da dövlət işçisi idi. Düzünü desəm, uşaqlıqda siyasət barədə heç nə bilmirdim. Bununla belə, mən bilirdim ki, bizim ailədə dürüstlük və düzgünlük ənənəsi var. Geriyə baxanda ərim və mən görürük ki, valideynlərim siyasət haqqında çox şey bilirdilər. Onlar problemlərdən necə uzaq durmağı və eyni zamanda hakimiyyətlə yaxşı münasibətdə qalmağı bacarırdılar.

Valideynlərim qanuna əməl edirdilər, amma bunu qorxudan etmirdilər. İqtisadiyyat sahəsində çalışaraq, eyni sahə ilə məşğul olan bir çoxları kimi, heç vaxt heç nə oğurlamadılar və qara bazarda heç nə satmadılar. Əksinə, valideynlərim artıq iş saatından əlavə işləyirdilər. Atam işindən əvvəl gecə saat 3-də sahədə işləmək üçün həyəət çıxırdı. Anam və nənəm tikişlə, toxuculuqla məşğul olurdular. Ailəmiz on iki nəfərdən ibarət olsa da, heç vaxt yeməkdən korluq çəkmədik, bütün qonşularımız bizim firavanlığımıza paxıllıq edirdilər. Yaxşı yemək yeyirdik, yaxşı geyinirdik, rahat şəraitdə yaşayırdıq. 1969-cu ildə məktəbə getməyə başlayanda təhsil hamı üçün pulsuz idi.

Uşaq vaxtı mən və bacı-qardaşlarım ibtidai sinifdə deyil, evdə gözəl tərbiyə almışıq. Valideynlərimizin necə yaşadıklarını müşahidə etməklə biz onlardan nümunə götürdük. Məktəbdə bütün etik təlim proqramı ondan ibarət idi ki, uşaq yaxşı davranış qaydalarına əməl etsin, görüşəndə salam verib ayrılıanda vidalaşsın, oğurluq etməsin və s. Amma valideynlərimiz bizi başqa cür böyütmüşdü.

Onlar bizə başqalarına pislik etməməyi, adamların arxasınca pis danışmamağı öyrətmişdilər.

Valideynlərimin əxlaqi tərbiyə standartları məktəb standartlarından qat-qat yüksək idi. Məktəbdə deyirdilər: “Əgər yeməyin hamısını özünüz yeyirsinizsə, siz onu başqaları ilə bölüşə bilməzsiniz”. Valideynlərimiz isə bizə öyrədirdilər ki, başqaları ilə bir şey paylaşarkən onlara kifayət qədər vermək lazımdır. Adətən insanlar yeməklərini qonşuları ilə bölüşdükdə, çox az verirlər, bu da sadəcə səxavətliyə siyahısında olmaq üçün kifayət idi. Valideynlərim fərqli idi. Onlar *sonpyon* (*aypara formalı düyü kökəsi*) hazırlayarkən onları nəinki dadlı edir, həm də həmişə ailəmizə lazım olandan daha çox miqdarda hazırlayırdılar. Beləliklə, hər birimiz öz payımızı alırdıq və qonşularımıza təklif etməyə də qalırdı. Valideynlərim qonşularımızın düyü kökələrindən tam zövq almalarını istəyirdi. Bizi belə öyrədirdilər.

Biz okeanın yaxınlığında yaşayırdıq. Bəzən işdən sonra valideynlərim evə balıq və dəniz məhsulları gətirirdilər. Həmişə bizə qonşulara bir neçə yeməyi paylaşmağı öyrədirdilər, anam isə daha böyük balıqları və ən yaxşısını verməyimizi öyrədirdi.

Bəzən o deyirdi: “Bu cür balığı verməkdən utanmalısan! Daha yaxşı balığı ver”. Bu, valideynlərimizin bizə göstərdiyi nümunədir. Onlar mənə məktəbdəki müəllimlərdən çox dərs keçirdilər.

Onların nümunəsindən dərs aldığım və valideynlərimin müdrikliyini rəhbər tutduğum üçün məktəbdə tez-tez məni tərifləyirdilər. İkinci sinifdə oxuyanda sinif yoldaşlarım mənə nüfuzlu döz nişanı və sinif nümayəndəsi vəzifəsini verməyə səs verdilər. Sinifimizdə cəmi əlli altı şagird var idi. Sinif hər biri altı-yeddi şagirddən ibarət bölmələrə bölünürdü. Sinif nümayəndəsi bütün sinfə, əlli altı şagirdin hamısına cavabdeh idi və fərqli qalstuk taxırdı.

Mən yazmağı başqalarından əvvəl öyrənmişdim. Atam müfəttiş kimi tez-tez ezamiyyətlərə gedirdi. Bir gün evə qayıtdıqdan sonra atam oturub ev tapşırığımı yerinə yetirməyimə baxdı. Oxuduğum bir kitab haqqında bir neçə səhifəlik xülasə yazdım. Atam dedi:

“Əla edirsən. Mətni bircə dəfə oxuduqdan sonra necə oldu ki, bu qədər yaza bildin?” Düşünürəm ki, çox yaxşı yaddaşım var idi. Mətnin bir səhifəsini bir dəfə oxuyurdum və daha sonra yadımda qalanları yaxşı xatırlaya bilirdim. Əslində mənim valideynlərim də çox ağıllı idilər.

Valideynlərim mənə səlis oxumağı, danışmağı, səriştəli yazmağı öyrətməmişdilər, bütün bunları özüm sinif nümayəndəsi olmaqla öyrənmişdim. Şimali Koreyada tez-tez natiqlik yarışları keçirilirdi və yarışlarda iştirak edib çoxlu mükafatlar qazanırdım. Çıxışlarım “Amerikalıların cəzası”, “Amerikanın qətliamı”, “Amerika Şimali Koreyanın ölümcül düşmənidir” və “Koreya müharibəsi zamanı Amerikanın Şimali Koreyaya qarşı qəddarlığı” adlanırdı.

İbtidai siniflərdən bizə böyük dövlət başçısı Kim İr Sen haqqında məlumat verilirdi. Şimali Koreyada təhsil Ulu Öndərə sədaqət aşılmaq üzərində qurulmuşdu. Məktəbdə ilk öyrəndiyim cümlə bu idi: “Ulu Öndər Kim İr Senə təşəkkür edirəm!” Hər dərsin məqsədi inqilab qarşısındakı öhdəliklərimizi araşdırmaq idi. Nə öyrəndiyimizdən asılı olmayaraq, istər Koreya əlifbası, istərsə də riyaziyyat, təhsilin məqsədi şagirdləri əbədi olaraq Kim İr Senə sadıq qalacaq inqilab əsgərləri kimi yetişdirmək idi. Bizə öyrədirdilər ki, Kim İr Sen tanrıdır və onsuz biz acıdan öləcəyik, ölkəmiz işğal ediləcək, Amerika və ya Yaponiyanın quluna çevriləcəyik. Xalqımızı və böyük Kim İr Seni qorumaq üçün məktəbdə yaxşı oxumalı və məktəbi bitirəndən sonra yorulmadan çalışmalıyıq. Təhsilimizin əsas məqsədi də bu idi. İnqilabın əsgərləri olaraq bizdən faydalı və praktiki biliklər əldə etməyimiz gözlənilirdi.

Mən şübhəsiz ki, məktəbin ən fədakar və çalışqan şagirdlərindən biri idim. İbtidai sinifdə üç dəfə fəxri fərmanlarla — hərbcilərin, eləcə də pioner və komsomol təşkilatlarının fərmanları ilə təltif olunmuşam. Məktəbdə səkkiz yüz şagird arasında ən yaxşı şagird hesab olunurdum.

Mən məsihçi dəyərlərinə əməl edərək böyüməmişəm, amma bu, demək deyil ki, mən məsihçilik haqqında heç nə eşitməmişəm.

Məktəb dərsliklərimdən birində bir amerikalı müjdəçi haqqında oxuduğum hekayə belə idi.

Bu hekayə dünyada Koreya müharibəsi kimi tanınan Vətən Qurtuluş Müharibəsindən əvvəl baş verib. Hekayədə deyilir ki, amerikalı müjdəçilərin evlərində bir xadimə var imiş. Xadimənin oğlunun adı Bok-Nam idi. Bok-Nam anasını görmək üçün müjdəçilərin evinə gəldi. Ev hasarla əhatə olunmuşdu, onun arxasında həyətdə bitən ağacdən yerə alma düşmüşdü. Bok-Nam almanı götürdü, müjdəçinin oğlu onu gördü və atasının yanına gedib dedi: “Ata, Bok-Nam almamızı oğurladı!”

Müjdəçi Bok-Namı evə çağırırdı və alnında “oğru” sözünü turşu ilə yandıraraq yazdı.

“Lakin əsl oğru müjdəçi özü idi. Özünü yazıq qoyunun maskası altında gizlədən bu ikiüzlü Şimali Koreyaya gəlmişdi. O, pis insan idi” — dərslikdə belə deyilirdi.

Hökumət bizi İsa Məsihə imandan döndərmək üçün bilərəkdən müjdəçilərə nifrəti təbliğ edirdi. Mən başa düşdüm ki, Şimali Koreya “azadlıq” müharibəsindən şimali koreyalıların ABŞ-a nifrət etməsi üçün istifadə edirdi. Müjdəçilər haqqında hekayə bizi Allahdan əl çəkməyə məcbur edirdi.

Dərslikdə həmçinin deyilirdi ki, müjdəçilər şimali koreyalılara “axmaq” mədəniyyəti öyrətməyə çalışırlar. Necə də axmaqlıqdır, deyirlər ki, bir üzünə vursalar, o birini də ona çevirməlisən. Şimali koreyalıların fikrinə görə bu qaydalara əməl edən insanlar məhv olacaqlar.

Belə ki, Şimali Koreyanın məktəblərində balaca yaşlarından uşaqlara tək Kim İr Senə ibadət etmək öyrədilirdi. Bizim üçün başqa tanrı yox idi.

Şimali Koreyanın məktəblərində dörd il ibtidai sinifdə oxuyurlar. İbtidai siniflərdən sonra uşaqlar yuxarı orta məktəbə gedirlər. Yuxarı orta məktəblərdə altı sinif olur. İbtidai sinfin başlamasına bir il qalmış məktəbəqədər təhsil keçirilir, lakin bu məcburi deyil.

Şagirdlər doqquz yaşına çatdıqda, onlar pionerə keçib Koreya Uşaq İttifaqının üzvü ola bilərlər. Pionerin əsas əlaməti qırmızı qalstukdur. Pioner təşkilatına qoşulmaq üçün and içməlisən. And içdikdən sonra dərslərdəki qiymətləri yaxşı olan tələbələrə pioner qalstuku verilir. Sınıfımızda pionerlər sırasına qoşulan və qalstuk alan ilk şagird mən oldum və bu qız üçün kiçik nailiyyət deyildi!

İbtidai sinifləri bitirdikdən sonra orta məktəbə keçdim. Yaxşı oxuduğum üçün orta məktəbdə uğurlar qazandım. Geridə qalması xoşlamırdım. Geriyə baxanda düşünürəm ki, o zaman Tanrı Özü mənə yol açıb uğur qazanmaq üçün hikmət və dərrakə vermişdi.

Mən yazmaqda da çox yaxşı idim. Xəttim səliqəli idi, inşa yazması da yaxşı bacarırdım. “Yürüş günü” adlı inşanın müsabiqəsində birinci yeri qazandığımı yaxşı xatırlayıram. O vaxt böyük qardaşım artıq sonuncu sinifdə idi. Bir dəfə mənə dedi: “Müəlliminiz deyir ki, sən ən yaxşı şagirdsən. Gəl bunun doğru olub-olmadığını yoxlayaq”. Qardaşım dostlarını yığıb məndən nəse yazması xahiş etdi və sonra inşanı ucadan onlara oxudu.

Ordakıların hamısı dedi: “Ah, necə də gözəldir! Həqiqətən yaxşı yazıb!”

Biz fizika, kimya və biologiya fənləri də keçirdik. Şagirdlər laboratoriya işləri hazırlayıb eksperimentlər aparırdılar, müəllimlər isə onların işlərini qiymətləndirirdilər. Qiymətləndirmənin nəticələrinə əsasən, yalnız ən yüksək tələblərə cavab verən tələbələr imtahana buraxılırdı. Bütün tələbələr bunu çox vacib bir yarışma kimi qəbul edirdilər. Mən çox oxudum və imtahana buraxılmaq üçün çox çalışdım. İşimin həmişə mümkün qədər peşəkar görünməsinə çalışırdım. Məktəblilər onları özləri yazmalı və hazırlamalı idilər, çünki valideynlər çox məşğul olduqlarına görə uşaqlarına dərslərində həmişə kömək edə bilmirdilər. Xoşbəxtlikdən, uşaqlıqdan çoxlu kitab oxumuşdum və işi yaxşı tərtib etməyi, gözəl bir başlıq səhifəsi hazırlamağı bacarırdım. Məktəb günlərimin ən gözəl xatirələri kitab oxumaq və məktəb yazıları yazmaq idi.

Hər bir müsabiqənin nəticələri məktəbdə açıq şəkildə elan edilirdi. İkinci yeri tutanda, çox ruh düşkünlüyünə düşərdim, gecələr uzun müddət yata bilməzdim. Birinci yeri tutanda isə razı qalıb rahat yuxuya gedirdim.

Orta məktəbdə mən birinci sinifdən üçüncü sinfə qədər sinif nümayəndəsi olmuşam. Çox danışmadığım, bacarıqlı olduğum, liderlik keyfiyyətləri nümayiş etdirdiyim və natiqlik müsabiqələri kimi tədbirlərdə tez-tez iştirak etdiyim üçün oğlanlar və qızlar ətrafımda özlərini narahat hiss edirdilər.

Bununla belə, valideyn tərbiyəsi sayəsində yaxşı xasiyyətə sahib olmuşam. Aramızda ümumiyyətlə oxumayanlar da az deyildi. Onlar ailələrindəki çətinliklərə görə zəif oxuyurdular. Ailələri hökumətin verdiyi ərzaq payına etibar edirdi və əgər valideynləri işsiz və ya xəstə olsaydı, həyat onlar üçün çox çətin olurdu. Bir dəstə rəhbəri kimi onlara kömək etmək üçün əlimdən gələni edirdim. Bütün şagirdləri qruplara bölmüşdüm və geridə qalanlara yaxşı qiymətləri olan şagirdlər kömək edirdi. Bəzən sinifimdə ehtiyacı olan şagirdlər üçün odun yığırdım. Mən bir az əlavə pulu olanları həvəsləndirirdim ki, aztəminatlı şagirdlərə ianə versinlər, məsələn, əl xərci üçün olan pulu ehtiyacı olanlarla bölüşsünlər. Şagirdin ayaqqabısı, dəftəri və ya qələmi yox idisə, onlara öz ayaqqabılarını verirdim və ya sinif yoldaşlarımdan xahiş edirdim ki, ehtiyacı olanlara yardım etsinlər. Nahar vaxtı hər kəsi naharı olmayanlarla bölüşməyə ruhlandırırdım.

Şimali Koreyada o dövrdə başqaları ilə nəyisə bölüşmək çox çətin idi. Əslində xeyirxahlıq edənlər o qədər də çox deyildi, lakin valideynlərim məni belə tərbiyə etdiyi üçün mən ətrafımdakılar ilə bu cür davranırdım. Atam mənə mehribanlığı və başqalarına qarşı dözümlü olmağı öyrətmişdi. O mənə yolda rastlaşdığım hər kəslə, hətta öküzlə aparıcı əkinçi ilə də salamlaşmağı öyrətmişdi. Atamın kəndliləri necə səmimi qarşıladığını görmüşdüm. O deyirdi: "Qardaş, hardansınız?" O bizim üçün həmişə nümunə olmuşdu. Şəhərimizdə ayrışmışlıqdan, sosial baxımsızlıqdan əziyyət çəkən

müxtəlif fiziki qüsurlu insanlar var idi. Ancaq ailəmizdə istər aşpaz, istərsə də çoxuşaqlı ailələrdən olanlar olsun, belə xüsusi qonaqlar üçün bizim masada həmişə yer var idi.

İndiyə qədər yalnız yaxşı gördüyüm işlərdən danışdım. Bununla belə, mənim geridə qaldığım ancaq bir şey var idi, o da tapançadan atmaq idi. Orta məktəbin dördüncü sinfində Qızıl Qvardiya hərbi təşkilatına daxil oldum. Təbiətə mən çox qorxaq idim. Təşkilatda mənimlə birlikdə tətii çəkib düz hədəfə vuran şagirdlər var idi, amma mən hədəfi vura bilmirdim. Atdığı gülələrin hamısı hədəfdən yan keçirdi.

Amma ən çox “kənd təsərrüfatının gücləndirilməsi” adlanan layihəyə nifrət edirdim. Orta məktəbin birinci sinfindən üçüncü sinfinə qədər dərslərdən sonra bizi tarla işlərinə aparırdılar. Dördüncü sinifdə ərzaq paylama sisteminin bir hissəsi kimi hamıya rasion kartları verilir. Uşaqlar on beş gün və ya bir aya görə kart almaq üçün valideynlərinin işinə gedir, sonra isə fermaya gedib ərzaq paylarını götürürdülər. Böyüklər adətən əsas işlərindən əvvəl səhər saat 5-də tarlada işləyib ərzaq paylarını almaq üçün sahəyə gəldirilər. Amma uşaqlar çöldə soyuq olduğundan belə erkən çölə çıxma bilmirdilər. Hətta may ayında Şimali Koreyada hələ də çox soyuq olurdu. Yağış yağanda və ya pis hava olanda uşaqlar işləyə bilmirdilər.

Əkin sahələrində hər ailəyə 3 km²-dən çox torpaq sahəsi ayrılırdı. Bütün günü çəltik ştilləri üçün yer qazırdıq və bütün gün üçün 0,5 bal alırdıq. Ərzaq əldə etmək üçün 1 bal toplamaq lazım idi. Beləliklə, təsəvvür edin, ərzaq payını qazanmaq üçün 6 km²-dən çox ərazidə düyü ştilləri üçün yer qazmaq lazım idi. Bu bizim üçün çox yorucu iş idi. Ancaq bundan əlavə siz həm oxumalı, həm də gənclər təşkilatının fəal üzvü olmalı idiniz. Xoşbəxtlikdən ailənin ən kiçiyi olduğum üçün başqaları kimi çox işləməli deyildim.

Yazda otuz-qırx gün ərzində əkin sahələrinin özümüzə aid hissəsini əlaq otlarından təmizləməli olurduq. Payızda isə on beş gün ərzində məcburi düyü və qarğıdalı yığmalı idik. Düyü ştilləri

çıxdıqdan sonra əl ilə qazılıb çəltik sahələrinə köçürülməli idi. Bu işdən heç xoşum gəlmirdi!

Orta məktəbdə dövlətə sədaqət çox vacib idi. Bundan əlavə, hər bir şagirddən lobyə əkmək və ildə ən azı 1 kq məhsul vermək tələb olunurdu. Biz həm də metal qırıntıları, şüşə və butulka toplamalı idik.

Şagirdlərin ən çətin işlərindən biri də dovşan dərilərini təhvil vermək idi. Hər birimiz evdə bir dovşan böyütməli, onu yeməli və dərisini bağışlamalı idik. Ancaq problem onda idi ki, onu özüm böyütməli idim. Bununla bağlı valideynlərimə şikayət etdim, amma qardaşlarım da imtahanadan keçməli olduqları üçün mənə kömək edə bilmədilər. Kiçik dərilər isə məktəbdə qəbul edilmirdi. Bu tapşırıqları yerinə yetirməyi heç sevmirdim.

Məktəb topladığımız hər şeyi orduya və ya tikinti sahələrinə göndərirdi. Şimali koreyalı məktəblilərə həmişə təhsil almağın vacib olduğu öyrədilirdi. Bundan əlavə kənd təsərrüfatına dəstək, kifayət qədər paxla yetişdirmək, metal qırıntıları toplamaq və dovşanların dərisini təhvil vermək də vacib idi. Beləliklə, şimali koreyalı bir məktəblinin həyatı həm zehni, həm də fiziki olaraq daim işləməli idi.

Dovşan dərisini təhvil verməkdən başqa digər işlərin öhdəsindən yaxşı gələ bildim. Hətta universitetə daxil olmaq üçün tövsiyə arayışı aldım və beləliklə, orta məktəbdən sonra universitetə daxil olmaq üçün seçilən dörd tələbədən biri oldum. Universitetlər orada oxuyacaq abituriyentləri seçdikdən sonra, hərbiçilər yerdə qalarlardan bəyəndiklərini işə götürürdülər. Bu işlərə yaramayanlar isə mədənlərdə və ya kənd təsərrüfatında işləyirdilər. Mənim vaxtımda uşaqlar adətən valideynlərinin yolu ilə gedirdilər. Əgər valideynlər tarlada işləyirdisə, uşaqlar da onların ardınca gedib bu işlə məşğul olurdular. Əgər valideynlər mədəndə işləyirdilərsə, uşaqlar da şaxtalarda işləməyə başlayırdılar.

Məktəbdən universitetə daxil olmaq üçün rekomendasiya aldım, amma əsgərliyə getməyimi də məsləhət gördülər. Ona görə də

əsgərliyə getmək üçün tibbi müayinədən keçdim və eyni vaxtda universitetə qəbul imtahanı verdim. Həm orduya, həm də universitetə qəbul olundum. Dostlarımla çoxunun əsgərliyə getdiyini görüb mən də onlarla getmək istədim. Amma valideynlərim buna etiraz edib dedilər: “Sənin qardaşın və bacın hərbi xidmətdədir. Niyə sən də ora getməlisən?” Yağışda, qarda çöldə işləməyim və ayaqqabılarımla həmişə təmiz qalsın deyər valideynlərim mənim müəllim olmağımı istəyirdilər.

Bununla belə, mən təslim olmadım. Atam ezamiyyətə getməzdən əvvəl adətən valideynlərim birlikdə nahar edirdilər. Beləliklə, bir gün onların nahar vaxtı qarısını açıb otağa girib bəyan etməyə cəsarət etdim: “Bu evdə ancaq konservativ insanlar yaşayır. Mən orduya gedib paraşütçü olacağam! Sonra məni şərəflə batalyon komandiri kimi ehtiyata göndərəcəklər. Mən bunu sizə sübut edəcəyəm! Mən tezliklə əsgərliyə getmək istəyirəm!” O vaxt mənim böyük istəklərim var idi.

Valideynlərim bir anlıq çəşqınlıq içində donub qaldılar. Atam özünə gəlib dedi: “Əsgərliyə getməyəcəksən!” Onlar təkid edirdilər ki, müəllimlik vəzifəsi mənim üçün ən yaxşısıdır. Ona görə də onların müqaviməti ilə universitetə daxil olmaqdan başqa çarəm qalmadı.

Bir çox professorlar öz kafedralarında oxumağımı istədi və məni inandırdılar: “Sən bizdə oxumalısan!” Mənə ibtidai sinif, orta məktəb müəllimi və pioner təşkilatının rəhbəri olmağı təklif etdilər. Bu liderlərdən biri hətta valideynlərimlə əlaqə saxlayıb soruşdu: “Qızınızın kim olmasını istəyirsiniz?” Valideynlərim cavab verdi ki, mən mütləq müəllim olmalıyam.

Mənə gəlincə, müəllim olmaq istəmirdim və valideynlərimə etiraz etdim: “Balaca uşaqları mən necə öyrədəcəyəm?” Amma onlar ancaq təkrar edirdilər ki, müəllimlik saf, nəcib və şərəfli bir peşədir. Müəllimlik karyeram belə başladı.

Müəllim olmaq istəməməyimin səbəblərindən biri Şimali Koreyada müəllimliyin bir hissəsinin siyasi təhsil olması idi. Dövlətə

verilən gündəlik sədaqət vədləri zaman keçdikcə yorucu olurdu. Orta məktəbin birinci sinif şagirdlərindən “hörmətli atamız Kim İr Sen”ə andını oxumaq tələb olunurdu və yalnız bundan sonra dərslər başlayırdı. Sınıf nümayəndəsi olanda həmişə yanımda qırmızı örtüklü qovluq gəzdirməli olurdum. Birinci səhifədə Kim İr Senə sədaqət andının mətni, növbəti səhifədə isə daha bir and var idi: “Mən çox oxumağa və nümunəvi pioner olmağa and içirəm”. Bu andı hər gün oxumalı idim. Buna görə də universitetdə eyni şeyi etməyəcəyimi çox istəyirdim.

Universitetdə oxumaq fəal ictimai fəaliyyət demək idi. Gün ərzində müxtəlif və çoxsaylı görüşlər keçirilirdi ki, müəllimlərimiz həyatın bütün sahələrində inqilabın əsgərləri olduğumuza əmin olsunlar. Qırx beş tələbədən ibarət qruplar hər cür fəaliyyətdə iştirak edirdi. Hər qrupa tələbə birliyinin nümayəndəsi və müəllim rəhbərlik edirdi. Əvvəlcə bu qrup fəaliyyəti həftədə iki gün keçirilirdi. Sonra hər gün keçirildi. Bundan əlavə, aylıq, rüblük və illik həyata keçirilən görüşlər var idi. Tələbə kimi gündəlik hesabatlar, planlar yazmalı, iclas gündəliyi yaratmalı idim. Mən sadəcə bunlara dözə bilmədim və özümə söz verdim ki, heç vaxt tələbə birliyinin rəhbəri olmayacağam.

Amma yəqin ki, artıq təxmin etdiyiniz kimi, mən yenə də universitetimizin tələbə birliyinin rəhbəri oldum. Həqiqətən bu xoşuma gəlmədi. Hər səhər sosial fəaliyyət proqramının təşkili ilə bağlı tapşırıqları yerinə yetirməli idim. Mənim işim hər gün tələbələrin sosial həyat jurnallarını nəzərdən keçirmək idi. Digər tələbələr oxuyarkən mən sosial hesabatlar yazmalı, qiymətləndirmə aparmalı və planlar hazırlamalı idim. Bütün bu sənədləri yoxlamaq üçün Universitet Assosiasiyası Komitəsinə təqdim etməli olurdum. Başqaları axşam saat 6-da evə qayıtdıqları halda, mən gecə yarısında evə qayıdırdım. Nəticədə mən təhsilimi davam etdirməkdənsə, universitetin tələbə birliyində işləməyə daha çox vaxt sərf etdim.

Bütün bunların nə qədər mənasız olduğunu heç kim təsəvvür edə bilməzdi, amma inqilabın əsgəri olmaq tələbələr üçün də

əsas idi. Nəhayət, bunu inkişaf etdirmək bizim məsuliyyətimiz idi. Biz vaxtımızın çox hissəsini kommunizmin və sosializmin böyük siyasətini öyrənməyə sərf edirdik, ona görə də başqa bir şeyi öyrənməyə çox az vaxt qalırdı. Hamımız müəllim və Kommunist Partiyasının üzvü olmaq istəyirdik. Partiyaya qoşulmaq bir neçə dovşan yetişdirib dərisini soymaqdan daha çox şey tələb edirdi.

Ali təhsilimi başa vurmağa yaxınlaşaraq partiya üzvlüyünə daxil olmaq fikrində idim. Mən universiteti fərqlənmə diplomu ilə bitirdim. Bu o demək idi ki, ölkənin ən yaxşı məktəbində nüfuzlu müəllim vəzifəsində işləyə bilərdim.

Amma Şimali Koreyada bu, həmişə partiyanın, dövlətin və inqilabın ehtiyaclarından irəli gəlir. Mən Şimali Koreya ilə Cənubi Koreyanın sərhədində yerləşən kənddən olduğum üçün bu o demək idi ki, mənim də o kənddəki hər kəs kimi vətən qarşısında hərbi təlim keçmək üçün xüsusi borcum var idi. Buna görə də məni mühafizəyə və cənubdan hücumla məruz qala biləcək ərazini, xüsusilə həssas sayılan dağ qorumaq üçün göndərdilər. Xoşbəxtlikdən, əla təcrübəm var idi və tezliklə təhsilimi başa çatdırmaq üçün universitetə qayıtmağa icazə verildi.

Təhsilimi bitirdikdən sonra məni sərhəddən çox da uzaq olmayan məktəbə işə təyin etdilər. Məktəbin həyətindən silahsızlaşdırılmış zonanın tikanlı məftilləri, Şimali və Cənubi Koreya arasında bufer rolunu oynayan torpaq parçası görünürdü. Bütün bu müddət ərzində bizə firavanlıq və rifah vədləri verildi.

Bununla belə, Şimali Koreyada müəllimlərin, xüsusilə də, subay, gənc və istedadlıların həyatında daimilik və sabitlik yox idi. Tezliklə məni səkkiz aylıq başqa məktəbə göndərdilər. Sonra məni tamamilə başqa şəhərə köçürdülər. Amma hər şey pis deyildi. İnsanların çoxunun tələbəklik illərinin çox xoş xatirələri var. Bəlkə də ona görə ki, onlar hər gün axşam saat on birə qədər müxtəlif görüşlər barədə hesabatlar hazırlayıb nəzərdən keçirmək üçün Universitet Assosiasiya Komitəsinə təqdim etməli deyildilər. Beləliklə, gəncliyimin ən xoşbəxt xatirələri müəllimlik karyeramın yeni başladığı

vaxtlara təsadüf edir. Enerjim və çoxlu mütərəqqi ideyalarım var idi, ona görə də müəllimlik sahəsində uğur qazandım və işimin nəticələri kifayət qədər yüksək idi. Maşınım olmadığı üçün şəhərin mərkəzindən məktəbə getmək üçün 35 km yol qət etməli olurdum. Artıq dovşanların dərisini soymaq məcburiyyətində qalmadığıma görə sevinirdim.

Sərhəd bölgəsində yerləşən məktəb idman tədbirlərinə qatılanda şagirdlərin sayı az olduğundan komandamız heç vaxt qələbə qazana bilmirdi. Amma voleybol, basketbol, həndbol yarışlarında onları alqışlayaraq qışqırırdım.

Bundan əlavə, o zaman qrupların iştirakını tələb etməyən bir çox başqa, məsələn, musiqi aləti çalmaq və ya oxumaq kimi müsabiqələr var idi. Məktəblilərə oxumağı, qarmonda çalmağı, amma hər şeydən əvvəl qalib olmağı öyrədirdim. Məktəbimiz kiçik olduğuna görə ona pis baxılmasını istəmirdim və həmişə şagirdlərə deyirdim: “Əsas qalib gəlin! Yalnız birinci yer üçün çalışın. İkinci yeri düşünməyin!” Unudulmaz vaxtlar idi.

Şagirdlərimin yaxşı nəticələri və nailiyyətləri sayəsində şöhrət qazandım. İndiki kimi o zaman da həm şagirdlər, həm də müəllimlər üçün çoxlu mükafatlar var idi. Məktəb mənim ünvanıma on təşəkkür məktubu aldı. Bu, mənim çox adlı-sanlı bir məktəbdə nüfuzlu vəzifəyə təyin edilməyimə səbəb oldu. Burada mənə tapşırıldı ki, məktəb üçün nadir və çox arzulanan “nümünəvi” adını qazanmağa çalışım. Ancaq heç kim mənə bu məqsədə necə nail olmağı öyrətmədi və mən bunu özüm başa düşməli, həmçinin bütün lazımı sənədləri özüm doldurmalı idim. Bu proses çox çətin oldu. Şagirdlərin neçə dərslərdən keçməli olduğu, məktəbdə hansı fənlərin tədris edilməli olduğu, məktəb planının nədən ibarət olması və s. kimi bir çox meyarlara əməl edilməli idi.

Məktəblərdən “nümünəvi” adını almaq üçün müraciətlər həmişə hərbcilərə bildirilirdi. Müəyyən bir məktəbin namizədliyini təsdiqləsələr, məlumat yerli məmurların baxdığı müvafiq vilayətin hökumət aparatına ötürülürdü. Yerli hakimiyyət orqanları tərəfin-

dən təsdiq edildikdən sonra ərizələr mərkəzi hökumətə göndərilirdi. Bundan sonra üç yüz nəfərdən ibarət Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsində onlara baxılırdı. Belə ki, məktəb “nümunəvi” adına layiq görüləndə bu, o demək idi ki, orada ölkənin fiziki və akademik fənlər üzrə uğur qazanan, mənəviyyat məsələlərinə yaxşı hazırlaşan ən yaxşı şagirdlər təhsil alır. Nəticə etibarilə bu status həm şagirdlərə, həm də müəllimlərə fayda gətirsə də, ən çox qazanan direktor olurdu.

Amma məktəbin “nümunəvi” adını qazanmasında rolu olan və direktora fayda gətirən bütün “çirkli” işləri görən gənc müəllimin heç nəyə haqqı yox idi. Bu tamamilə ədalətsiz yanaşmadır. Arvadından yenicə ayrılan və mənimlə birgə vaxt keçirmək istəyən 42 yaşlı direktorun (tamamilə arzuolunmaz olsa da) diqqətini çəkdim. O söz verdi ki, əgər gecəni onunla keçirsəm, mənim əziz arzumu — Kommunist Partiyasına daxil olmağımı həyata keçirəcəm.

Onda mənim iyirmi beş yaşım var idi. Mən çox istəyirdim ki, lazımı hörmətə nail olmaq üçün partiya üzvü olum. Lakin məktəb rəhbərliyi mənim uğur qazanan kimi ailə quracağımı və müəllimlik karyeramı bitirəcəyimi biləndə partiyaya qoşulmağımıza mane oldu. Ona görə də direktor mənə belə nalayiq təklif edəndə qədər onlar vaxtı uzatdılar.

Mən, əlbəttə, onun təklifini rədd etdim, amma çaşqınlıq içində idim. Şimali Koreyanın sosial normalarına uyğun olaraq, liderimin iddialarını anama və atama deyə bilmədim, ona görə də nə vaxtsa partiyaya qoşulmaq xəyalından əl çəkdim. Onlara ərə getmək istədiyimi və bunun nə qədər tez olsa bir o qədər yaxşı olduğunu söylədim. Valideynlərim mənim paraşütçü olacağımı elan edərkən məəttəl qaldıqlarından daha çox təəccübləndilər və dedilər: “Sənə nə olub? Əvvəllər biz evlilik haqqında danışanda sən həmişə qəzəblənərdin!”

Beləliklə, cənab Be ilə evləndim. Biz bal ayına getdik və sonra iki uşaq dünyaya gətirdim. Valideynlərimin evində yaşadığıma görə xoşbəxt idim. Ancaq bundan əvvəl çox uğurlu, ağıllı və enerjili

olmağıma baxmayaraq, uşaq dünyaya gətirdikdən sonra mənə yalnız daimi xəstəlik qaldı. Anam, atam, qardaşlarım və bacılarımın mənə yazığı gəldi. Niyə xəstə olduğumu düşündülər və bunun valideynlərimizin və ya hətta əcdadlarımızın törətdiyi naməlum bir günaha görə ola biləcəyini düşündülər. Bütün bədənəm ağrıdan ağrıyırdı, amma xəstəliyimin dəqiq adı yox idi.

Yoldaşım tez-tez deyirdi: “Sənin üçün çətin olanda əllərini bir-birinə dayayıb dua et”. Lakin o, “Rəbb” və ya “Allah” sözünü belə qeyd etməmişdi, dua etməyin nə demək olduğunu və necə ediləcəyini də izah etməmişdi. O mənə yalnız səhv etdiyimi etiraf etməyi məsləhət gördü. Düzünü desəm, əvvəlcə onun məsləhətini gülünc hesab etdim və mənasız danışdığını düşündüm. Tez-tez xəstələnirdim və o, əllərimi bir-birinə dayayıb dua etməyi mənə söyləyirdi. Nəhayət, onun məsləhətinə əməl etmək qərarına gələndə sağaldım. Ancaq həmişəlik sağalmadım. Vaxt keçdikcə yenidən xəstələndim, lakin o vaxtdan bəri heç vaxt duanı adı qəbul etmədim.

Bəzən o ilk şəfadan sonra aylı gecədə çölə çıxıb əllərimi bir-birinə dayayaraq sanki naməlum bir şəxsə dua edirdim: “Mən niyə xəstəyəm? Yaxşı insan olmaq üçün əlimdən gələni edirəm. Niyə yenidən xəstələnirəm? Məni sağalda bilərsən?” Bəzən belə duadan sonra özümü daha yaxşı hiss edirdim.

Bir gün ərim dedi: “Günah etmə”. Mən heç “günah”ın nə olduğunu bilmirdim. Mənə başa saldı ki, yalan danışmaq, insanları alçaltmaq, oğurluq və zina etmək günahdır. Amma mən zinanın nə olduğunu bilmirdim. O bildirdi ki, yalan təlimlər də günahdır. Amma bu anlayış da mənə tanış deyildi. Mən ondan bunun nə demək olduğunu soruşdum və o dedi ki, bu casusluqdur. O vaxtlar mən çox şeyi bilmirdim.

İlk duamı etməzdən əvvəl də mən vicdanla yaşayırdım. Məni sanki cənnət izləyirdi, ona görə də kin saxlayıb lənətləyə bilməzdim. Görəsən, kin saxlasam və insanları söysəm, bu günah sayılırmı?

Elə vaxtlar olub ki, nəsə almışam və mənə lazım olduğundan daha çox pul qaytarıblar. Belə hallarda həmişə artıq pulu qaytar-

mışam. Şimali koreyalılar arasında bu axmaqlıq hesab olunurdu. Amma mən başqa cür etməyə cəsarət edə bilməzdim. Yoldaşım mənə həmişə pis iş görməməyi öyrədirdi, amma istəsəydim də bacarmazdım.

Ər və arvadın birlikdə ünsiyyətdə olması, arvadın uşaq dünyaya gətirməsi və böyütməsi, dua edə bilməsi, lakin arvadın ciddi olaraq “Nə demək istəyirsən? Dediklərinin yarısını başa düşmürəm” soruşması sizə qeyri-adi görünə bilər. Ancaq başa düşmək lazımdır ki, Şimali Koreya ailə həyatı baxımından dünyanın qalan hissəsindən fərqlənir. Ər və arvad bir-birləri ilə belə söhbətdə son dərəcə diqqətli olmalıdır. Onların iman kimi dərin mövzular haqqında danışmaq üçün bir-birlərinə kifayət qədər etibar etmələri uzun illər çəkə bilər.

Məndən tez-tez soruşurdular ki, ərimin mənə söylədiyi bütün qəribə şeyləri nəzərə alaraq, necə ona hörmət etməyə davam edirdim. Amma mən yaxşı tərbiyə almışdım. Mən heç vaxt ona, hətta dostları barədə sual verməmişəm. Hərdən biz eyni stəkandan su içərdik, eyni qabdan düyü yeyərdik ki, qonaqlar daha çox yemək yesin. Mən həmişə qonaqlarıma xoş münasibət bəsləməyi və evlərinə gedəndə onlara özləri ilə aparmaq üçün bir şey verməyi xoşlayırdım. Ona görə də yoldaşımın dostları mənə çox yaxşı münasibət bəsləyirdilər.

Bununla belə, Şimali Koreyada çoxdan tanıdığımız dostlarınızla ünsiyyət qurarkən son dərəcə diqqətli olmalısınız. Buna nümunə: məsləhətə ehtiyacı olan dostuna söylədiyi bir ifadəyə görə ərim həbs edilib həbsxanaya göndərildi. Həmin adam soruşdu ki, biz bu qədər xoşbəxt yaşamağı necə bacarıyıq? Onun həyat yoldaşı ilə münasibətləri son dərəcə gərgin idi. Deyəsən, onun gənc olanda başqa qızla ünsiyyəti olmuşdu, indi yaşa dolduqca arvadı onunla pis davranırdı və o, münaqişəsiz yaşamağı öyrənmək istəyirdi. Ərim cavab verdi: “Biz münaqişəsiz yaşayırıq, çünki Allah bizimlədir” və ona On Əmrin mahiyyətini izah etdi. Şimali Koreyada bu, rəsmi ittiham irəli sürülmədən kiminsə bir il soyuq həbsxanada oturmağa məhkum edilməsi üçün kifayət idi.

Düşünürəm ki, Allahın həmin an ərimin həbs olunmasına yol verməsinin səbəbi, mənə dua etməyi öyrətməsi idi. Ərim bir ildən çox həbsdə qaldı, lakin ailəsindən heç kim onu görmək üçün Dövlət Siyasi Təhlükəsizlik İdarəsinə getmədi. Deyəsən, onun üçün narahat olan tək mən idim.

Belə biganəliyin səbəbini anlamayıb qayınanama zəng etdim. Ancaq o, sadəcə köksünü ötürüb dedi: “Heç bir insan onu xilas edə bilməz. Burada insan gücsüzdür”. Ərimin bacısı da eyni şeyi dedi. Onların sözləri mənə dua etmək fikrini verdi. Mən ərimin bacısına dedim ki, onda biz dua etməliyik.

Mən ümumiyyətlə dua etməyi bacarmırdım. Nə duanın tərzini, nə də qaydalarını bilirdim, təlim keçmiş və hazırlıqlı imanlı deyildim. Amma indi başa düşürəm ki, duanın mahiyyəti Allahdan bir şey istəmək deyil. Düşünürəm ki, dua Allahın sizi acınacaqlı vəziyyətdən çıxarması üçün birbaşa ürəkdən gələn dərin bir arzu kimidir. Yadımdadır, o vaxt ərimin həbsxanada öldürüləcəyindən qorxub gecələr yata bilmirdim və yalnız onu necə xilas edəcəyimi düşünürdüm. Dua etməyi bilmirdim, sadəcə bunu təkrar edirdim: “Əgər varsansa, Allahım, bizə kömək ol. Xahiş edirəm, ərimi qoru. Xahiş edirəm, onun evə qayıtmasına kömək et”.

Ərim bir ildən çox həbsdə qaldı, lakin heç vaxt ittiham olunmadı. Amma bu, onun ölümə məhkum edilməsinə imkan yaratmadı. Sonda ərim azadlığa çıxdı!

Ərim azadlığa çıxandan sonra qayınanam yanıma gəldi. İndi ərim keçmiş məhbus damğası ilə üzləşdiyindən, ona baş çəkmək üçün rəsmi icazə almaq bizim üçün daha çətin idi və bu, hətta şübhə doğura bilərdi. Ona görə də onun gəlməyinə çox sevindim. Qayınanamla çox şey haqqında danışmalı, məni maraqlandıran bir çox suallara cavab almalı idim.

Qayınanama ərimin həbsindən sonra davamlı dua etdiyimi söylədim. Məncə, bu dua sayəsində ərim azadlığa çıxdı. Həyat yoldaşım və qayınanam bu sözlərimə güldülər, çünki o vaxtlar iman məsələlərindən çox az şey başa düşürdüm. Amma yenə də ərimin

sağ və azad olduğuna inanırdım, çünki onun üçün çox dua etmişdim. Allah dualarımı eşitdi və mənə yazığı gəldi. Ərimin bacısı sözlərimə inandı. Sonra tədricən ərim özü də dediklərimə inandı. Daha sonra biz Müjdəni bölüşməyə qərar verdik.

Qayınanam məsihçilik haqqında mümkün qədər tez öyrənməyimi istədi, ona görə də bir-birimizdən uzaqda yaşasaq da, bizə gəldi. “Başlanğıcda Allah göyləri və yeri yaratdı...” Özümü pis hiss etməyimə və daim yorğun olmağıma baxmayaraq, o vaxt qayınanamdan öyrəndiklərim hələ də yadımdadır. Mən ruhani birləşməyə o qədər susamışdım ki, gecə saat üçə qədər yatmasaq da, heç yuxum gəlmirdi.

Gedəndə qayınanam mənə otuz min von verdi. Otuz min von çox pul deyil, amma o mənə heç nə vermədən gedə bilməyəcəyini söylədi. Sonra daha qiymətli bir şey verdi. O dedi: “Mən sənə inanıram və tezliklə qayıdacağam”. Xüsusilə, Şimali Koreyada yaşamaq məzmununda onun sözləri mənim üçün çox şeyi ifadə etdi.

Qayınanam məsihçi kitablarını Şimali Koreyaya gətirib ölkə daxilində daşıya bilmədi, buna görə də o, Çinin şimal-şərqindəki Koreya-Çin kilsəsində olarkən eşitdiyi ilahiləri və Müqəddəs Kitab mahnılarını əzbərləməli oldu. Amma o mənə “yeni iman edənlər üçün dərslik” adlı kiçik kitabça gətirdi. Üz qabığına ginkqo ağacının şəkli vardı. Ondən aşağıda İsa daşın üstündə oturmuşdu, yanında isə on iki şagird var idi. Qayınanam kitabçanı mənə vermək üçün onu alt paltarında gizlədərək Şimali Koreyaya keçirmişdi.

Qayınanam mənə himnlər və Müqəddəs Kitab ilahiləri oxumağı öyrətdi. Bundan əlavə, o, necə tövbə və dua etməyi izah etdi. Elə oldu ki, bundan sonra Çinə getdi, sonra tez qayıtdı. O, həmişə bizə baş çəkirdi. Bəzən dərhal gələ bilmirdi. Ancaq hər dəfə bir neçə yeni ilahi və ya mahnı öyrənəndə yenə də onları öyrətmək və mənə nəsihət vermək üçün bizə gəlirdi. O, sadəcə olaraq gözəl qadın idi!

Qayınanam mənə ilk dəfə Müqəddəs Kitabdan izah etməyə başlayanda imanımın səmimi olduğumu düşünürdüm. Amma kiminsə himayəsində olduğumu duyurdum. Həyatım asan deyildi, amma

həmişə güvənə biləcəyim birinin olduğunu hiss edirdim. Ərim həbs olunanda dəstəyimi itirdim. Bütün həyatım boyu düşünmüşəm ki, mən hər şeyə aqlım, istedadım və rəhbərlik keyfiyyətlərim sayəsində nail olmuşam. Amma Allahı tanımadığım üçün aqlıma belə fikirlər gəlirdi. *Axı mənim aldığıım təhsil Çuxçenin ideya və prinsiplərinə əsaslanırdı. Müjdəni eşidəndə anladım ki, həyatda əldə etdiyim hər şeyi mənə Allah verib. O olmasaydı, mənim heç bir şeyim olmazdı və əldə etdiyim hər şeyə Onun sayəsində nail oldum.*

Ərimdə də belədir. Həbsdən çıxandan sonra sözün əsl mənasında bir il işləyə bilmədi. Həbsxanada o, daim ayaqları üstündə oturmuşdu.

Bir gün əməliyyat olunmalı idim. Əməliyyat otağına girib ölməyəcəyimə əmin idim. Səbəbini izah edə bilmərəm, amma mənə güclü iman var idi. Yoldaşım dedi ki, o vaxt mənim üçün ürəkdən dua edib. Mən dedim: “Əməliyyatın uğurlu keçməsi üçün mən də çox dua etmişəm. Mən duada dedim ki, əgər Allah varsa, məni ölməyə qoymaz”. Buna ərim güldü. Məncə bunlar mənim iman yolumda ilk addımlarım idi.

Bir gün qayınanamın qardaşının yanına getdim. Onun oğlu institutda müəllim işləyirdi və mən orda bir kitab gördüm. Bu, ensiklopediyaya bənzəyən qalın bir kitab idi və orada Allah haqqında çoxlu məlumatlar var idi. Orada yazılanlarla qayınanamdan öyrəndiklərim arasında oxşarlıqlar var idi. Kitab mənə Adəm və koreyalı Həvvanın adı Çavadan danışdı. Ancaq bu kitab onun adının fərqli bir variantını Eva adını istifadə edirdi. Bu kitabda dünya siyasəti, Şimali və Cənubi Koreya, yer üzündəki ən uzun və ya ən qısa çay, ən hündür dağ, aylıq yağıntılar, prezidentlərin adları və mənşəyi kimi ümumi məlumatlar var idi. O, həmçinin göylərin və yerin Tanrı tərəfindən yaradılmasından və On əmrədən bəhs edirdi.

Qayınanamın məsləhətləri və bu kimi kitablar sayəsində imanla bağlı hər şeyi daha aydın başa düşməyə başladım. İman barədə kitablar oxudum və mümkün qədər çox məlumatı mənimsəmək, oradakıları əzbərləmək və öyrətmək üçün bütün qabiliyyətlərimi

istifadə etdim. Tədrisən iman məsələlərini anlamağa başladım. O qədər oxuyurdum ki, ərim düşünürdü ki, dəli olacağam.

Qayınanam mənə öyrətmək üçün tez-tez bizə baş çəkə bilməsə də, Şimali Koreyanın bütün əxlaq tərbiyəsinin əslində Müqəddəs Kitaba əsaslandığını anlamağa başladım. Hökumət sadəcə olaraq Allahın Kəlamının öyrətdiklərini təhrif etmişdi.

O vaxtdan bəri mənim ailəm dünya ilə öz arasına bir divar çəkdi. Kim İr Senin ad günü münasibəti ilə keçirilən məcburi tədbirlərdə, bütün şimali koreyalıların onun abidəsi önünə gül dəstələri qoyduğu zaman biz iştirak etmədik. Biz dünyəvi himnlər əvəzinə məsihçi ilahiləri oxuduq. Təbii ki, ilahi oxumağımızı heç kim eşitməli deyildi, ona görə də yaxınlıqda sakit, geniş bir tarlada yığışb ilahilər oxuduq. Hər axşam qapını bağlayaraq “Rəbbin duası”nı əzbərləyirdik və həvarilər kimi birgə dua edib imanımızı gücləndirirdik. Ailə həyatımızın bütün sahələrində biz Kim İr Senin təlimlərinə deyil, Allahın On Əmrinə əməl edirdik. Kəlama əsasən olan kilsənin və ya ibadətlərin necə olduğunu bilmirdik. Amma hər bazar günü biz Müqəddəs Kitab ayələrini əzbərləyir, ilahilər oxuyur, birlikdə “Rəbbin duası”nı edir və On Əmrə əsasən günahlarımıza görə tövbə edirdik. Yeni iman edən məsihçilər üçün olan kitabçadan başa düşmədiyim bir şeylə rastlaşanda ərimdən soruşurdum. O, bütün cavabları bilmirdi, amma uşaqlıqda nənə-babasından eşitdiklərini həmişə xatırlamağa çalışırdı. Ərim özü də bir çox hadisələrin şahidi olmuşdu, ona görə də məsihçi həyatından maraqlı hekayələri mənə danışmağa çalışırdı.

Biz nəşə səhv bir şey etdikdə həmişə etiraf edirdik. Qayınanam mənə dua etməyi öyrətdi. O mənə tövbə, şükür duası, həmçinin yeməkdən əvvəl necə dua etməyi də öyrətdi. Yeni iman edənlər üçün kitabçada necə dua etmək barədə kifayət qədər sadə, aydın və ətraflı məlumat var idi. Zamanla bütün bu biliklər bizim həyat tərzimizə çevrildi. Hər bazar günü öyrəndiklərimizi həyata keçirirdik. İbadəti necə bitirəcəyimizi bilmədən biz sadəcə olaraq “Rəbbin duası”nı birlikdə söyləyirdik və bir neçə ilahilər oxuyurduq. Hər

dəfə birimiz ibadətlərə rəhbərlik edir, ailənin qalan hissəsi isə onun dediklərini dinləyirdi.

Qayınanam gələndə yeməkdən əvvəl belə dua edirdik: “Allahım, bizə gündəlik çörəyimizi verdiyinə görə Sənə şükür edirik. Ya Rəbb, bizə öyrət ki, günah etməyəkdir”. Uşaqlarımıza da dua etməyi öyrədirdik. Bundan əlavə, uşaqlara ağılında və ürəyində olan hər şeyi Allahın hüsuruna gətirməyi tapşırırdım. Yoldaşım ilə bəzən belə dualar edərək bütün gecəni keçirirdik. Bilmirəm, bu bizim müntəzəm dualarımızın nəticəsi idi, ya yox, amma həyatımız başqalarının həyatı ilə müqayisədə sabit idi.

Bundan əlavə, pulumuzun ondabirini necə ödədiyimizi sizinlə bölüşmək istərdim. Şimali Koreyada kilsə yoxdur. Gəlirimizin ondabir hissəsini və ianələrimizi verəcəyimiz heç bir pastor yox idi. Qayınanam isə onların əhəmiyyətini həmişə vurğulayırdı. Bizim ondabir hissəni verməyə adamımız yox idi, ona görə də biz onu ehtiyacı olanlara kömək etmək üçün istifadə edirdik.

Kasıbların bəziləri dərman və ya müalicə pulunu ödəyə bilməyəndə biz onların qayğısına qalırdıq. Özümüzün dolanmağa ehtiyacımız olduğu halda, onlara dərman alırdıq. Biz acları üçün düyü alırdıq. Ehtiyacı olanlara paltar verirdik. Ərzaq alarkən, satıcılar qocalar və ya hamilə qadın idisə, xırda pulları onlara verirdik. Onlar tərəvəzləri tərəzidə çəkəndə biz onları yoxlamırıq, sadəcə etibar edirdik.

Biz bütün bunları ondabirimiz hesabına edirdik. Biz bunu “müjdəçilik” adlandıırırdıq, baxmayaraq ki, bu sözü ucadan deyə bilmirdik. Qohumları ziyarət edəndə özümüzə hədiyyə aparanda onlar sevinərdilər. Biz zəngin deyildik, amma həmişə bir şey — ya ehtiyacları olan dərmanı, ya da ərzaq məhsullarını alıb aparırırdıq.

Bütpərəstliyin bütün növləri bizə yad idi. Qayınanam məsihçilərin şamanları ziyarət etmələrini və ölümlərə ibadət etmələrini dəstəkləməirdi. O bizə bunu etməməyi tapşırırdı və biz onun göstərişlərinə əməl edirdik.

Biz ilk dəfə bacı-qardaşlarımıza Müjdəni təbliğ etməyə başlayanda onlar bizim dəli olduğumuzu düşünürdülər. Onların bəziləri

sonda inandı, bəziləri isə bunun yalan olduğunu iddia edərək rədd etdi. Lakin onlar öz həyatlarını bizimlə müqayisə etdikcə, bizim haqlı olduğumuzu tədricən anladılar. Onlar başa düşürdülər ki, Şimali Koreyanın bu qədər kasıb olmasının səbəbi imansızlıq idi. Rəhbərimiz Kim Çen İr ölkəni firavanlaşdırmaq üçün nə qədər çalışsa da, irəliləyiş yox idi. Biz ölkəni tərk edənə qədər qohumlara Allahın rəhbər Kim Çen İrdən böyük olduğunu söylədik və dedik ki, biz insanlara ibadət etməməliyik və çətin anlarda Allaha etibar etməliyik. Biz günah etməməliyik, yemək və paltar üçün Ona şükür etməliyik, qonşularımızın qayğısına qalmalıyıq və s. Biz Müjdəni ətrafımızdakı hər kəsə deyil, yalnız yaxın qohumlarımızla bölüşə bildik.

Onlar tez-tez yemək üçün dualarımıza qoşulur və imanımız barədə hakimiyyət orqanlarına xəbər vermirdilər. Biz dua etmədən yemək yeməzdik. Biz kənar adamlara imanımız barədə bölüşə bilmədik, lakin yaxın qohumlarımız Kim İr Sen və Kim Çen İrə sitayiş etməyin bütpərəstlik olduğunu başa düşdülər. Biz izah etdik: “Bizim hüzzurumuzda başqa tanrı yoxdur. Biz yalnız bir Allaha itaət edirik. Yalnız bir Tanrı var, o da Müqəddəs Allahdır. Başqalarını dinləmək lazım deyil”. Bu yolla biz onlara Müjdəni təbliğ edirdik, baxmayaraq ki, özümüz bunu necə edəcəyimizi bilmirdik.

Nəhayət, ərimə görə ailəmiz Şimali Koreyadan qaçmalı oldu. O, Dövlət Təhlükəsizliyi İdarəsinin nəzarəti altında idi. Bizi tutmaq asan olardı, çünki həmişə biz nəzarət altında idik. Dini cinayətkarlar adətən həbs olunaraq həbs düşərgələrinə göndərilirdilər. Biz də uşaqlarımıza görə narahat idik. Biz onlara evdə məsihçi imanını öyrətdiyimiz üçün narahat idik. Evdən kənarında onların Məsihin davamçıları kimi görünməsinə səbəb olacaq bir şey edə və ya deyə bilərdilər, amma əslində onlar cinayətkar deyildilər. Buna görə də, uşaqlarımızın gələcəyi naminə, Şimali Koreyadan qaçmağa qərar verdik.

Qaçmaq haqqında düşünmək asan deyildi. Şimali Koreya bizim qardaş və bacılarımızın, analarımızın, atalarımızın, nənələrimizin

vətənidir. Ancaq ailəyə və vətənə sədaqətdən söhbət gedəndə, Rəbb mənə yer üzündəki valideynlərimin heç vaxt verə bilmədiyi şeyi verdi. Onlar mənə bacardıkları bütün gücü və sevgini verdilər və övladları üçün heç nəyi əsirgəmədilər. Amma indi hər zaman bizimlə olan, hər zaman bizi izləyən, həmişə bizə rəhbərlik edən Rəbbə minnətdarlıqla dolu bir ürəklə yaşayıram.

Çox az adamın keçməyə cəsarət etdiyi dağlara — tezliklə mənim və övladlarımla ayaqlarımızın dəyəcəyi yerlərə baxdım. Doğulduğumuz ölkəni həmişəlik tərk edib bir neçə ay əvvəl ərimin getdiyi yolla getməyə hazırlaşırıdık. O anda ürəyimdə saxladığım Müqəddəs Yazılardan bir parçaya, Yeşaya peyğəmbərin kitabından 41:10-cu ayəyə müraciət etdim: “Qorxma, çünki Mən sənənləyəm, dəhşətə gəlmə, çünki Allahın Mənəm. Səni qüvvətləndirəcəyəm, sənə kömək edəcəyəm. Sadiq sağ əlimlə sənə dayaq olacağam”.

Yer üzündə heç bir valideyn belə inanılmaz vəd verib onu yerinə yetirə bilməz.

5-Cİ FƏSİL

Ailə — Emmanuel

Xanım Be

2009-cu ilin noyabr ayının sonunda qızım, oğlum və mən Şimali Koreyadakı evimizi tərk etdik və bir daha geri qayıtmadıq. Biz düz dağlara tərəf yollandıq və onları aşdıq. Şimali Koreya şəhərlərindən açıq şəkildə keçməyə və ya qanuni olaraq Çinə səyahət etməyə imkan verən lazımi sənədimiz yox idi. Ölkənin bir nöqtəsindən digərinə köçməyi planlaşdıran hər kəsdən səyahət sənədi — rəsmi möhürlü bir növ daxili pasport tələb olunurdu. Onu əldə etmək bir neçə ay çəkə bilərdi, eləcə də adambaşına yüz dollar və ya daha çox pul ödəmək lazım olacaqdı. Bu yaxınlarda ölkədən qaçmaq istəyən şəxsin həyat yoldaşı və uşaqlarına belə bir sənəd verilməyəcəkdi. Buna görə də, bizim yalnız bir yolumuz qaldı, o da dağlardan keçib getmək yolu idi.

Ən yaxşı yolu tapmaq və bizi bu yola hazırlamaq üçün ərim bir neçə ay əvvəl bizdən öncə getdi. Ölkədən çıxanda yaxşı siqnalın və təhlükəsiz mühitin olduğu bir neçə yerdə, ərim cib telefonu ilə zəng edib səyahətimizə rəhbərlik etdi. Təbii ki, yalnız telefonla tələm-tələsik verilən göstərişlərə əsaslanaraq tanış olmayan dağlardan, şəhərlərdən və keçid məntəqələrindən keçmək çətin idi. Halbuki Allah özü bizə yol göstərən idi.

Gündüz biz dayanmadan yol gedirdik. Bir dəfə asayiş keşikçilərinin ciddi olmadığı şəhərlərin birində bir neçə saatlıq yolda bizi aparən maşının sürücüsü ilə danışıq bildik və səyahətə icazə sənədini göstərmək lazım olmadı. Biz dağların ətəyindəki kənddə bir evə gəldik və qayınanamı ziyarət etmək üçün sərhədə yaxın bir

şəhərə getdiyimizi və icazələrimizi itirdiyimizi söylədik. Sakinlər mehribanlıqla bizi stansiya istiqamətləndirdilər. Şimali Koreyada həmişə olduğu kimi, biz qatarı on gün gözləməli olduq, amma qatarla belə uzağa gedə bilməzdik.

Ancaq bunlar xoş istisnalar idi. Çox vaxt biz sadəcə piyada yol gedirdik, daha doğrusu, dağlara çıxırdıq. Şimali Koreyanın 70% ərazisini Şimali Koreya sərhəddiləri, polisləri və təhlükəsizlik agentləri tərəfindən baxımsız qalan dağlar əhatə edir. Geriyə baxanda, sağ qalmağımıza inana bilmirəm. Hələ də düşünürəm ki, biz bunu necə etdik? Keçdiyimiz dağlardakı yolların ətrafında meşələr o qədər sıx idi ki, çox vaxt başımızın üstündəki səmanı belə görə bilmirdik. Dəfələrlə yavaş-yavaş və əzab-əziyyətlə qar yığınlarının arasından sinəmizə qədər qar olan yolla irəliləyirdik. Bu yolu qət etməkdən başqa çarəmiz yox idi.

Ərim yanımda olmadığı üçün övladlarımın və mənim çətinlik çəkdiyimiz zaman kömək üçün Allahdan başqa müraciət edə biləcəyimiz heç kim yox idi. Mən inanıram ki, o sonsuz günlərdə övladlarım mənimlə yanaşı getdiyi kimi, Tanrı da mənimlə yanaşı gəldi. Müqəddəs Kitabda Yeşaya peyğəmbər demişdi: “Emmanuel yəni Allah bizimlədir!” Allah bizimlə idi, Məsih Xammaya gedən yolda sağirdləri ilə görüşən zaman tanınmadığı kimi yanımda gəldi.

Amma getdiyimiz yer Xammadan çox uzaqda idi və ora çatmaq üçün daha çox səy lazım idi. Gün batanda ən yaxın kəndə çatdıq və münasib ödəniş müqabilində biz ən təhlükəsiz görünən evdə gecələdik. Qayınanamın sərhəddə yaşadığını və onun evinə gedən yolda azdığımızı deyərək hər evin sahibindən kömək istəyirdim, bu, əslində doğru idi. Bu kəndlərin hər birində Allah bir nəfəri və ya ailəni bizim üçün təxminən bir dollara gecələməyimiz üçün təmin etdi. Şimali Koreyada yad insanları evinizə qəbul etməyin nə qədər təhlükəli olduğunu nəzərə alaraq, hər gün biz qonaqpərvərlik möcüzəsi görürdük.

Heç bir ailə var-dövləti ilə öyünə bilməzdi. Biz bir kiloqram düyü üçün bir dollar ödəyirdik və bu bir ailəni bir gün doyurmaq üçün kifayət edirdi. Ev sahibləri də bizə hörmət edirdilər, bəzən yeyə

biləcəyimizdən də çox yemək verirdilər. Biz şimali koreyalılar aclıqdan ölməyə çox yaxınlaşsaq da, əksəriyyətimizdə hələ də insanlıq xasiyyətləri qalıb. Biz qayğıkeş, qonaqpərvər olmağa, gənclikdən bizə öyrədilən adət və ənənələrə əməl etməyə çalışırıq.

Nə yaxşı ki, hər bir ailə belə qonaqpərvər idi, çünki bizim yeməyə həqiqətən ehtiyacımız var idi! Həmin vaxt qızım hamilə idi. Qaçqınlar arasında tez-tez müşahidə olunduğu kimi, o, ərini tərk etmək məcburiyyətində qaldı. Mənim həmişə səhhətimdə problemlər olub. Şimali Koreyadakı oğullar isə başqa ölkələrdəki oğullardan fərqlənmir — onlar həmişə acdırlar.

Hər səhər biz ev sahibləri ilə vidalaşmalı olurduq. Sonra biz uzun məsafə qət edərək, dağları aşaraq, insanlardan gizlənərək yenə yorucu bir gün keçirirdik. Səkkizinci gün on üç polis postunun yanından keçdik — sərhədə yaxınlaşdıqca onların sayı artdı. Əlimizdə yalnız dəyişmək üçün bir neçə paltarın və ən lazımlı şeylərin olması bizi çox şübhəli göstərirdi. İnsanlar bizdən hara getdiyimizi soruşanda deyirdik ki, ərimin sərhəddə yaşayan valideynlərinə baş çəkməyə gedirik. Nə qədər post keçməyimizə baxmayaraq, bizdən sənədlərimizi tələb etmədilər. Emmanuel!

Gün ərzində mən tez-tez dayanıb istiqaməti soruşurdum və Allah həmişə həmin istiqamətə gedən adamlar qarşımıza çıxarırdı. Ancaq ən böyük problem o idi ki, sərhədə yaxınlaşdıqca gücümüz azalır, daha tez yorulurduq. Hər dəfə posta yaxınlaşanda özümüzü elə aparırıdık ki, guya biz qohumları ziyarət etmək üçün səfərdəyik və xoş əhval-ruhiyyədəyik. Ölkəni gəzmək üçün icazə sənədini istəyəndə sanki məmnuniyyətlə təqdim edənlər kimi özümüzü aparırıdık. Həmişə çalışırıdık ki, sinəyə kimi hündür qarda uzun piyada gəzməkdən bədənimizin ağrısını, yorğunluğumuzu gizlədək. Kilometrlərlə yol getdikcə daha çox taqətdən düşürdük və hüquq-mühafizə orqanlarından gizlənidik. Gözümüz sərhədə dikilmişdi, ürəyimiz ölkədən çıxmaqda qərarlı idi.

Hər şeyin itirildiyini düşünərkən Allah həmişə bizi sevindirən və Onun qayğısını hiss etdirən kimisə göndərirdi. Onun lütfü sayə-

sində biz, hətta bu çətin yolda Onun məhəbbətini hiss edirdik. Bir gün mədə problemindən şiddətli ağrılardan əziyyət çəkən orta yaşlı bir qadının evində qaldıq. Mənim yanımda xroniki xəstəliklərim üçün reseptlə yazılan dərmanlar var idi və onları qadınla paylaşdım. Onun vəziyyəti dərhal yaxşılaşmağa başladı. Mən ona bütün dərmanlarımı və təxminən üç dollar təklif etdim ki, o bizi müşayiət etsin və bizə kömək olsun. O razılaşdı və iki gün bizimlə getdi. Şimali Koreyada yad insanlarla və lazımı icazə olmadan səyahət etmək, əlbəttə ki, onun üçün olduqca riskli idi. Ona görə də müşayiət olunmaq, xüsusən də onun sağlamlıq vəziyyətini nəzərə alsaq, böyük bir qurban idi. Ona bacımın telefon nömrəsini verdim və bir daha xəstələnersə, ona zəng etməsini xahiş etdim. Biz ölkədən qaçıb gedirdik, amma yenə də məsihçi idik.

O qadının evində yuxumuz şirin və dərin oldu. Geriyə baxanda görürəm ki, Allahın gözəgörünməz əli hər birimizi necə incə bir şəkildə qucaqlayıb. Rəbb qadının dərmana ehtiyacı olduğunu bildirdi, ona görə də gecələmək üçün başqa yerimiz olmadığına görə onunla qalmağımızı təşkil etdi. Həmin vaxt hamilə olan qızımın istirahətə və yuxuya ehtiyacı olduğu üçün bu görüşü Allah təmin etdi. Mənim qarşıdakı problemlərin həlli barədə fikirləşmək üçün istirahətə ehtiyacım var idi. Sərhədə yaxınlaşdıqca, ləhcə bir o qədər çox dəyişirdi və kömək istəmək bir o qədər çətinləşirdi və daha riskli olurdu. Bizi hər yerdə xəbərçilər, hüquq-mühafizə orqanları gözləyirdi.

Həmin bölgədə ictimai nəqliyyat avtobuslarının yerinə yük maşınları istifadə olunurdu. Təəssüf ki, səyahət etmək icazəsi olmadan qadın bizi daha müşayiət edə bilmədi. Yenə ərazini bilmədən tək qaldıq və evdən uzaqlaşdıqca ləhcəmiz bizim gəlmə olduğumuzu göstərirdi.

Birinci keçid məntəqəsində mühafizəçi yük maşınımıza yaxınlaşıb onu yoxlamaq üçün gəldi. Hamımız gərginliyi göstərməməyə çalışdıq. Çox təəccüblü olsa da o, içəri baxandan sonra əlini yellədi və yük maşını yerindən tərpəndi, biz rahatlandıq. Dövlət müha-

fizəsinin əməkdaşlarının yerləşdiyi ikinci postda dayananda onlar bütün əşyaları boşaltmağa və diqqətlə yoxlamağa başladılar. Ürəyimiz dəhşətli dərəcədə döyünməyə başladı. Həyəcanımı cilovlamaqda çətinlik çəkirdim. Qoca yol yoldaşımız “heç kimdə mis olmasa, hər şey qaydasına düşəcək” deyə pıçıldaıyıb mənə təsəlli verəndə hər şey aydın oldu. Çində mis, volfram metalı kimi yüksək qiymətləndirilir. Şimali Koreya hökuməti heç kimin bu faydalı metalları ölkədən çıxarmağa cəhd etməməsi üçün yük maşınlarını və sərnişinləri buna görə diqqətlə yoxlatdırırdı. Xoşbəxtlikdən yük maşınının sərnişinlərinin heç birində axtarılan metal yox idi və onlar bizi buraxdılar.

Nəhayət, qayınanamın yaşadığı sərhədə yaxın kəndə çatdıq. Qayınanam məni Rəblə tanış etmişdi və bizə baş çəkməyə gələndə mənə çox qayğı göstərirdi. Mətbəxdə oturub uzun gecələrdə bizə çox şey öyrətmişdi. Səyahətimizin çoxdan gözlənilən anı gəlib çatdı. Nəhayət, qovuşmaq sevincindən, minnətdarlıq göz yaşlarından, duadan, isti yataqdan və ürəkaçan bir gecədən, ailənin birgə şam yeməyindən həzz alacağımız vaxt idi. Amma hansı ölkədə olduğumuzu və bir müddət əvvəl baş verənləri unutmayın. Ərim Şimali Koreyadan qaçmışdı və dövlətin düşməni sayılırdı. İndi onun valideynlərinin evi 24 saat nəzarət altında idi. Şəhərin ətrafı donmuşdu, hətta evin ab-havası belə soyuq idi. Hamı çox təmkinli idi, birlikdə bu qədər göz yaş tökən, bu qədər məsihçi dərsləri öyrənən və birlikdə dua etməkdə çox vaxt keçirən biz, indi ehtiyatlı olmalı idik. Şübhəsiz ki, kiminsə bizi diqqətlə izlədiyini və danışıqlarımızı dinlədiyini bildiyimiz üçün yalnız kiçik söhbətlər edə bildik.

Üstəlik, görüşümüz bir saatdan çox çəkməli deyildi. Qayınanamdan ayrıldığım üçün, ruhani mövzularda ünsiyyətdən həzz ala bilmədiyim üçün kədərləndim. Həyatımızda onun son ayrılıq, dua və ruhlandırıcı sözləri olmadan belə təhlükəli bir səyahətə çıxmağım üçün kədərləndim. Bununla belə, mən yaxşı başa düşürdüm ki, niyə daha çox qalıb dərin mövzulardan danışa bilmərik. O anda göz yaşlarına və şübhə yarada biləcək duyğulara vaxt yox idi.

Bəzən bir insanın gözlərinə baxmaq kifayətdir və söz demədən hər şey aydın olur.

Beləliklə, ümitsiz halda isinmək üçün bir yer tapmağa çalışaraq, mən uşaqlarla stansiyaya getdik. Amma orada bir saatdan çox qalmağımız belə şübhələrə səbəb olacaqdı və bizi yoxlayacaqdılar. Ona görə də uşaqları yenidən soyuğun qucağına atmaqdan başqa çarəm qalmadı. Gecəni harada keçirəcəyimizlə bağlı aqlımızda minlərlə fikir dolaşdı.

Bununla belə, narahat olmağa ehtiyac duymadım, çünki Allah bizimlə idi və bir daha bizim qayğımıza qaldı. Bizə rəğbət bəsləyən və harada qalacağımızı məsləhət görən bir qadınla tanış olduq. O bizi bir kişi ilə tanış etdi. Ev sahibinin evinin divarında Kim İr Senin nəhəng portreti asılmışdı. Uzun müddət şagirdlərimə dərs dediyim Ulu Öndərin ciddi nəzərləri altında ölkədən qaçmaq təbii ki, bir az qeyri-adi səslənirdi.

Məlum oldu ki, ev sahibinin arvadı Cənubi Koreyaya qaçmışdı. Evliliklərində heç bir problem olmadığını təkid etdi, arvadı sadəcə pul qazanmaq üçün getmişdi. Buna görə də o, yenidən evlənmişdi, arvadının qayıtmasını və ondan bir xəbər gözləyirdi. Tək yaşadığı və pula ehtiyacı olduğu üçün adamlara evində gecələməyə icazə verirdi. Düyü olmadığı üçün ev sahibi bizə yeməyə bir az şorbə verdi, bu məni çox sevindirmədi, çünki yemək almaq üçün ona kifayət qədər pul vermişdim. Nahar zamanı o, Şimali Koreyada qalmaq və yaxşı həyat sürməyə davam etmək istədiyini bildirdi.

Lakin mənim yaxşı həyat barədə olan fikirlərim onun düşüncələrindən tam fərqli idi və divarda asılmış Kim İr Senin portretləri mənə ikonanı xatırladırdı. Ev sahibi bizə daha uzun müddət orada qalması təklif etsə də, diqqəti cəlb etməmək üçün oranı tərk edib yolumuza davam etdik.

Gecə qalmaq üçün yer tapmaq problemi ilə üzləşməklə yanaşı, başqa bir problemimiz də var idi, cibimizdə getdikcə pulumuz azalırdı. Artıq sərhədə yaxınlaşsaq da, çayı keçib Çinə çatmaq üçün pulumuz qalmamışdı. Bu nəhəng ölkəni, daha sonra Çinin

sərhədini keçmək və üçüncü ölkəyə — Cənubi Koreyaya getmək üçün pulumuz yox idi. Çindəki Cənubi Koreya səfirliyi ilə əlaqə saxlamalı idik və onlar bizi qəbul etməyə və Cənubi Koreyaya göndərməyə hazır idilər. (Adətən Cənubi Koreyanın Çindəki səfirliyi ölkənin hakimiyyət orqanları ilə qarşıdurma qorxusuna görə şimali koreyalıları qəbul etmirdilər.)

Sərhəd bölgələrində malların qiymətlərinin inanılmaz dərəcədə yüksək olması vəziyyəti daha da gərginləşdirdi. Evdə iki min Şimali Koreya vonuna ödəyəcəyimiz düyü, burada üç yüz min vona — yüz ABŞ dollarından çox başa gəldi! Əlimizdə olan az pulu Çin yuanına dəyişib oğlumun paltarına tikib gizlətdik.

Qızım və mən xəstələri ödənişli müalicə etməyə məcbur olduq və hər xəstə üçün bir dollardan bir az pul aldığımız. Bu nəinki sərhədi keçməyə, hətta yaşamaq üçün yemək və gecələmə pulunu ödəməyə kifayət etməzdi. Başa düşdüm ki, bizə yolda kömək edən bələdçiyə pul ödəməyə imkanımız olmadığına görə çayı bələdçisiz, özümüz keçməli olacaşıq. Bu, yəqin ki, Şimali Koreyadan qaçanların həbs olunması və edam edilməsi ilə nəticələnə bilərdi.

Bir neçə gün çayın sahilində gəzdik, keçmək üçün ən münasib yer axtardığımız. Problem onda idi ki, ən yaxşı yerlər, polisən ən az olduğu yerlər idi. Lakin o yerlər ən təhlükəli, çox vaxt keçilməz maneələrin olduğu yerlər idi.

Baxmayaraq ki, bu seçim qızımın hamiləliyinə görə mənə çox narahat edirdi, nəhayət, çayı keçmək üçün bir yer seçdik, Çayı keçmək üçün əvvəlcə hündürlüyü təxminən üç metr yarım olan qayadan enməli idik. Qızım ona görə olan narahatlığımı görüb Allaha etibar etməyimi istədi. Yaxınlıqda Allah tərəfindən bizə göndərilən bir kəndir tapdıqda onun məsləhətini qəbul etmək mənim üçün daha asan oldu. Oğlum suya tullandı. Onun dalınca mən suya tullandım. Qızım heç tərəddüd etmədən, qorxmadan yamaqdan aşağı düşdü və sonra inanılmaz sürətlə arxamızca üzdü.

Həmin yerdə çayın eni təxminən 150 metr idi, soyuqdan və hamilə qızıma vura biləcəyi zərərdən asılı olmayaraq özümüzü suya

atıb bacardıqca sürətlə üzməkdən başqa çarəmiz yox idi. Şimali Koreyada eşitdiyim son səslər şəhər əhalisinin qışqırması oldu: “Tutun onları! Saxlayın onları!” Ola bilsin ki, Allah çayın sularını bizim üçün ayırmadı, amma biz qarşı sahilə salamat çatana qədər bizə zərər vurmaq istəyənləri saxladı və bu bizim üçün kifayət idi. Bu bizə Allahın xalqının Misirdən çıxmasını xatırlatdı.

Şimali Koreyadan kənarı ilk mənzərəni necə unuda bilərik?! Bizi Milad işıqlarının parıltısı qarşılıdı. Milad bayramını az qala unutmşudum! Emmanuel doğulmuşdu! Allah bizimlədir! Həqiqətən, Allah bizimlədir!

Sərhədçilər çayın hər iki tərəfində gəzdiyinə görə dayanmağa, düşünməyə və hətta Rəbbə təşəkkür etməyə vaxt yox idi. Bununla belə, Çin tərəfindəki çoxsaylı işıqlar ilə Şimali Koreya gecəsinin keçilməz qaranlığı arasındakı fərqə heyran qalmamaq mümkün deyildi. Çayın o tayında sakinlər Milad bayramı olduğunu bilmirdilər, bizim Emmanuelimiz olan Allah haqqında heç nə bilmirdilər!

Nəhayət, Çində nəfəs aldıq və ərimin mənə verdiyi şəxsin əlaqə nömrəsinə zəng etdim. O bizi evə gətirdi və ev sahibi bizə təmiz paltar təklif etdi, ciblərimizdəki bütün əşyaları çıxarmağımızı əmr etdi. Çünki biz Koreya dilində olan kiçik bir kağız parçasına görə tutulsaydıq, sərhədi qanunsuz keçən və Çindən keçərək üçüncü ölkəyə qaçmağa çalışan qaçqınlar kimi dərhal ifşa olunardıq. Ona görə də bizə yeni paltar lazım idi ki, biz şimali koreyalı qaçqınlara deyil, daha çox çinli koreyalılara oxşayaq. Bizdən heç bir izahat tələb olunmadı. Çində təmiz və quru paltarda isti bir evdə olduğumuza görə sadəcə olaraq özümüzü xoşbəxt hiss etdik. Altmış qəpik pulumuz qalmışdı, onu ev sahibinə verdik. Ancaq oğlumuzun paltarına tikdiyimiz puldan xəbərləri yox idi.

Şəhərə girməzdən əvvəl bizə və digər şimali koreyalı qaçqınlara Çin keçməyə kömək edən bələdçilər tərəfindən hərtərəfli yoxlanılmalı idik. Onlar əmin olmalı idilər ki, səfərimiz zamanı biz polislərdə şübhə doğurmayacağıq və onların diqqətini cəlb etməyəcəyik.

Amma bizim başqa planımız — kirayəyə götürülmüş polis maşını ideyamız var idi. Ərimlə razılaşdıq ki, o beş gündən sonra gəlib bizi aparacaq. O bilirdi ki, adi avtomobillər şimali koreyalı qaçqınların daşınması üçün istifadə olunduğuna görə hər döngədə saxlanılır və yoxlanılırdı. Bəs polis maşını? Heç kim polis maşının əsir götürülmüş şimali koreyalı qaçqınları dala qaytarmaqdan başqa bir məqsəd üçün istifadə olunacağını düşünmürdü. Allahın hikməti sayəsində planımız mükəmməl şəkildə həyata keçdi.

Hətta məsihçi olmayan ev sahibinin özü də bizi inandırdı ki, Allah bizə kömək edəcək. Nəhayət, bizi aparmaq üçün polis maşını gələndə ev sahibləri bizə öyrətdilər ki, nəzarət-buraxılış məntəqəsinə yaxınlaşanda özümüzü yatmış kimi göstərək. Yolda ciddi şəkildə ürəyim bulanmağa başladı və az qala huşumu itirəcəkdim, ona görə də özümü yatmış kimi göstərməyə ehtiyac yox idi. Bizi sərhəddən buraxdılar.

İlk daxil olduğumuz şəhərdə yaşlı bir qadının evində qaldıq. Şəhərdə məskunlaşandan sonra daha dözə bilmədim. İlahilər oxumaq, dua və ibadət etmək üçün toplaşan böyük məsihçi qrupları haqqında qayınanamdan eşitdiyim vaxtdan bəri ürəyimdə yanan istəyi söndürə bilmədim. Ona görə də soruşdum: “Mən kilsəyə gedə bilərəm?”

Çinin şimal-şərqində bir neçə çox böyük Koreya-Çin kilsələri, minlərlə toplantılar var. Belə yerləri şimali koreyalı qaçqınlar yaxşı tanıyırlar, çünki onlar bilirlər ki, üzərində çarmıx olan binaya getsələr, onlara köməklik göstərəcəklər. Problem ondadır ki, sahibənin mənə izah etdiyi kimi, bir çox şimali koreyalı qaçqınlar kilsədə həbs olunur, çünki hakimiyyət bilir ki, şimali koreyalılar kömək üçün məsihçilərə müraciət edirlər.

Biz nə qədər gözləməli idik ki, Allahın evində Onun ailəsi ilə birlikdə olaq! “Kilsə”nin necə göründüyünü təsəvvür etməkdə çətinlik çəkirdim, amma məlum oldu ki, düşündüyümdən daha çox şey bilirdim. Demək istədiyim odur ki, kilsədə baş verənlər Şimali Koreyada Kim İr Sen və ya Kim Çen İrin şəhərimizə gələndə baş

verənlərə bənzəyirdi. Hamı bir yerə toplaşıb həmd və dualar oxudu. Şimali Koreyada isə “tanrı” camaat qarşısında dayanan şəxsdir.

Amma camaat qarşısında kilsədə heç kim yox idi. Özünütənqid iclaslarında iştirak edərkən hiss etdiklərimdən fərqli olaraq, burada mən rahatlıq, sevinc, sülh və Allahın müqəddəsliyini hiss etdim. Həmin axşam olan vəzin adı “Dünyanın sonunda gələcək ağrılar” adlanırdı və ölkədən qaçmaq prosesində olduğumuz üçün bu bizə aid idi. Kilsə çox böyük idi, çoxlu sayda insan toplanmışdı. Işıqlar hər yerdə yanıb-sönürdü. İştirak edənlər ilahilər oxudular. Rəbbə izzət mahnıları yüksək səslənirdi və çox ruhlandırıcı idi! Mən başqalarının nə etdiklərinə heyranlıqla baxırdım. Mənə elə gəlirdi ki, cənnətdəyəm.

Evində qaldığımız qadın bu kilsənin üzvü idi. Koreya əsilli çinlilər şimali koreyalılara kömək etməməli idilər və bu, çox ağır cinayət hesab olunurdu. Çin hökuməti şimali koreyalı qaçqınlar barədə məlumat verən və onların tutulmasına kömək edən Koreya əsilli çinlilərə mükafat təklif edirdi. Hər yerdə qaçqınlarla bağlı qanunu izah edən vərəqələr asılmışdı. Ancaq bu qadın bir gecədən çox onun evində qalmağımıza icazə verdi. Vəsitəçi (şimali koreyalı qaçqınların Çindən keçərək üçüncü ölkəyə keçməsinə kömək edən muzdlu bələdçi) yalnız ən azı on şimali koreyalı olduqda bu işə başlayacaqdı. Amma biz cəmi üç nəfər idik — qızım, oğlum və mən, bizim on doqquz günümüz var idi. Məsihçi qadın nəinki evində uzun müddət qalmağımıza icazə verdi, o həm də ailəsi ilə birlikdə gec yatdı və bizə məsihçi filmləri nümayiş etdirdi. Bir gün o, hətta qızımla məni kilsəyə saçımızı burdurmağa da apardı. İndi bu xatirələri sizinlə bölüşəndən sonra onu yenidən görmək istədim. Mən valideynlərimdən daha çox onun haqqında düşünürəm.

Sonra, bu qadının evində qaldığımız on doqquzuncu gün ərimin göstərişi ilə uşaqlarım və mən qayıqla başqa bir Çin şəhərinə getdik. Orada çoxlu şimali koreyalı toplanmışdı və indi biz bələdçi tutub Çindən keçə bilərdik. Biz gələndə qrup artıq yola düşürdü. Tərcümə işində bizə Şimali Koreyadan olan bir qadın kömək etdi.

Bizə məlumat verildi ki, axtarış aparılacaq. Cüzdanımdakı bütün pulları çıxarmağımı deyəndə mən də bunu etdim. Məbləğ az olduğu üçün mənə dedilər ki, pulu özümdə saxlayım.

Bundan sonra bizi hərtərəfli yoxladılar. Vasitəçilər axtarış apar-dıqlarını iddia edərək bizə toxundular, biz isə sadəcə olaraq susub şikayət etmədik. Bizə xəbərdarlıq edildi ki, qadınlar həmişə belə yerdə sakit qalmalıdır, çünki bələdçilər (nadir hallarda məsihçilər və ya daha da pisi nominal məsihçilər) qaçqın qadınlara qarşı kobud davranışları ilə tanınırdılar. Bu, təbii ki, qızım üçün mənə narahat edirdi. Bununla belə, ümumiyyətlə vasitəçilər etibar etdiyimiz yeganə insanlar idi, buna görə də biz yalnız onlarla bir yerdə qalmalı və sərhədi sağ-salamat keçməyimiz üçün dua etməli idik.

Bir çamadana sığan bütün əşyalarımı onlara verdim, yalnız alt paltarımı özümlə götürdüm. Amma qızımın evdə hazırladığı dərmanlarını tapdılar. Allah ona şəfa ənamı bəxş etdi. Əri beynəlxalq ticarətlə məşğul olanda qızımın evdə dərman hazırlaması üçün lazım olan şeyləri alıb gətirirdi və qızım, onlardan dərman hazırlayırdı. Yoxlayanlar onda olan — camış buynuzunu, tiryək ekstraktını, iynələr və digər akupunktur alətlərini ondan aldılar. Qərblilər üçün bütün bunlar alternativ təbabətə aid olan şeylərdir, lakin Şimali Koreyada bir insanın həyatı bu cür vasitələrdən asılı ola bilər. Bir gün səyahətimiz zamanı, bu dərmanlar əlimizdən alınmazdan əvvəl bir ailə ilə dostlaşdıq, onların bir oğlu var idi. Uşağın ayaqlarında problem olduğu üçün qızım ona dərman hazırladı. Ancaq falçı onlara demişdi ki, əgər oğulları sağalsa, atası öləcək. Ona görə də anası uşağa dərman vermədi və oğlan öldü.

Amma dərman hazırlamaq üçün lazım olan şeylər olsa belə, tibbi kitab olmadan onların dəyəri az idi. Başqalarının bizə ötürdüyü dərman hazırlamaq biliklərini öyrənməyimiz üç il çəkdi. Amma dərman hazırlanma qaydası olan kitabı da əlimizdən aldılar. Cənubi Koreyaya gələndə əvvəlki həyatımdan mənə qalan yeganə şey ərimin mənə verdiyi saat və evdən bir neçə paltar idi. O paltar-

lar o qədər gözəl olmasa da, yenə də onlardan doğma şəhərimin qoxusu gəlirdi.

Təəssüf ki, Çinə hələ yola düşməzdən əvvəl, demək olar ki, bizi az qala Şimali Koreyaya qaytaracaqdılar. Biz qatara minəndə bizimlə səyahət edən bir qız ağlamağa və Şimali Koreya ləhcəsində qışqırmağa başladı və çörək istədi. Dil bizim mənşəyimizin təkzib-olunmaz sübutu idi. Vaqonda olan iyirmi yeddi nəfərin hamısının gözü dərhal qıza dikildi. Oğlum məndən onun üçün dua etməyimi xahiş etdi. Mən onun xahişini yerinə yetirdim və qız yuxuya getdi. Vaqon yenidən sakitləşdi. Amma oyananda biletlər yoxlanarkən yenə qız ağlamağa başladı. Qadın qızı arxasında gizlədib qatar rəhbərinə qızının çin dilində hələ yaxşı danışmadığını dedi. O, biletlər yoxlayana bir az pul verdi və xoşbəxtlikdən təhlükə sovuşdu.

Qatarda biz yuxarı yerləri tutduq. Nəhayət, iki gündən sonra bizə yemək verdilər. Ola bilsin, vasitəçinin bizə yazığı gəlirdi, ya da düşündü ki, əgər biz şikayət etsək, qatar rəhbərlərinə rüsvət verməkdənsə bu daha ucuz başa gələcək. Mənə gəlincə, yemək gətiriləndə belə, həmişə olduğu kimi, yolda ürəyim bulandığı üçün yemək yeyə bilmədim. Beləliklə, məni qatardan kişilərin getdiyi yük maşınına köçürdülər. Açıq havada gedəndə özümü daha yaxşı hiss etdim. Bütün Şimali Koreyanı piyada keçmək üçün yaşadığım çətinliklərlə müqayisədə Çində yük maşınında ürəkbulanma ilə uzun məsafə qət etmək daha dözümlü bir sınaq idi.

Nəhayət, Çin və Laos arasındakı sərhədin yerləşdiyi Mekonq çayına çatdıq. Çayın sahilində bir insan cəsədi tapıldı və bu, təhlükənin hələ də aradan qalxmadığına dair bir sübut idi. Bu mənzərəni görənlər qorxuya düşsə də, digər tərəfdən də hamımızı birləşdirdi. Təkbaşına səyahət etməyin fəsadlarının şahidi olduqdan sonra biz bir komanda olaraq birgə hərəkət etməyə başladıq və diqqətlə bir-birimizə kömək etdik. Bu mənzərə hər birimizin yaddaşına uzun müddət həkk olundu.

Bizi aparmaq üçün gələn qayıqlarda yerləşdirmək üçün ailə üzvlərimizdən ayırdılar. Oğlumla məni bir qayığa, qızımı isə başqasına

mindirdilər. Allahdan onu qoruması və Cənubi Koreya səfirliyinə müraciət etməyimiz üçün Taylanda qədər çay boyunca təhlükəsiz səyahətimizə görə ürəkdən dua etdik.

Çay boyunca altı saatlıq səyahət etdikdən sonra dincəlmək, qəlyanaltı yemək və Çin qayıqlarından Laos qayıqlarına keçmək üçün dayandıq. Nəhayət, qrupumuz təyinat yerinə, Taylandın limanına çatdı. Mən iyirmi yeddi qaçqının başçısı seçildim və mənə həmişə birgə olmağımızı təmin etmək tapşırıldı. Səfirliyin harada olduğunu bilmədiyimiz üçün polisə təslim olmaq qərarına gəldik. Çində polislər bizi Şimali Koreyaya qaytaracaqdılar, amma burada, Taylandda bildirdik ki, bizi əvvəlcə həbsxanaya, sonra isə Cənubi Koreyaya göndərəcəkdilər.

Həbsxanada ilk cənubi koreyalılarla, bizimlə görüşə gələn rəsmilərlə görüşdük. O vaxt mənim Şimali Koreyada gizlətdiyim xaç şəklində broşum var idi və indi onu açıq şəkildə taxa bildiyimə görə sevinirdim. Cənubi koreyalı tərcüməçi məsihçi idi və onu görəndə məni sevinclə salamladı. Şimali koreyalıların əksəriyyəti Məsihi Şimali Koreyadan köçdükdən sonra tanıyırlar. Ancaq broşum ölkəmdən qaçmazdan əvvəl də məsihçi olduğuma şəhadətlik edirdi. Belə halların nə qədər nadir olduğunu sonradan öyrəndik. Bir çox cənubi koreyalılar sonralar deyəcəkdilər ki, biz Çində deyil, Şimali Koreyada yaşayarkən Məsihi qəbul edən yeganə şimali koreyalı məsihçilərək. Axı Şimali Koreyadakı məsihçilərin əksəriyyəti mənim ərim kimi həbs düşərgələrində və ya həbsxanalarda olurdu. Bu bir daha bizə xatırladırdı ki, bizim ölkədən çıxmağımızda Allahın məqsədi var və O, səyahətimizi təmin edir.

Həmin gecəni şimali koreyalı qaçqınlar üçün adi bir təcrübəni Tayland həbsxanasında keçirdik. Cənubi Koreya hökuməti özünü şimali koreyalı kimi təqdim edən koreya əsilli çinlilərdən başqa, Cənubi Koreyada məskunlaşmağa cəhd edən Şimali Koreya hökumətinin casuslarını müəyyən etməli və onları məhv etməli idi. Ona görə də istintaq prosesi kifayət qədər intensiv və sonradan anladığım kimi, kifayət qədər bahalı idi. Düşündüm ki, həbsxanada

cəmi bir gecə keçirəcəyik. Amma məhkəməyə gedəndə bir taylandlı polis mənə yaxınlaşdı, sənədi göstərdi və dedi: “Siz Taylanda qanunsuz daxil olmusunuz. Ona görə də, cərimə ödəməlisiniz”. Beləliklə, hər birimiz təxminən yüz dollar hazırladıq. Təəssüf ki, biz bu “cəriməni” necə, nə vaxt və ya kimə ödəyəcəyimizi anlaya bilmədik. Buna görə də əlavə daha beş gün həbsdə qaldıq ki, bu da adambaşına gündə iki dollara başa gəldi. Amma biz şikayət etmədik. Həbsxanada yaxşı yorğanlar və döşəmələr var idi və biz duş qəbul edə bilirdik. Yeməklərə gəlincə, onu elə də çox bəyənmədik. Amma yeməyin qoxusunu öldürmək üçün bizə gətirilən yeməklərə qırmızı bibər pastası əlavə etmək üçün axşama qədər gözləyirdik. Həbsxanada çox yaxşı yediyimiz üçün oğlum həтта kökəldi. Lazım gələrsə, şimali koreyalılar belə şəraitdə əbədi yaşamağa həvəslə razılaşırdılar.

Ancaq hələ də bütün çətinliklər arxada qalmamışdı. Bizi daha çox əsl həbsxanaya bənzəyən başqa saxlama yerinə keçirdilər. Bir çox şimali koreyalılar bu həbsxanada olarkən pul və kömək çatışmazlığından aclıqdan ölmüşdülər. Bizdən əvvəl bu həbsxanada olan qayğıkeş qaçqınlar divara necə sağ qalmaqla bağlı faydalı məlumatlar — kimə və nə qədər ödəməli, hara getməli və hara getməmək barədə məsləhətlər yazmışdılar. Amma hər şeydən çox, oğlumun aşkar etdiyi, ərimin başqaları, eləcə də bizim üçün divara cızdığı sözlər bizi sevindirdi. Orada deyilirdi: “Növbəti həbsxanaya getmək üçün pul lazımdır. Avtobusda gediş haqqı 650 vondur. Əgər ödəyə bilməsən, aclıqdan öləcəksən”.

Pulumuz olduğundan, Banqkoka göndərilməmişdən əvvəl burada cəmi bir gün keçirməli olduq. Bütün bunlar bir sıra planlaşdırılmamış hadisələr və fəaliyyətlər kimi görünə də, əslində bu, ölkədən qaçan hər bir şimali koreyalının başına gəlib və indi də belədir. Biz əvvəlcə Banqkokda çox dadlı yeməkləri olan yeməxanada yemək yedik və sonra isə bizi yaşayış şəraitinin dəhşətli olduğu Şimali Koreya qaçqınlarının “düşərgəsinə” köçürdülər. Sonra bizi müxtəlif ölkələrdən olan insanların — dilənçilərin və

heç nəyi olmayan, lakin daha yaxşı həyat axtarışında Mekonq deltasından aşağıya doğru Banqkoka köçən qocaların saxlanma mərkəzinə göndərildilər. Orada adam çox idi və biz orada nə qədər qalacağımızı bilmirdik.

Qaçqın olanda heç kimin sənə nəsə deməsinə və izah etməsinə ehtiyac yoxdur. Biz sadəcə məcbur olduğumuz yerə getməli, bizə deyilən yerdə durmalı, təkrar axtarıqlara məhəl qoymamalı və dua etməli idik ki, Emmanuel bizimlə olsun və ailəmizi qorusun. Dua edəndə isə sözün əsl mənasında bir ayağım üstündə dururdum, çünki qaldığımız kamera iki ayağı üstündə durmaq üçün çox dar idi. Nəhayət, mən yoruldu və oturmağa yeri olan xüsusi bir kameraya köçmək üçün iki dollar ödədim.

Təxminən üç saatdan sonra Cənubi Koreya səfirliyindən bir nəfər gəlib bizi yalnız şimali koreyalı qaçqınlar olan bir yerə apardı. Biz cərgələrdə oturmuşduq. Cənubi Koreya rəsmisi özünü təkəbbürlü aparırdı. Mənə özüm haqqında yazmağı məsləhət gördü, mən də onu yazdım. Qızım hamilə olduğu üçün mən onun rahatlanması və istirahət etməsi üçün başqaları ilə bir az kobud davrandım ki, onun üçün daha çox yer olsun. Axı ana həbsdə də ana olaraq qalır.

Orada başqa məsihçilərin olduğunu görəndə sevindim. Onlar kamerada ibadət mərasimi keçirdilər, biz də onlara qoşulduq. Onlar sanki yeni imanlı deyil, müəyyən təcrübəyə malik məsihçi olduğumu başa düşdülər, ona görə də xidmətə rəhbərlik etməyi məndən xahiş etdilər. Mənsə imtina etdim və sadəcə onlarla birgə xidmətlərində iştirak etdim. Gündən-günə vaxt eyni tərzdə keçirdi. Bunun üçün kim bizim kimi minnətdar ola bilərdi? Bəs kimlər bizdən daha çox narahat idi? Biz Şimali Koreyada qalanlar, yolda rastlaşdıqlarımız və hələ yeni yerdə görüşməli olduğumuz insanlar haqqında düşündük.

İyirmi gündən sonra bizi təyyarəyə mindirdilər. Bu o qədər də tez baş vermədi. Taylandda şimali koreyalı qaçqınlar başa düşürdülər ki, ilk tərək edənlər arasında olmaq vacibdir. Yəqin ki, qızım hamilə olduğu üçün bizə bu imkanı verdilər. Bir gün qaldığımız müddətdə

kimsə başqa bir hamilə qadını itələdi və nəticədə o, körpəsini itirdi. Görünür, itələyən şəxs Taylandı tez tərk etmək istəyirdi.

Yalan məlumat verməməyimiz və özümüzlə mobil telefon götürməməyimizlə bağlı xəbərdarlıq edildi. Bizə deyilənləri etdik və təyyarədə yerlərimizi tutduq. Pəncərələrdən bayıra baxdıq. Təyyarə bizi bir neçə min kilometrlik yorucu səyahətdən sonra bir neçə ay əvvəl tərk etdiyimiz evimizdən uzaqda yeni bir dünyaya aparacaqdı.

Cənubi Koreyaya gələndə mən Çinə ilk gələrkən yaşadığımdan tamamilə fərqli çəşqinlik hissləri yaşadım. Buradakı dil çox fərqli idi. Şimali Koreya və Cənubi Koreya dialektləri arasında təxminən 40% fərq var idi, əlbəttə ki, Cənubi Koreya dili Çin dilindən daha asan başa düşülürdü. Amma Koreyanın şimalında və ya cənubunda yeməklər demək olar ki, eynidir. Şimali və Cənubi Koreya arasında ən böyük fərq avtomobillərin sayı və şəhərlərin təmizliyidir. Eşitmişdim ki, Cənubi Koreyada həyat bizimkindən qat-qat yaxşıdır və indi bunu özüm də görürdüm. Mən ilk dəfə maşın axınıni görəndə düşündüm ki, indi hansısa böyük bir konfrans keçiriləcək, ona görə də burada bu qədər maşın və adam var. Tezliklə aydın oldu ki, Cənubi Koreya vətəndaşları istənilən vaxt, istənilən yerə icazə vəsiqəsi olmadan gedə bilirlər. Şimali Koreyada səyahət etmək üçün bizim hakimiyyət orqanları tərəfindən rəsmi icazəmiz olmadığı üçün biz dağların arasından keçməli olduq. Burada qaydalar tamamilə fərqli idi.

Hava limanına çatanda bizdə Cənubi Koreya haqqında çox yaxşı təəssürat yarandı, çünki heç bir sənəd və ya icazə göstərmək məcburiyyətində deyildik. Çindən köçənlərdən şəxsiyyət vəsiqəsi tələb olunsada, biz artıq bu ölkənin vətəndaşı idik. Koreya müharibəsi rəsmi olaraq heç vaxt bitmədiyi üçün Şimali Koreyanın bütün vətəndaşları Cənubi Koreya vətəndaşları da hesab olunurdu. Ona görə də bizdən heç bir icazə, sənəd və ya başqa bir şey tələb olunmadı. Biz hamımız — həm şimali koreyalılar, həm də cənubi koreyalılar bir ailəyik. Bu məni sevindirdi. İndi də bu münasibətə görə böyük minnətdarlığımı bildirirəm. Çində sərhəddə mən Milad

işqlərini ilk dəfə görəndə olduğum kimi güclü minnətdarlıq hissləri keçirdim.

Şimali koreyalı qaçqınların Cənubi Koreyada həyata öyrəşməsi ilə bağlı təəccüblü və ya çaşdırıcı çox şey var. Məsələn, burada kişilər və qadınlar müxtəlif otaqlarda saxlanılır. Onlara hətta ər-arvad və uşaqly valideynlər arasında belə ünsiyyətə icazə verilmir. Belə ehtiyat tədbirlərinə səbəb Şimali Koreya hökumətinin Cənubi Koreyaya göndərdiyi qaçqın kimi özünü təqdim edən casusların sayının artmasıdır. Bildiyiniz kimi, Şimali Koreyada üç nəfər yığışanda onlardan biri çox güman ki, casus olurdu. Bu baxımdan Cənubi Koreyaya gələn şimali koreyalılar üçün həyat çox da fərqlənmir, çünki casuslar hər yerdədir. Beləliklə, bütün növ yoxlamalar və araşdırmalar bir neçə ay çəkdi, çünki bu, qaçqınların gündəlik həyatının bir hissəsi idi. Biz Cənubi Koreyanın dövlət qurumlarının birində əvvəlcə üç ay, sonra isə başqa birində üç ay müddətində müayinə olunduq, araşdırıldıq və təlimatlandırıldıq. Qızımın həmiləliyi ilə əlaqədar daha tez getməsinə icazə verildi.

Mənə gəlincə, şimali koreyalıların ölkəyə öyrəşməsi üçün vətəndaşly mərkəzində kilsə görüşləri keçirilirdi. Həyatda keçirdiklərimdən bərpa olmaq üçün mən çox şey öyrənməli və uzun bir prosesdən keçməli oldum. Şimali koreyalılar Cənubi Koreyaya yorucu səyahət etməzdən əvvəl bir neçə il Çində qeyri-qanuni yaşayırdılar və onlar tez-tez bir neçə dəfə ailə qurur, övlad sahibi olur, bəzən sonradan gizli işlər görür və buna görə də dövlət müstəntiqlərinin diqqətini cəlb edirdilər. Onlarla müqayisədə bizim təcrübəmiz çox zəif və maraqsız idi. Mərkəzdəki cənubi koreyalı işçilər bizimlə yaxşı rəftar etdilər, çünki biz yalnız bir neçə həftə Çində qalmışdıq. Lakin oğlum və ərim kişi bölməsində oxşar araşdırmaya məruz qaldıqları üçün onlarla görüşə bilmədim. Ona görə də düşündüm ki, bu qədər ayrılıqdan sonra ərimi yenidən görəcəyəm? Bu, neçə illər əvvəl Şimali Koreya institutunda ilk dəfə tanış olduğumuz vaxtdakı kimi idi.

Bir-birimizin yanından necə keçdiyimizi, qısa söhbət etdiyimizi xatırladım. İndi, 2010-cu ilin fevral ayının sonunda, hamımız

səfərdə olarkən və Cənubi Koreya restoranında yemək yeyərkən ərimlə qarşılaşdım. O vaxtlar bizə salam verməyə belə icazə vermirdilər, amma bir-birimizə baş yelləyərək salam verə bilirdik. Bu görüş birincidən bir az daha romantik oldu, yuxarı qalxanda məni sevdiyini bildirmək üçün əlləri ilə ürək işarəsini göstərdi. Mən də cavab olaraq eyni şeyi etdim.

Vətəndaşlıq mərkəzində qalmağımız başa çatdı və bizi bir-bir azad etdilər. Ərim binadan çölə çıxanda qızım qucağında yeni doğulmuş körpəsi ilə onu gözləyirmiş. Ata və qız görüşəndə serialda göstəriləndi kimi qucaqlaşmayıb bir-birinin çiyinə toxunaraq avtobusa minib birlikdə evə getdilər. Bu cür avtobus gəzintiləri bəzən ekrandakı qucaqlaşmalardan daha yaxşı və daha dərin olur.

Vətəndaşlıq mərkəzindən ayrıldıqdan sonra oğlumla mən qızımızın yanına getdik. Yenə ürəkbulanmam olduğuna görə mənim üçün çətin idi. Amma biz gələndə bu mənzərə hələ də yadımdan çıxmır. Ərim, qızım və nəvəm pəncərədən bizə baxırdılar. *İmanlı nəsillər...*

Sevinclə ərim bizi qarşılamaq üçün aşağı qaçdı. Düşünə bilərsiniz ki, o anda ərim mənə mehriban və romantik sözlər dedi. Amma əksinə o, liftdən necə istifadə edəcəyimizi bizə izah etdi. Axı biz hələ səyahətimizi tam bitirməmişdik — hamımız dəhlizdə dayanmışdıq, emosiyalarımıza qalib gəlmişdik. Ərim hər addımda bizə qayğı göstərmək istəyirdi.

Həmin an necə xoşbəxt olduğumu ifadə edə bilmirəm. Düzdür, qızım nəvəmlə birgə vətəndaşlıq mərkəzinə məni görməyə gəlmişdilər, onları yenidən görəndə göz yaşlarımı saxlaya bilmədim. Sevdiklərinizlə çoxdan gözlənilən görüşdə sevinc və xoşbəxtlik hissləri sizi bürüyəndə ağlamaq normaldır.

Bir-birimizi qucaqlayıb bütün gecəni söhbət etdik, çünki sonuncu dəfə birlikdə olmağımızdan artıq bir il keçmişdi. Oğlumuz indi bir yaş böyümüşdü, hündür və daha kök idi! Qızımız bir körpə dünyaya gətirmişdi. Ərimin Cənubi Koreyaya necə gəldiyini və burada bizim yolumuzu açmaq üçün etdiyi hər şey barədə sonralar öyrəndik. Bütün bunları eşidəndə özümü saxlaya bilmədim,

göz yaşlarım axmağa başladı. Səhər saat beşə qədər söhbətimiz davam etdi, amma səhər də yata bilmədik. Soyuducunu ət, balıq və meyvələrlə doldurduq. Ərim çox xoşbəxt idi! O, təkrar-təkrar deyirdi: “Televizor yaxşı işləyir, suyun verilməsində isə heç bir fasilə yoxdur! Hər zaman yuyuna bilərsiniz!”

Mən Cənubi Koreyada keçirdiyimiz dövr haqqında — kilsə, ərzaq mağazaları və Şimali Koreyadakı həyatımız haqqında ölkədə və hətta dünyada insanlarla söhbətlərimizdə keçirdiyimiz bütün kəşflər, görüşlər və gözəl anlar barədə bir kitab yaza bilərdim. Ancaq bu, Rəbbin məndən yazmağımı istədiyi kitab deyil.

Tanrının yazmağımızı istədiyi kitab təxminən bir əsr əvvəl babamın əllərini uzadıb Çindəki kilsənin qapısını açması ilə başladı. İndi bu kitabı başladığım kimi yekunlaşdırmağın vaxtıdır, çünki o, Be ailəsinin iman nəsilələrinin hekayəsindən bəhs edir. Allahımız Emmanuel və bizim köç hekayəmiz haqqında olanları sizə çatdırmaq istədim.

2011-ci il yanvarın 9-da gecə saat birdə ərimin valideynləri maşınla sərhədə və oradan Çinə yola düşdülər. Sonra isə Cənubi Koreyaya yollandılar. Onlar səksən yaşlarında idilər və biz istədik ki, səfər onlar üçün mümkün qədər rahat olsun.

Səhər saat 5 idi və biz Çin tərəfindən onları qarşılmalı olan bələdçidən hələ də xəbər almamışdıq. Onunla telefonla əlaqə saxladıq. “Xəbər yoxdur. Onlar hələ gəlməyiblər” dedi.

Məlum oldu ki, onlar daha gəlməyəcəklər. Bir neçə gündən sonra ərim qayınanamın dostlarına zəng etdi. Telefon xəttinin o biri başında həmin şəxs pıçıldı ilə dedi: “Valideynləriniz həbs olunub. Mənə zəng etsəniz, mən də həbs olunacağam. Bir daha zəng etməyin”.

2011-ci ilin iyulunda ərimin valideynlərinin həbs düşərgəsinə göndərildiyini öyrəndik. Şimali Koreyada Müjdə yaymağın sonu adətən gec-tez oraya aparıb çıxarır.

Şimali Koreyadan kənarında yaşadığca, harada yaşamağınızdan asılı olmayaraq Müjdə üçün cəsarətlə və fədakarlıqla yaşayanların

təqiblə üzləşəcəyini anlayıram. Həvari Paul 2 Timoteyə 3:12-ci ayədə gənc Timoteyə yazır: “Məsih İsada möminliyə yaraşan bir həyat sürmək istəyənlərin hamısı təqibə məruz qalacaq”.

Şimali Koreyadakı həbs düşərgələri qaranlıq və qorxulu yerlərdir. Demək olar ki, heç kim həbs düşərgəsindən qaça bilmir və təbii ki, heç kim azadlığa buraxılmır. Hər bir məhbusa az miqdarda sıyıq verilir. Onun yeri başqasına lazım olana qədər onu sağ saxlamaq üçün diqqətlə nəzarət edirlər.

Yoldaşımın valideynləri belə bir yerə sürgün edilmişdilər. Səksən yaşında onlar bəşər tarixində indiyə qədər görülməmiş ən böyük həbs düşərgəsi sistemində adsız, simasız insanlar kimi yaşayırdılar. Orada bir gün yaşamaq dəhşətdir.

Ola bilsin ki, siz kədərlənirsiniz və ya məyus olursunuz ki, Allahın bizə yazmağı əmr etdiyi kitab indi başa çatır. Gəlin sizə ümid verərək sizi həvəsləndirəcək bir şeyi sizinlə bölüşüm: *Kitabın bitdiyi yer ola bilər, amma nəsillərin hekayəsi Emmanuel qayıdana qədər davam edəcək.*

Ərim hələ uşaq olanda anası atasından soruşdu: “Ata, sən doğrudan da Allahın səsinə eşitmisən?” Atasının “Bəli” cavabını verəndə qadın ondan bu barədə daha ətraflı danışmasını istədi. Ərimin babası oruc tutanda, dua edəndə və ya yatarkən Allahın səsinə, xüsusilə aydın eşidildiyini söylədi. Qızı ona dedi ki, Allahın səsinə atası kimi eşitmək istərdi. O, Allahı eşitmədiyi üçün kədərləndi və atasının malik olduğu güclü iman üçün dua etdi.

Həyat yoldaşım uşaq olanda anası dövlət tərəfindən cinayətkar sayılan dostuna kömək etdiyi üçün ailəsini dağlara sürgün etdilər. Əri ailənin bu dağlıq yerə gəlib çıxmasında arvadını təqsirləndirəndə o, belə cavab verdi: “Biz hər an imanla addımlayırıq və kiminsə imanımızı sarsıtmasına yol verməməliyik”.

Vəziyyət daha da pisləşdikdə o, ailəsinə belə dedi: “Biz nədən qorxmalıyıq ki? Allah bizim tərəfimizdədir və ən çətin anlarımızda da yolumuzu açacaq, bütün problemlərimizi həll edəcək. Biz niyə diqqətimizi çətinliklərə yönəltmişik?”

Bu gün Şimali Koreyanın həbs düşərgəsində məhbuslardan biri ilk dəfə Nuhun gəmisi, Sodom və Homorra və Allahın insanı necə yaratması haqqında eşidəcək. Bütün bunlar ona görədir ki, Allah insanları o qədər sevir ki, onlara Müjdəni çatdırmaq üçün balaca, səksən yaşlı bir qadını göndərdi.

“Nur qaranlıqda parlayır, qaranlıq isə onu bürüyə bilmədi” (Yəhya 1:5).

Məsihçilərin nəsilləri artmaqda davam edir, onlar yer üzündə həmişə yaşayacaqlar. Qayınanamın gözəl xidməti və güclü imanı kimi, bizim imanla xidmətimiz də hələ qarşıdadır.

Erik Folinin son sözü

Yüz ildən əvvəl, bu gün Şimali Koreyanın paytaxtı olan Pxenyan o qədər böyük bir intibah dövrü keçirdi ki, ora “Şərqlin Qüdsü” kimi tanındı.¹⁹ Dirçəliş 1907-ci ilin yanvarında o dövrdə Koreyanın ən böyük kilsəsi olan Pxenyan Birinci Kilsəsində dua toplantısında baş verdi. Həmin dua yığıncağında iştirak edən müjdəçi Uilyam Bleyer bunu “Koreyanın Əllinci gün bayramı” adlandırdı və bunu belə təsvir etdi: “Buradakı güclü dualar mənə böyük suların axması, bir okeanın Allahın taxtına çırpılması kimi səslənirdi”.²⁰

1907-ci il Böyük Pxenyanın Dirçəlişinin bu hekayəsi bütün dünyada yaxşı tanınır. Ancaq dirçəlişin ikinci günündə baş verən daha az tanınan bir hekayə var. Kilsədəki hər kəs Ruhun möcüzəli şəkildə zühur etməsinə sevinən zaman, Allah gələcəkdə baş verəcək hadisələrlə bağlı bir əlamət göstərdi.

Koreyanın aparıcı məsihçi liderlərindən biri olan, Presviterian Kollecini və İlahiyyat Seminariyasını bitirmiş və daha sonra Pxenyan Birinci Kilsəsinin pastoru olmuş pastor Çu dirçəlişin ikinci günündə təbliğ etmək istədi. O, sözün əsl mənasında “ağzını bağladı və danışa bilmədi” və sonra qışqırdı: “Dirçəliş budur: o, günahlarınızı götürür və sizi azad edir”.²¹

Dirçəliş gəldi və insanlar sevindi. Onlar belə qışqırdılar: “Bu, əsl azadlıqdır!” Lakin pastor Çu vasitəsilə Allah kilsəyə azadlıq

¹⁹ George Thomas, “*The Pyongyang Revival 100 Years Later*,” CBN. com, June 29, 2007, <http://www.cbn.com/CBNnews/188123.aspx>.

²⁰ C. Hope Flinchbaugh, “*A Century After North Korean Revival, Dreams of an Encore*,” Christianity Today, January 31, 2007, <http://www.christianitytoday.com/ct/2007/januaryweb-only/105-32.0.html>.

²¹ Flinchbaugh, “*A Century After North Korean Revival*.”

haqqında yeni bir anlayış vermək istəyirdi. Bu dünyanın verdiyi azadlıq deyil, dünyanın gözündə köləlik kimi görünən Məsihdəki azadlıq idi. Vəz əsnasında pastor Çu buxovlarını qırmadı, lakin Şimali Koreya kilsəsinin yüz ildən artıq müddətdə etdiyi kimi Kəlamı səmimiyyətlə təbliğ etməyə davam etdi.

Kim İr Senin hakimiyyətinin ilk iyirmi ilində o, məsihçilərin sistemə şəkildə məhv edilməsinə nəzarət edirdi. O, bu işə müvəffəq oldu, ona görə də bu günə qədər tarixçilər 1960-cı illərin sonundan 1990-cı illərin əvvəllərinə qədər Şimali Koreyada məsihçilərin mövcud olmasına dair çox az sübuta malikdirlər. Be ailəsinin hekayəsi I Padşahlar 19:18-ci ayədə oxuduqlarımızın tarixi təsdiqidir: “Ancaq Mən İsraildə Baal qarşısında diz çökməmiş və dodaqları onu öpməmiş hər kəsi — yeddi min adamı saxlamışam”.

Şimali Koreya, bəlkə də, dünyada ilk ölkədir ki, bu qədər sayda məsihçi şəhidləri var. Hazırda Şimali Koreyada olan yüz min məsihçi, Məsihə imanlarını etiraf etdikləri üçün edam edilən bir çox şimali koreyalı sadıq şəhidlərin tökdüyü qanın hesabına imanda möhkəmdirlər.

Cənab Benin anası və atası da daxil olmaqla, təxminən otuz min müasir şimali koreyalı məsihçi həbs düşərgələrində qalmaqla öz imanlarını yaşadırlar. Bizim ilk instinktimiz onları bu vəziyyətdən mümkün qədər tez çıxarmaqdır. Lakin digər tərəfdən, Tanrının azadlığı dedikdə bu bizim nəzərdə tutduğumuz deyil, başqa azadlıqdır. Müxtəlif hesablamalara görə, 150-200 minə yaxın şimali koreyalı bu həbs düşərgələrində²² həbs cəzası çəkir. Onların çoxu həyatlarını orada bitirəcək. Niyə sonsuz məhəbbət Tanrısı olan Allah bu insanlarla şəxsən görüşmək, onlara təsəlli vermək, unudulmuşluqlarını təmin etmək üçün heç nə etmir? Yoxsa O, xüsusi olaraq böyütdüyü və belə bir məqsəd üçün hazırladığı, hər gün boş səhrada və sürgündə olan, dost dediyi şəxslərdən hələ də istifadə edir?

²² Blaine Harden, *Escape from Camp 14: One Man's Remarkable Odyssey from North Koreato Freedom in the West* (New York: Viking, 2012), 4.

İbranilərə 13:3-cü ayə bizi ruhlandırır: “Əzab-əziyyət içində olanları da elə xatırlayın ki, sanki özünüz onlarla birgə əzab-əziyyət çəkirsiniz”. Əgər bu ayəni diqqətsiz oxusanız, onu yanlış başa düşə bilərsiniz. Belə ki cənab Benin valideynlərinin başına gəlidiyi kimi, məsihçilərin əzab çəkməyə çağırıldığını düşünə bilərsiniz. Amma diqqətli olsaq, bunu onlara bənzəmək üçün çağırış hesab edəcəyik. Bu o demək deyil ki, biz həbs düşərgəsinin darvazasını döyüb orada olmağı tələb edək. Əksinə, bu o deməkdir ki, özümüzü qaranlıqda tapdığımız zaman, düşüncələrimizdən qaçmaq əvəzinə, olduğumuz yerdə işıq saçmağa çalışmalıyıq. Bir dəfə cənab Benin anası demişdi: “Biz nədən qorxmalıyıq? Allah bizim tərəfimizdədir və ən çətin anlarımızda da yolumuzu açacaq, bütün problemlərimizi həll edəcək. Niyə diqqətimizi çətinliklərə yönəldək?”

İsa həvari Peterlə birlikdə dəniz sahilində gəzərkən belə demişdi: “Cavan olanda qurşağını özün bağlayıb istədiyini yerə gedərdin, amma qocalanda əllərini uzadacaqsan və başqası sənə qurşağını bağlayıb istəmədiyini yerə aparacaq” (Yəhya 21:18). Biz bunu əlavə edə bilərik ki, belə bir vəziyyətə düşsəniz belə siz işıq saçmalısınız!

Tanrı cənab Benin anasının duasına cavab verdi və Allah qadını atasının imanı kimi güclü imana sahib etdi. Cənnətə aparan yol yaxşı işıqlı və rahat yol deyil. Qoy uca Allah, Be ailəsinin Allahı, Rəbb gələndə qədər bütün övladlarının həyatlarında daim sədaqətlə xidmət etmələri üçün onlara xeyir-dua versin. Yer üzündəki ən qaranlıq ölkənin ən qaranlıq yerində belə, onların Rəbbi təqlid etdikləri kimi biz də onların həyatlarını təqlid edək.

Mündəricat

“Şəhidlərin səsi” təşkilatı haqqında	3
Ön söz	5
1-ci fəsil: Babam məsihçi fanatdır	14
2-ci fəsil: Kartof oğrusunun oğlu	28
3-cü fəsil: Ana həyat çörəyi verəndir	55
4-cü fəsil: Arvad desantdır	65
5-ci fəsil: Ailə — Emmanuel	87
Erik Folinin son sözü	108

İMANLI NƏSİLLƏR

1907-ci ildə Pxenyan dirçəlişi Şimali Koreyada məsihçiliyin yayılmasına səbəb oldu. Müjdəçi Uilyam Bleyrunun dediyinə görə “güclü dualar Tanrının taxtı qarşısında sanki böyük sular, okeanlar” kimi idi. Əlli il sonra Şimali Koreyanın şiddətli təqibləri altında bu okeanlar buxarlandı, amma onların bir neçə kiçik hissəsi qaldı. Bu kitab Şimali Koreyada Müjdəni bölüşərkən əmək düşərgələri, həbsxanalar və dindirmələrlə üzləmiş bir şimali koreyalı ailəsinin Müjdəni qəbul edib nəsil-dən-nəslə ötürməsi barəsindəndir.

“Şimali Koreya hökumətinin öz xalqını Müjdədən təcrid etmək üçün genişmiqyaslı səylərinin dəhşətli aqibəti, Allahın Şimali Koreyada Müjdənin nurunun qalması üçün Be ailəsinin nəsilərindən möcüzəli şəkildə istifadə etməsi bir həqiqətdir.”

*Cim Dou, “Şahidlərin səsi”
təşkilatının keçmiş prezidenti*

“Bir ailənin müxtəlif nəsillərinin qeyri-adi iman səyahəti, məsihçiliyin və təqib olunan kilsənin tarixi barədə öyrənən hər kəs tərəfindən oxunmalıdır.”

*Qari Lone, CBN News-un
baş beynəlxalq müxbiri*

“Bu kitabın oxunması bazar günü kilsədəki dərslərdə, gənclər qrupunda, dua qrupunda və missiyalar komitəsində tələb olunmalıdır.”

*Hyun S. Son, “Şimali Koreyadan ABŞ-a
kəçən qaçqınlar” təşkilatının idarə heyətinin üzvü*